

Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2021–2027 m. programos trečiojo prioriteto „Sąlygų tvariai mėlynajai ekonomikai pakrantės rajonuose ir salų bei krašto gilumos vietovėse sudarymas ir žvejybos bei akvakultūros bendruomenių vystymosi skatinimas“ priemonių „Vietos plėtros strategijų rengimas“ ir „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ projektų finansavimo sąlygų aprašo
5 priedas

(VPS forma)

Žuvininkystės regiono vietos veiklos grupė „VILKAUDA“

ŽVVG teritorija
2024 m.

VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA

Žuvininkystės regiono vietos veiklos grupės „VILKAUDA“ 2023-2029 m. vietos plėtros strategija

TURINYS		Psl.
I DALIS. KAS MES: ESAMA SITUACIJA IR MŪSŲ SIEKIAI		
1.	ŽVVG vertybės, ŽVVG teritorijos vizija iki 2027 m. ir ŽVVG misija	3
2.	ŽVVG teritorijos socialinės, ekonominės bei aplinkos situacijos ir gyventojų poreikių analizė	8
3.	ŽVVG teritorijos stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės (toliau – SSGG)	60
4.	ŽVVG teritorijos plėtros poreikių nustatymas prioritetine tvarka	61
II DALIS. KOKIE MŪSŲ PRIORITETAI IR TIKSLAI?		
5.	VPS prioritetai, priemonės ir veiklos sritys	62
6.	VPS prioritetų, priemonių ir veiklos sričių sąsaja su EJŖŽAF konkrečiais tikslais	62
7.	VPS sąsaja su ŽVVG teritorijos strateginiais dokumentais, Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (toliau – ESBJRS), Lietuvos akvakultūros sektoriaus plėtros 2021–2027 m. planu	63
III DALIS. KAIP PASIEKSIME UŽSIBRĖŽTUS TIKSLUS?		
8.	LEADER metodo principų bei horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimas	77
9.	VPS priemonių ir veiklos sričių aprašymas	85
10.	VPS įgyvendinimo veiksmų planas	92
11.	VPS finansinis planas	96
12.	VPS įgyvendinimo rodikliai	98
13.	VPS įgyvendinimo vidaus stebėseną ir valdymas	100
IV DALIS. PRIEDAI		
1 priedas. Viešosios nuomonės tyrimo anketa.		104

I DALIS. KAS MES: ESAMA SITUACIJA IR MŪSŲ SIEKIAI

1. ŽVVG vertybės, ŽVVG teritorijos vizija iki 2027 m. ir ŽVVG misija

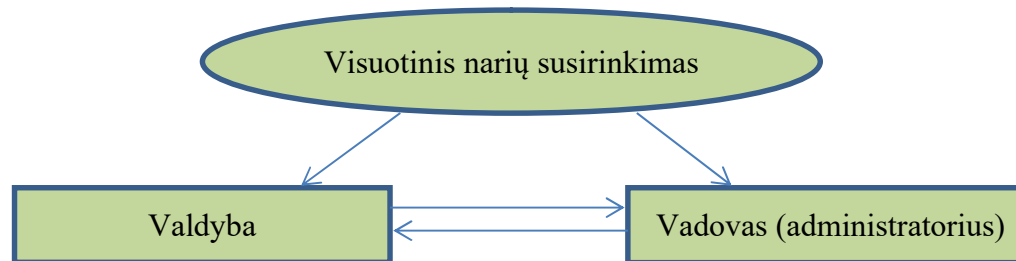
1.1. Informacija apie ŽVVG

Žuvininkystės regiono vietos veiklos grupė „VILKAUDA“ (toliau – ŽVVG) įsteigta 2008 m. birželio 5 d. Steigimo sutartį pasirašė 31 steigėjas: Vydas Raudonis, Petras Kizalas, Giedrius Kizalas, Donatas Ruoška, Kazimieras Stasiulionis, Arvydas Saltonas, Antanas Jurgaitis, Lina Simonavičienė, Marijonas Juozapas Kiela, Gintaras Kanaševičius, Lina Pilkienė, Arvydas Rimdeika, Sigitas Valiulis, Giedrius Krutulis, Remigija Kelečienė, Vytautas Kriščiūnas, Jonas Kazakevičius, Gintaras Adamonis, Giedrius Bachmatavičius, Arūnas Dzigas, Donaldas Lukšys, Regina Dzilbo, Regina Volonsevič, Genoefa Pivoriūnienė, Darius Medelis, Silvija Ladukaitė, Antanas Stackevičius, Asta Čeponytė, Sergėjus Jermolajevas, Vytautas Andriuškevičius, Viktoras Vaikutis. Juridinių asmenų registre įregistruota 2008 m. spalio 16 d., kodas 302040530. Būstinė: S. Konarskio g. 49-614, Vilnius.

ŽVVG valdymo organai:

- visuotinis narių susirinkimas;
- kolegialus valdymo organas – valdyba;
- vadovas (administratorius) – vienasmenis grupės valdymo organas.

ŽVVG valdymo struktūra pateikta 1 pav.

1 pav. ŽVVG valdymo struktūra

Šaltinis: ŽRVVG duomenys.

ŽVVG aukščiausias valdymo organas yra visuotinis narių susirinkimas, kurį sudaro 23 nariai. Pagal atstovaujamus sektorius ŽVVG nariai pasiskirsto: 39,13 proc. narių (9 nariai) atstovauja pilietinės visuomenės sektorių, 39,13 proc. narių (9 nariai) atstovauja verslo

sektorių ir 21,74 proc. narių (5 nariai) atstovauja vietos valdžios sektorių. Visuotinio narių sąrašas pateikiamas 1 lentelėje.

1 lentelė. Valdybos narių sąrašas

Eil. Nr.	Narys	Savivaldybė
Pilietinės visuomenės sektorius, 39,13 proc.		
1.	Abromiškių bendruomenė	Elektrėnų sav.
2.	Kietaviškių bendruomenė	Elektrėnų sav.
3.	Arvydų kaimo bendruomenė	Vilniaus r. sav.
4.	Molėtų rajono plėtros sąjūdis	Molėtų r. sav.
5.	Asociacija „Sprendimai šiandien“	Molėtų r. sav.
6.	Baltosios Vokės krašto bendruomenės centras	Šalčininkų r. sav.
7.	Tribonių kaimo bendruomenė	Šalčininkų r. sav.
8.	Vilniaus rajono Kalvelių bendruomenė „Akva“	Vilniaus r. sav.
9.	VšĮ „Trakų neįgaliųjų užimtumo centras“	Trakų r. sav.
Žvejybos ir (arba) akvakultūros verslo sektorius, 39,13 proc.		
10.	UAB „Šalčininkų žuvininkystės ūkis“ (akvakultūros sektorius)	Šalčininkų r. sav.
11.	UAB „Bartžuvė“ (akvakultūros sektorius)	Elektrėnų sav.

12.	UAB „Akvilegija“ (akvakultūros sektorius)	Vilniaus r. sav.
13.	UAB „Arvydai“ (akvakultūros sektorius)	Vilniaus r. sav.
14.	UAB „Armolė“ (akvakultūros sektorius)	Molėtų r. sav.
15.	Ūkininko Daniaus Pumpučio ūkis (žvejybos sektorius)	Molėtų r. sav.
16.	UAB „Sevila“ (žvejybos sektorius)	Molėtų r. sav.
17.	ŽŪB „Žemelė“ (akvakultūros sektorius)	Molėtų r. sav.
18.	UAB „FishNet“ (akvakultūros sektorius)	Trakų r. sav.
Vietos valdžios sektorius, 21,74 proc.		
19.	Vilniaus r. savivaldybė	Vilniaus raj. savivaldybė
20.	Molėtų r. savivaldybė	Molėtų raj. savivaldybė
21.	Elektrėnų savivaldybė	Elektrėnų savivaldybė
22.	Šalčininkų r. savivaldybė	Šalčininkų raj. savivaldybė
23.	Trakų r. savivaldybė	Trakų raj. savivaldybė

ŽVVG valdybą sudaro 18 narių, kurių atstovavimas atitinka jai keliamus reikalavimus: 44,44 proc. valdybos narių (8 valdybos nariai) atstovauja pilietinės visuomenės sektorių, 27,78 proc. valdybos narių (5 valdybos nariai) atstovauja verslo sektorių ir 27,78 proc. valdybos narių (5 valdybos nariai) atstovauja vietos valdžios sektorių. ŽVVG valdyboje išlaikyta lyčių pusiausvyra: 50,00 proc. valdybos sudaro vyrai (9 valdybos nariai) ir 50,00 proc. moterys (9 valdybos nariai). Jaunimo atstovai sudaro 22,22 proc. (4 valdybos nariai iki 40

m. amžiaus). Valdybos narių sąrašas pateikiamas 2 lentelėje.

2 lentelė. Valdybos narių sąrašas

Eil. Nr.	Vardas ir pavardė	Atstovaujanti institucija
Pilietinės visuomenės sektorius, 44,44 proc.		
1.	Edita Carikaitė-Šatienė	Abromiškių bendruomenė
2.	Janė Mulioliuolienė	Kietaviškių bendruomenė
3.	Aleksandr Larin	Arvydų kaimo bendruomenė
4.	Loreta Štelbienė	Molėtų rajono plėtros sąjūdis
5.	Daiva Kulienė	Asociacija „Sprendimai šiandien“
6.	Dainoras Bendžaitis	Baltosios Vokės krašto bendruomenės centras
7.	Algimantas Gylys	Tribonių kaimo bendruomenė
8.	Janina Bakavičienė	VŠĮ „Trakų neįgaliųjų užimtumo centras“
Žvejybos ir (arba) akvakultūros verslo sektorius, 27,78 proc.		
9.	Marina Gylienė	UAB „Šalčininkų žuvininkystės ūkis“ (akvakultūros sektorius)
10.	Karolis Panasenka	UAB „Bartžuvė“ (akvakultūros sektorius)
11.	Vaidas Juodis	UAB „FishNet“ (akvakultūros sektorius)
12.	Kęstutis Banikonis	UAB „Arvydai“ (akvakultūros sektorius)
13.	Šarūnas Nacevičius	ŽŪB „Žemelė“ (akvakultūros sektorius)
Vietos valdžios sektorius, 27,78 proc.		
14.	Birutė Polikevičienė	Vilniaus raj. savivaldybė

	15.	Živilė Žalienė	Molėtų raj. savivaldybė
	16.	Audrius Balnys	Elektrėnų savivaldybė
	17.	Karolina Ziminska	Šalčininkų raj. savivaldybė
	18.	Šarūnas Žukauskas	Trakų raj. savivaldybė
	<p><i>Šaltinis: ŽVVG duomenys.</i></p> <p>VPS įgyvendinimą administruos 4 darbuotojai: VPS administravimo vadovas, VPS finansininkas ir (arba) buhalteris, VPS administratorius, VPS viešųjų ryšių specialistas.</p>		
1.2.	<p>ŽVVG vertybės</p> <p>ŽVVG veiklą vykdo vadovaudamasi vertybėmis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Partnerystė. ŽVVG veikla grindžiama partnerystės principu tarp 3 sektorių – pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios; • Kompetencija. ŽVVG užtikrins VPS administravimo gebėjimus įgyvendinti VPS ir administruoti viešąsias lėšas; • Tolerancija. Pagarba kito nuomonei, pažiūroms, tikėjimui. 		
1.3.	<p>ŽVVG teritorijos vizija iki 2027 m.</p> <p>ŽVVG teritorijos vizija iki 2027 m. – tai žuvininkystės regionas su išplėtotais verslais, gaminančiais kokybišką žuvininkystės produkciją vietos ir užsienio rinkai, aktyvia žuvininkystės bendruomene, didinančia vietos gyventojų įtrauktį sprendžiant jų problemas. Vizija bus pasiekta įgyvendinus VPS numatytus prioritetus ir priemones.</p>		
1.4.	<p>ŽVVG misija</p> <p>ŽVVG misija – remti vietos iniciatyvas, užtikrinant pilietinės visuomenės, vietos valdžios ir verslo partnerystę ir skatinti vietos gyventojų socialinį, ekonominį aktyvumą, didinant užimtumą, skatinant darnų žuvininkystės regiono vystymą.</p>		

2. ŽVVG teritorijos socialinės, ekonominės bei aplinkos situacijos ir gyventojų poreikių analizė

2.1. Pagrindiniai ŽVVG teritorijos duomenys, teritorijos išskirtinumas, identitetas ir gamtos išteklių analizė

ŽVVG teritorijos administracinis suskirstymas. Žuvininkystės regiono vietos veiklos grupės „VILKAUDA“ teritorija (toliau – ŽVVG) apima Elektrėnų sav., Molėtų r. sav., Šalčininkų r. sav., Trakų r. sav. ir Vilniaus r. sav. teritorijas (2 pav.).

2 pav. ŽVVG teritorija.

Šaltinis. ŽVVG duomenys.

Elektrėnų savivaldybė – viena iš naujausių savivaldybių, įkurta 1999 m., jos teritoriją suformavus iš dalies Trakų bei Kaišiadorių rajonų savivaldybių teritorijų. Elektrėnų savivaldybės bendras teritorijos plotas 508,70 km². Elektrėnų savivaldybės geografinė padėtis yra strategiškai patraukli, nes savivaldybė išsidėsčiusi tarp dviejų didžiųjų Lietuvos miestų: Vilniaus ir Kauno. Atstumas nuo Elektrėnų iki Vilniaus yra 48 km, iki Kauno – 54 km. Savivaldybės teritoriją kerta magistralinis kelias A1 Vilnius–Kaunas–Klaipėda, geležinkelis Vilnius–Kaunas. Gerai išvystytos susisiekimo sistemos dėka valstybiniais keliais, greitkeliais ar geležinkeliais galima pasiekti Lenkiją ir Baltarusiją, taip pat patogus susisiekimas su kitais Lietuvos miestais. Vakaruose Elektrėnų savivaldybės teritorija ribojasi su Kaišiadorių rajono savivaldybe, pietuose – su Trakų rajono savivaldybe, rytuose – su Vilniaus rajono savivaldybe bei šiaurėje – su Širvintų rajono savivaldybe. Elektrėnų savivaldybė yra įsikūrusi Neries žemupio slėnyje. Per savivaldybės vakarinę, pietinę, pietrytinę dalis eina Dzūkų aukštuma, rytinėje dalyje – Abromiškių kalvota moreninė aukštuma, o per šiaurės vakarinę, šiaurinę, šiaurės rytinę ir rytinę dalis – Neries žemupio plynaukštė. Elektrėnų marios yra pamėgta žvejų ir burlentininkų vieta, nes aplink jas nedaug miškų, vandens lygis yra aukštesnis negu natūraliuose ežeruose, o tai sąlygoja stipresnį ir lygesnį vėją virš marių vandens, nei kituose ežeruose. *Teritoriją sudaro 8 seniūnijos*: Elektrėnų, Gilučių, Vievio, Kietaviškių, Semeliškių, Pastrėvio, Kazokiškių, Beižionių¹(R1).

Molėtų rajono savivaldybė. Rajono plotas yra 1366,82 km². Molėtų rajonas ribojasi su keliais kitais rajonais: Ukmergės, Utenos, Švenčionių, Vilniaus ir Anykščių rajonais. Geografinė padėtis yra patogi susisiekimo aspektu – teritoriją kerta plentas A14 Vilnius – Utena, keliai į Ukmergę, Pabrąde, Labanorą, Anykščius. Kraštas vaizdingas, tarp didesnių kalvų ir mažų kalvelių tyvuliuoja 279 ežerai (didžiausi – Stirniai, Baltieji ir Juodieji Lakajai, Galuonai, Kertuojai, Siesartis, Aiseto ir Asvejos dalys), ošia žali pušynai, į kuriuos vasarą susirenka daug turistų. Pro rajoną teka Virinta, Siesartis (Šventosios kairieji intakai). Molėtų rajonas yra ganėtinai arti sostinės Vilniaus, taigi yra patogiai pasiekiamas tiek automobiliu, tiek viešuoju transportu. *Teritoriją sudaro 11 seniūnijų*: Alantos, Balninkų, Dubingių, Jonišio, Suginčių Giedraičių, Luokesos, Videniškių, Čiulėnų, Inturkės, Mindūnų² (R2).

Šalčininkų rajono savivaldybė yra pietryčių Lietuvoje, Vilniaus apskrityje. Rajono savivaldybės teritorijos plotas 1492,61 km². Šalčininkų rajono savivaldybė ribojasi su Vilniaus rajono, Trakų rajono, Varėnos rajono savivaldybėmis bei su Baltarusija. Šalčininkų rajone yra gausu upių, tvenkinių, ežerų. Pagrindinius paviršinio vandens išteklius formuoja Merkio, Šalčios, Vokės, Gaujos, Versekos upės. Nedidelis atstumas iki Vilniaus leidžia Šalčininkų rajono gyventojams dirbti, mokytis bei pramogauti Vilniuje, taip Šalčininkų rajonas gali tapti Vilniaus priemiesčiu. Nors Šalčininkų rajonas ir yra arti Vilniaus, tačiau tarp šių dviejų teritorijų yra jaučiamas didelis skirtumas: Vilniaus gyventojai vidutiniškai uždirba daugiau nei Šalčininkų rajono gyventojai, turi geresnį išsilavinimą, turi nuosavą nekilnojamąjį turtą ir t. t. *Teritoriją sudaro 13 seniūnijų*: Šalčininkų, Akmenynės, Baltosios Vokės, Butrimonių, Dainavos, Dieveniškių, Eišiškių, Gerviškių, Jašiūnų, Kalesninkų, Pabarės, Poškonių ir Turgelių seniūnijos³ (R3).

¹ Elektrėnų savivaldybės vietos veiklos grupės 2024-2027 m. vietos plėtros strategija. Elektrėnų savivaldybės vietos veiklos grupė. Prieiga per internetą: <http://elektrenuvvg.lt/vvg-naujienos/2022/elektrenu-savivaldybes-vietos-veiklos-grupe-rengia-2024-2027-m-vietos-pletros-strategija/>

² Molėtų vietos veiklos 2023-2027 m. strategija. Molėtų rajono vietos veiklos grupė „Keisdamiesi keičiame“. Prieiga per internetą: <https://moletuvvg.lt/2023-2027-m-vietos-pletros-strategija/>

³ Šalčininkų rajono 2023-2028 metų vietos plėtros strategija. Šalčininkų rajono vietos veiklos grupė. Prieiga per internetą: <http://www.salcininkuvvg.lt/lt/strategija/i/164/salcininku-rajono-2023---2028-m.-pletros-strategija/>

Trakų rajono savivaldybė. Trakų rajono savivaldybė išsidėsčiusi pietrytinėje Lietuvos dalyje aplink Trakų miestą – administracinį savivaldybės centrą, kuris nuo šalies sostinės Vilniaus yra nutolęs mažiau nei 30 km, o nuo antrojo pagal dydį Lietuvos miesto Kauno – kiek daugiau nei 80 km. Trakų rajono savivaldybės teritorija ribojasi su Vilniaus apskrities Elektrėnų, Vilniaus rajono, Vilniaus miesto ir Šalčininkų rajono savivaldybėmis, Alytaus apskrities Varėnos rajono ir Alytaus rajono savivaldybėmis bei Kauno apskrities Prienų rajono savivaldybe. Visa tai lemia strategiškai patogią Trakų rajono savivaldybės geografinę padėtį.

Trakų rajono savivaldybę kerta europinės reikšmės magistralės E28 Berlynas–Gdanskas–Karaliaučius (Kaliningradas)–Marijampolė–Prienai–Vilnius–Minskas ir E85 Klaipėda–Kaunas–Vilnius–Lyda–Černovcai–Bukareštas–Aleksandropolis bei magistraliniai keliai A1 Vilnius–Kaunas–Klaipėda, A4 Vilnius–Varėna–Gardinas bei A16 Vilnius–Prienai–Marijampolė, kas užtikrina puikų savivaldybės susisiekimą ne tik su kitomis šalies savivaldybėmis, bet ir sudaro puikią jungtį tarp Rytų ir Vakarų Europos. Susisiekimui taip pat labai svarbios savivaldybės teritoriją kertančios geležinkelio linijos Vilnius–Klaipėda ir Vilnius–Kaunas, kuriomis pervežami didžiausi keleivių ir krovinių srautai. Kiek mažesnės reikšmės, tačiau vietiniam susisiekimui svarbūs geležinkelio ruožai yra Vilnius–Rūdiškės–Varėna–Marcinkonys ir Senieji Trakai–Trakai. Savivaldybės teritorijos plotas 1207,33 km². *Trakų rajono savivaldybę sudaro 8 seniūnijos:* Aukštadvario, Grendavės, Lentvario, Onušio, Paluknio, Rūdiškių, Senųjų Trakų ir Trakų. Savivaldybėje yra 3 miestai: Trakai, Lentvaris, Rūdiškės; 2 miesteliai: Aukštadvaris ir Onušis; 440 kaimų ir 26 viensėdžiai⁴ (R4).

Vilniaus rajono savivaldybė. Vilniaus rajono savivaldybė yra Lietuvos pietrytinėje dalyje. Rajonas ribojasi su Švenčionių, Molėtų, Širvintų, Elektrėnų, Trakų bei Šalčininkų rajonų savivaldybėmis. Rytuose rajono ribos sutampa su Lietuvos–Baltarusijos valstybine siena, kuri kartu yra ir rytinės Europos Sąjungos teritorijos sienos dalis. Tai vienas didžiausių rajonų Lietuvoje, jo plotas – 2 128,99 km², tai sudaro 3,26 proc. Lietuvos Respublikos teritorijos bei 21,9 proc. Vilniaus apskrities teritorijos. Savivaldybė yra žiedinė, tai yra ji apsupa Lietuvos sostinę – Vilnių. Dėl savo artimo atstumo iki sostinės, Vilniaus rajonas yra tarsi Vilniaus miesto priemiestis, tai suteikia privalumų susisiekimo, ekonominiu bei turizmo požiūriais. *Vilniaus rajone yra 23 seniūnijos:* Avižienių sen., Bezdonių sen., Buivydžių sen., Dūkštų sen., Juodšilių sen., Kalvelių sen., Lavoriškių sen., Maišiagalos sen., Marijampolio sen., Medininkų sen., Mickūnų sen., Nemenčinės m. sen., Nemenčinės sen., Nemėžio sen., Paberžės sen., Pagirių sen., Riešės sen., Rudaminos sen., Rukainių sen., Sudervės sen., Sužionių sen., Šatrininkų sen., Zujūnų sen⁵(R5).

Į ŽVVG teritoriją patenka 5 Lietuvos savivaldybės, kurios skiriasi teritorijų plotais, gamtos ištekliais, gamybiniu ir ekonominiu potencialu. 2023 m. sausio 1 d. didžiausi plotai ŽVVG teritorijoje atitenka Vilniaus r. sav. – 31,75 proc., Šalčininkų r. sav. – 22,26 proc., Molėtų r. sav. – 20,39 proc., o mažiausi yra Elektrėnų sav. – 7,59 proc. 2020-2023 m. laikotarpiu bendras ŽVVG teritorijos plotas bei vandens plotai praktiškai nesikeitė, vandens plotai 2023-01-01 sudaro 4,47 proc. (R6). ŽVVG teritorija užima 10,30 proc. bendro šalies teritorijos ploto (R7)(3 lentelė).

⁴ Trakų rajono savivaldybės 2016-2025 m. strateginis plėtros planas. Trakų rajono savivaldybė. Prieiga per internetą: <https://www.trakai.lt/gyventojams/administracine-informacija/strateginis-pletros-planas/1421>

⁵ Vilniaus rajono vietos veiklos grupės 2023-2028 metų vietos plėtros strategija. Vilniaus rajono vietos veiklos grupė. Prieiga per internetą: <https://www.vrvvg.lt/kvieciame-teikti-pastabas-vilniaus-rajono-vietos-veiklos-grupes-2023-2028-metu-vietos-pletros-strategijos-projektui/>

3 lentelė. Žemės fondo sudėtis sausio 1 d., ha

Eil. Nr.	Administracinė teritorija	2020-01-01				2023-01-01			
		Bendras plotas, ha	Žemės ūkio naudmenos, ha	Miškai (miško žemė), ha	Vandenys, ha	Bendras plotas, ha	Žemės ūkio naudmenos, ha	Miškai (miško žemė), ha	Vandenys, ha
1.	<i>Lietuvos Respublika</i>	6528648,30	3399067,66	2156033,39	266532,84	6528648,30	3382583,87	2149599,91	268679,00
2.	<i>Struktūra, proc.</i>	100,00	52,06	33,02	4,08	100,00	51,81	32,93	4,12
3.	Elektrėnų sav.	50869,74	22633,23	16888,54	3781,36	50870,09	22459,03	16864,51	3799,22
4.	Molėtų r. sav.	136681,80	60083,21	42653,46	12703,79	136682,32	59362,88	42364,90	12794,27
5.	Šalčininkų r. sav.	149260,91	62870,81	68420,71	2465,26	149261,75	62847,68	68474,50	2492,21
6.	Trakų r. sav.	120733,70	39406,88	59152,35	5611,89	120733,11	39406,29	58701,37	5635,31
7.	Vilniaus r. sav.	212899,13	82960,48	87629,43	5130,32	212899,55	84046,03	86880,64	5276,43
8.	<i>ŽVVG teritorija</i>	670445,28	267954,61	274744,49	29692,62	670446,82	268121,91	273285,92	29997,44
9.	<i>Struktūra, proc.</i>	100,00	39,97	40,98	4,43	100,00	39,99	40,76	4,47

Šaltinis: <https://nzt.lt/go.php/lit/Lietuvos-respublikos-zemes-fondas/2>

Kraštovaizdis, įskaitant vandens telkinius ir miškus, jų tinkamumą verslinei žvejybai, akvakultūrai ir rekreacijai. ŽVVG kraštovaizdis, vandens telkiniai, miškai yra tinkami verslinei žvejybai, akvakultūrai ir rekreacijai.

Elektrėnų savivaldybė. Elektrėnų kraštas pasižymi daugeliu puikių kraštovaizdžio vertybių – miškais, kalvomis, daugybe vandens telkinių: ežerų, upių, tvenkinių. Elektrėnų savivaldybės teritorija – viena vandeningsiausių Lietuvoje. Teka Neris, Bražuolė, Rūgtupys, Aliosa, Sukra, Spengla, Žiezmaras ir Strėva. Yra apie 100 ežerų, iš jų didžiausi – Vievis, Ilgis, Vaisietis. Be natūralių vandens telkinių, savivaldybėje gausu žmogaus sukurtų telkinių – Elektrėnų marios (1289 ha), Pastrėvio tvenkiniai ir kt. Vandenys užima 7,47 proc. visos teritorijos ploto ir beveik dvigubai viršija šalies rodiklį (4,1 proc.).

Pagrindiniai Elektrėnų savivaldybės miškai: Kazokiškių–Kaugonių miškai–miškų masyvas, išsidėstęs Elektrėnų savivaldybėje ir Kaišiadorių rajone, susidedantis iš 10 miškų, 1,5 km į šiaurę nuo Vievio. Miškuose vyrauja pušynai (61 proc.) ir eglynai (15 proc.). Miškų plotas – 168,64 km². Strošiūnų miškai, išsidėstę Elektrėnų savivaldybėje ir Kaišiadorių rajone, susideda iš 11 miškų, 1,5 km į šiaurės rytus nuo Žiežmarių.⁶

Molėtų rajono savivaldybė. Visas Molėtų rajonas yra ežeringoje Aukštaičių aukštumoje, tad kraštovaizdis čia labai vaizdingas. Molėtų ežerynas yra vienas iš didžiausių ir gražiausių Lietuvoje, todėl traukia didelį turistų dėmesį. Rajono savivaldybės teritorijoje yra 279 ežerai. Reljefui būdinga kalvų, klonių, daubų gausa, nuolydis vakarų pusėn, kur link teka dauguma krašto upių ir upelių. Kraštovaizdis pasižymi ežerų ir upelių, patenkančių į Šventosios ir Žeimenos upių baseinus, gausa. Molėtų rajonas yra tapęs antrųjų namų savininkų traukos centru: gražus rajono kraštovaizdis ir rekreacinis potencialas traukia didmiesčių gyventojus (ypač iš Vilniaus) įsigyti senas sodybas.

Šalčininkų rajono savivaldybė. Rajonas turtingas vertingais gamtovaizdžiais. Ypač didelė rajono vertybė – miškai. Ryškiausias Šalčininkų rajono miškų bruožas – jaunas jų amžius ir nedidelė rūšinė medžių įvairovė. Miškai daugiausia sausi pušynai. Didžiausias miškų masyvas – Rūdninkų giria, susidedanti iš 23 miškų, kurių didžioji dalis priklauso šiam rajonui. Be Rūdninkų girios prie vertingiausių kraštovaizdžių priskiriamos ir Ašmenos aukštumos kalvos bei plynaukštės, taip pat Merkio, Šalčios, Visinčios, Gaujos upių ir jų intakų slėniai. Saugomų teritorijų valstybės kadastrė iš viso įtraukta 51 saugoma teritorija bei jose esantys objektai.⁷

Trakų rajono savivaldybė priskiriama ežeringoms administracinėms teritorijoms. Savivaldybės teritorijoje telkšo 197 ežerai, iš kurių didžiausi – Galvės (361,1 ha), Vilkokšnio (336 ha), Skaisčio (282 ha), Akmenos (268,7 ha) ir 7 tvenkiniai, iš kurių didžiausias – Aukštadvario (293,5 ha).

Kraštovaizdžio vertybėms saugoti Trakų rajono savivaldybėje yra įkurtos įvairios paskirties ir apsaugos režimo saugomos teritorijos: 3 valstybiniai parkai (Trakų istorinis nacionalinis parkas, Aukštadvario ir Neries regioniniai parkai), 6 valstybiniai draustiniai (Taučionių geomorfologinis, Ilgučio botaninis, Gėjaus telmologinis, Inklėriškių kraštovaizdžio, dalis Papio ornitologinio ir dalis Merkio ichtiologinio), yra 2 gamtos paminklai (Velnio duobė ir Nikronių akmuo) bei kiti valstybės ir savivaldybės saugomi gamtos paveldo objektai. Turizmo požiūriu vertingiausi yra nacionalinio parko ir regioninių parkų natūralūs ar kultūriniai kraštovaizdžiai.⁸

Vilniaus rajono savivaldybė. Nors rajonas nepasižymi derlingomis teritorijomis, tačiau jis turtingas vertingais gamtovaizdžiais – patraukli kalvotoji šio krašto žemė, tiek Aukštaičių aukštuma vakaruose, tiek Medininkų aukštuma rytuose. Nemažiau įspūdingi ir Neries, Vilnios bei Vokės slėniai. Išskirtinis kraštovaizdis, gamtos ir istorijos bei kultūros paminklų gausa, lemia didelį rekreacinį ir turistinį rajono potencialą Vilniaus rajonas priskiriamas prioritetiniam turizmo plėtros požiūriu Vilniaus regionui⁹ (R8).

⁶ Elektrėnų savivaldybės vietos veiklos grupės 2024-2027 m. vietos plėtros strategija. Elektrėnų savivaldybės vietos veiklos grupė. Prieiga per internetą: <http://elektrenuvvg.lt/vvg-naujienos/2022/elektrenu-savivaldybes-vietos-veiklos-grupe-rengia-2024-2027-m-vietos-pletros-strategija/>

⁷ Šalčininkų rajono 2023-2028 metų vietos plėtros strategija. Šalčininkų rajono vietos veiklos grupė. Prieiga per internetą: <http://www.salcininkuvvg.lt/lt/strategija/i/164/salcininku-rajono-2023---2028-m.-pletros-strategija/>

⁸ Trakų rajono savivaldybės 2016-2025 m. strateginis plėtros planas. Trakų rajono savivaldybė. Prieiga per internetą: <https://www.trakai.lt/gyventojams/administracine-informacija/strateginis-pletros-planas/1421>

⁹ Vilniaus rajono vietos veiklos grupės 2023-2028 metų vietos plėtros strategija. Vilniaus rajono vietos veiklos grupė. Prieiga per internetą: <https://www.vrvvg.lt/kvieciame-teikti-pastabas-vilniaus-rajono-vietos-veiklos-grupes-2023-2028-metu-vietos-pletros-strategijos-projektui/>

Biologinė įvairovė (kiek tai aktualu VPS įgyvendinimui) ir saugomos teritorijos.

Elektrėnų savivaldybė. Elektrėnų savivaldybės teritorijos miškuose labai turtinga ekosistema, ypatingai – augmenija. Juose aptinkama rečiausių saugomų augalų rūšių (per 60 saugomų augalų rūšių, kurios įrašytos į Lietuvos raudonąją knygą), 230 stuburinių ir per tūkstantį bestuburių gyvūnų rūšių, tarp jų yra ir tokių, kurios saugomos ne tik šalyje, bet ir visame Europos žemyne, vandens telkiniuose gyvena daugiau kaip 50 žuvų rūšių, 34 paukščių rūšys įrašytos į Lietuvos raudonąją knygą.

Teritorijoje aptinkamos įprastos žinduolių rūšys, Europoje saugomų bei įrašytų į Lietuvos raudonąją knygą aptikta 9 rūšys, dar 15 vertinamos kaip kraštui gan retos. Elektrėnų krašte pastebėtos 4 šikšnosparnių rūšys, saugomos visame pasaulyje: vėlyvasis šikšnys, šikšniukas nykštukas, rudasis nakviša ir kūdrinis pelėausis.

Svarbiausios gamtinės teritorijos, kurias reikia saugoti, kadangi jos itin reikšmingos paukščiams, yra Salcieko ežeras su pelkėtu apyežeriu, Ilgės ežeras su gretimais tvenkiniais, Švenčiaus ežeras, Gilūšio ežeras, Pastrėvio vandens talpykla, pelkėta Bražuolės upės atkarpa, Nestrėvančio ežeras su nendrynų plotais. Ilgio ornitologiniame draustinyje peri 74 paukščių rūšys, užklysta labai retų paukščių: erelis žuvininkas, jūrinis erelis.

Elektrėnų savivaldybės valstybės saugomų teritorijų tinklą sudaro valstybiniai parkai ir draustiniai, bendras Elektrėnų savivaldybės saugomų teritorijų tinklo plotas – 6279,12 ha, 12,3 proc. nuo bendro savivaldybės ploto. Šiose teritorijose prioritetas teikiamas rekreacinei veiklai (papildimams, poilsio infrastruktūrai ir paslaugoms plėtoti), turizmo infrastruktūros, pramogų ir paslaugų plėtrai. Gamtinės įvairovės apsaugos požiūriu labai svarbūs du valstybiniai draustiniai – Pipiriškių geomorfologinis (518,6 ha) ir Strošiūnų kraštovaizdžio. Tik rytinė Strošiūnų kraštovaizdžio draustinio dalis patenka į Elektrėnų savivaldybės teritoriją (425,71 ha), likusi yra Kaišiadorių rajono savivaldybėje. Didžiausius saugomų teritorijų plotus savivaldybėje užima du valstybiniai parkai – Trakų istorinis nacionalinis (Elektrėnų savivaldybės teritorijai priklauso 646,57 ha) ir Neries regioninis (Elektrėnų savivaldybės teritorijai priklauso 4266,07 ha). Neries regioniniame parke saugomi Dzūkų aukštumos pakraščio kraštovaizdžio kompleksai, Neries vidurupio kraštovaizdis, gamtinė ekosistema, gamtos ir kultūros paveldo vertybės.

Biologinės įvairovės išsaugojimui įsteigtas Bražuolės botaninis, Kulių kraštovaizdžio ir Aliosos hidrografinis draustiniai. Pūstakiemio botaniniame draustinyje saugoma rudeninio vėlyvio augimvietė. Savivaldybės saugomi šie gamtos paveldo objektai: Giedraitiškių ir Streipūnų ąžuolai, Aleksandriškių eglė ir uosis, Beižionių, Mustenių, Žikaronių ir Laičių akmenys.¹⁰

Molėtų rajono savivaldybė. Molėtų rajono išskirtinumas ir identitetas yra susiję su rajono unikalia gamta, kultūra ir istorija. Vienas iš Molėtų rajono išskirtinumų yra Aukštaitijos nacionalinis parkas, kuris yra viena iš didžiausių ir seniausių Lietuvos saugomų teritorijų. Šis parkas yra puikus vietos gamtos grožio ir 5 biologinės įvairovės atspindys. Kraštas pritraukia vis didesnę turistų dėmesį. Traukos priežastis – švari gamta ir nepakartojamas kraštovaizdis. Viena įdomiausių lankytinų vietų rajone – vienintelis Europoje Lietuvos etnokosmologijos muziejus. Ypač saugomų teritorijų sistema (rezervatai, draustiniai, valstybiniai parkai) Molėtų rajone apima 19,3 proc. teritorijos. Tai 1,8 karto viršija Lietuvos Respublikos vidurkį. Molėtų rajono savivaldybėje registruojama

¹⁰ Elektrėnų savivaldybės vietos veiklos grupės 2024-2027 m. vietos plėtros strategija. Elektrėnų savivaldybės vietos veiklos grupė. Prieiga per internetą: <http://elektrenuvvg.lt/vvg-naujienos/2022/elektrenu-savivaldybes-vietos-veiklos-grupe-rengia-2024-2027-m-vietos-pletros-strategija/>

44 saugomų vietų. Pagal priklausomybę saugomai teritorijai išskiriamas Asvejos regioninis parkas, Labanoro regioninis parkas ir Virintos hidrografinis draustinis.¹¹

Šalčininkų rajono savivaldybė. Šalčininkų rajono savivaldybės teritorijoje įsteigti 23 draustiniai, iš kurių 12 saugomi valstybės. Nemaža jų dalis patenka į Dieveniškų istorinio regioninio parko teritoriją. Didžiausias pagal plotą – Zygmantiškių geomorfologinis draustinis, įsteigtas Rūdninkų girios Zygmantiškių kopagūbrio apsaugai. Rajono gyvūnija įprasta plačialapiams ir mišriems miškams, tinka gyventi vabzdžiams, varliagyviams, ropliams, paukščiams žinduoliams. Šalčininkų rajonas pasižymi paukščių įvairove, tarp jų tokios saugomos rūšys kaip vapsvaėdžiai, teterviniai, kurtiniai, juodosios meletos ir kt. Taip pat rajone gausu žinduolių. Tai žinomi gyvūnai – lapės, vilkai, kiaunės, barsukai, žebenkštys, bebrai ir kt. Pagrindiniai medžioklės objektai – šernai, stirnos, elniai ir briedžiai.¹²

Trakų rajono savivaldybės teritorijoje siekiant išsaugoti gamtos ir kultūros paveldo kompleksus bei objektus, kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę, užtikrinti kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, darnų gamtos išteklių naudojimą ir atkūrimą, sudaryti sąlygas pažintiniam turizmui, moksliniams tyrimams ir aplinkos būklės stebėjimams, propaguoti gamtos ir kultūros paveldo vertybių apsaugą yra įsteigtos konservacinės apsaugos prioriteto teritorijos – valstybiniai draustiniai, kompleksinės saugomos teritorijos – valstybiniai parkai ir biosferos poligonai. Trakų rajone gausu:

- 1) *saugomų teritorijų, kurios sudaro apie 22 proc. viso savivaldybės ploto. Šis rodiklis yra gerokai didesnis už vidutinį visos šalies rodiklį – 15,7 proc. ir atspindi pakankamą valstybinio ypač saugomų teritorijų tinklo išvystymą rajone:*
 - 3 rezervatai (Mergiškių gamtinis, Senųjų Trakų piliavietės kultūrinis, Trakų salos ir pusiasalio kultūrinis);
 - 44 draustiniai (Galvės ežero hidrografinis, Skrebio botaninis, Merkio ichtiologinis ir kt.);
 - 1 biosferinis poligonas (Baltosios Vokės biosferos poligonas);
 - 28 „Natura 2000“ teritorijos (Akies ežeras ir jo apyežerės, Mergiškių miškas ir kt.);
- 2) *gamtos paveldo objektų:*
 - 6 botaniniai (Aukštadvario dvaro parko liepų pavėsinė, Adomo Mickevičiaus ąžuolas ir kt.);
 - 3 geologiniai (Nikronių akmuo, Pajurgiškių akmuo, Krakovskio akmuo);
 - 2 geomorfologiniai (Strėvos įgriuva, Velnio duobė);
 - 2 hidrogeologiniai (Saidžių šaltinis, Verknės senvagės šaltinis).

Trakų kraštui būdinga didžiulė vietinių bei svetimžemių medžių ir krūmų įvairovė. Nemažiau įvairi ir žolinė augmenija. Didžiausia žolinių augalų įvairovė vasarą būna pievose. Jose rastos ir saugomos į Lietuvos raudonąją knygą įrašytos augalų ir gyvūnų rūšys: grybai, kerpės, samanos, gaubtasėkliai, žinduoliai, paukščiai, varliagyviai, žuvys, vėžiagyviai, dėlės, vabzdžiai ir kt. Natūrali gamta, biotipų įvairovė suteikia prieglobstį įvairiausioms gyvūnų rūšims. Rajono teritorijoje aptiktos 165 paukščių rūšys, iš jų 37 rūšys įrašytos į Lietuvos raudonąją knygą. Peri baltnugariai geniai (*Dendrocopos leucotos*), juodieji pesliai (*Milvus migrans*), pilkosios meletos (*Picus canus*), vapsvaėdžiai (*Pernis apivorus*), pievinės lingės

¹¹ Molėtų vietos veiklos 2023-2027 m. strategija. Molėtų rajono vietos veiklos grupė „Keisdamiesi keičiame“. Prieiga per internetą: <https://moletuvvg.lt/2023-2027-m-vietos-pletros-strategija/>

¹² Šalčininkų rajono 2023-2028 metų vietos plėtros strategija. Šalčininkų rajono vietos veiklos grupė. Prieiga per internetą: <http://www.salcininkuvvg.lt/lt/strategija/i/164/salcininku-rajono-2023---2028-m.-pletros-strategija/>

(Circus pygargus), tulžiai (Alcedo atthis), griežlės (Crex crex) ir kt. Paukščiams tinkamiausios buveinės – užpelkėję ežerų, Verknės upės pakraščiai, natūralios pievos, gojeliai, sengirės. Gausi entomofaunos rūšinė įvairovė – aptikta daugiau kaip 1 000 rūšių, iš jų 37 retos – didysis skydvabalis, ūsuotis dailidė, kruvinoji strėliukė, raudonsparnė meškutė, baltajuostis juodsprindis ir kt. Vabzdžiams vertingiausi arealai yra Mergiškių–Kalvų, Skrebio miškuose esančios pievelės, Ūbiškių miškas, užpelkėjęs Verknės slėnis parko pietvakariniame pakraštyje. Brandesniuose miškuose su ąžuolais, skroblais gyvena lazdyninės miegapelės. Tinkamos sąlygos šikšnosparniams, elniniams žvėrimis ir kt. Ežeruose ir upėse veisiasi lynai, kiršliai, šamai, vėgėlės, kai kurie puikuoja lašišinėmis žuvimis: upėtakis, sykais, seliavomis, peledėmis. Ežerus su smėlėtu dugnu pamėgę plačiažnypliai vėžiai, švarius vandenį – ūdros ir bebrai. Biologinės įvairovės nykimas sutrikdo ekosistemų funkcijas, o tai neigiamai atsiliepia visuomenės gerovei ir ekonomikai.¹³

Vilniaus rajono savivaldybė. Vilniaus rajone yra daugelis gamtinių požiūriu vertingų ir saugomų teritorijų – 23 valstybiniai draustiniai: kraštovaizdžio (Baravykinės, Daubėnų, Girijos), geomorfologiniai (Griovių, Juozapinės, Kruopynės, Kuosinės, Medžiakalnio, Skersabalių, Vanaginės, Verdeikių), hidrografiniai (Kenos, Vilnios), botaninis (Medininkų), ornitologiniai (Kazimieravo, Papio, Taurijos), ichtiologinis (Žeimenos), genetiniai (Girulių miško pušies, Medžioklės miško beržo), telmologiniai (Alionių, Gegužinės, Raudonosios balos) draustiniai, taip pat nemažai vertingų gamtinių buveinių.

Rajono teritorijoje yra geologinių, geomorfologinių bei botaninių valstybės saugomų gamtos paveldo objektų, iš kurių du – Glitiškių ąžuolas (Paberžės sen.) ir Skališkių uola (Buivydžių sen.) – paskelbti gamtos paminklais. Kiti Vilniaus rajone esantys gamtos paveldo objektai: ąžuolų karalienė, Gojaus ąžuolas, Šventasis Daubų ąžuolas, Vaigeliškių ąžuolas, Velniakampio pušis, Vilkių duobė, Airėnų konglomeratas ir Karmazinių atodanga.

Gamtosauginiu, estetiniu ir pažintiniu požiūriu vertingiausi rajono kraštovaizdžiai yra Neries ir Asvejos regioniniuose parkuose. Neries regioninis parkas yra į vakarus nuo Vilniaus, abipus Neries upės, įsikūręs trijose savivaldybėse: Vilniaus rajono, Trakų rajono ir Elektrėnų. Parkas įsteigtas siekiant išsaugoti ypač vertingų Neries vidurpio kilpų sistemų, vertingas miškingo Neries slėnio biocenozes, gausias kultūros vertybes. Neries regioninio parko miškuose galima rasti beveik visų rūšių Lietuvos miškų žinduolius – stirnas, briedžius, elnius, šernus ir kt. Prie vandens gyvena bebrai, ūdros, audinės, kirstukai. Užregistruotos visos 14 Lietuvoje gyvenančių šikšnosparnių rūšys. Į parko teritoriją įeinančioje upės atkarpoje užregistruotos 30 žuvų rūšių. Labiausiai paplitusios yra kuojos, šapalai, ešeriai. Taip pat nemaža lydekų, salačių, žiobrių. Kur kas retesnės tam tikrose upės atkarpose aptinkamos žuvis – tai lašišos, šlakiai, margieji upėtakis.

Asvejos regioniniame parke daugiausia auga spygliuočių medynai, tarp kurių dominuoja pušynai, užimantys daugiau kaip pusę visų medynų ploto. Saugomų augalų rūšių augimvietės Asvejos regioniniame parke paplitusios visoje parko teritorijoje. Auga raiboji gegūnė, miškinė plikaplaiskė, miškinė žiomenė, pelkinis viržis. Galima aptikti ir Europos buveinių direktyvos saugomas rūšis: žvilgančiąją riestūnę, dvilapį purvuolį, vėjalandinę šilagėlę, plikažiedį linalapį, stačiąją dirvuolę. Asvejos regioniniame parke galima sutikti beveik visas Lietuvos miškų žinduolių rūšis – stirnas, briedžius, elnius, šernus. Gausu ir smulkesnių žinduolių. Parko ežeruose arba šalia jų gyvena ūdros, bebrai, kanadinės audinės, ondatros, vandeniniai

¹³ Trakų krašto vietos veiklos grupės teritorijos 2024–2029 m. plėtros strategija. Trakų rajono vietos veiklos grupė. Prieiga per internetą: <https://www.trakuvvg.lt/>

pelėnai, kirstukai. Sutinkama 10 šikšnosparnių rūšių. Parko ežeruose ir upeliuose gyvena lydekos, ešeriai, lynai, karšiai, unguriai, karosai. Parke peri daug retų paukščių rūšių: erelis žuvininkas, juodasis peslys, lėlys, kurtinys, švygžda, tetervinai, žalvarnis, juodasis gandrai ir kiti reti paukščiai¹⁴(R9).

Vandens kokybė.

Elektrėnų savivaldybė. Elektrėnų savivaldybėje geriamojo vandens tiekimą ir nuotekų tvarkymą vykdo bei vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą eksploatuoja UAB „Elektrėnų komunalinis ūkis“. Pagal UAB „Elektrėnų komunalinis ūkis“ duomenis, Elektrėnų savivaldybėje vandens tiekimo infrastruktūrą ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą sudaro 16 vandenviečių, 106,3 km vandentiekio tinklų, 6 kanalizacijos sistemos, 88 km nuotekų tinklų, 2 paviršinių nuotekų sistemos, 9 nuotekų valymo įrenginiai, 3 paviršinių nuotekų valymo įrenginiai. UAB „Elektrėnų komunalinis ūkis“ duomenimis, prisijungusių prie vandens tiekimo tinklų gyventojų skaičius siekė 81 proc. visų gyventojų. Elektrėnų savivaldybėje nuotekų valymas atliekamas mechaninio valymo ir denitrifikacijos su biologinio ir mechaninio valymo įrenginiais. Didžiausia nuotekų valykla – Elektrėnų–Vievio nuotekų valykla, esanti Alesninkų k., Vievio sen., Elektrėnų savivaldybėje. Valykla surenka ir išvalo Elektrėnų savivaldybės gyventojų ir įmonių nuotekas. Elektrėnų–Vievio nuotekų valykloje taip pat tvarkomos nuotekos, kurias iš gyventojų surenka ir atveža nuotekų tvarkymo paslaugas teikiančios įmonės.¹⁵

Molėtų rajono savivaldybė. UAB „Molėtų vanduo“ vykdo nuolatinę ir periodinę geriamojo vandens kokybės priežiūrą. Geriamasis vanduo tiriamas tiek skirstomajame tinkle, tiek vandens vartojimo vietose. Tiriant geriamojo vandens kokybę atliekami mikrobiologinių, toksinių ir indikatorinių rodiklių matavimai. Daugumoje atvejų vanduo atitinka nustatytus reikalavimus. Šiuo metu nugeležinimo įrenginiai pastatyti Videniščio, Toliejų, Skudutiškio, Balninkų, Verbiškių, Suginčių, Sidabrinių, Dapkūniškių, Bekupės, Luokesos, Joniščio, Arnionių, Dubingių, Bijūtiškio, Inturkės, Miežonių, Mindūnų, Šeštokiškio, Levaniškio, Alantos, Naujasodžio, Ambraziškio, Žalvarių, Girsteitiškio, Molėtų, Giedraičių (Kamaraučiznos), Laičių, Ūtos, Jodėnų, Runionių, Šakališkių, Purvėnų, Drasėnų, Kaniūkų, Čivylių, Klabinių, Geliogalių, Balninkų 2, Anomislio vandenvietėse. Šiose gyvenvietėse geriamasis vanduo atitinka higienos normos reikalavimus.¹⁶

Šalčininkų rajono savivaldybė. Šalčininkų rajono vandens tiekimo infrastruktūrą sudaro šie pagrindiniai elementai: vandens tiekimo šaltiniai (vandenvietės); vandens tiekimo tinklai; vandens rezervuarai, vandens bokštai. Šalčininkų r. savivaldybėje vandenį tiekia UAB „Vilniaus

¹⁴ Vilniaus rajono vietos veiklos grupės 2023-2028 metų vietos plėtros strategija. Vilniaus rajono vietos veiklos grupė. Prieiga per internetą: <https://www.vrvvg.lt/kvieciame-teikti-pastabas-vilniaus-rajono-vietos-veiklos-grupes-2023-2028-metu-vietos-pletros-strategijos-projektui/>

¹⁵ Elektrėnų savivaldybės vietos veiklos grupės 2024-2027 m. vietos plėtros strategija. Elektrėnų savivaldybės vietos veiklos grupė. Prieiga per internetą: <http://elektrenuvvg.lt/vvg-naujienos/2022/elektrenu-savivaldybes-vietos-veiklos-grupe-rengia-2024-2027-m-vietos-pletros-strategija/>

¹⁶ Molėtų vietos veiklos 2023-2027 m. strategija. Molėtų rajono vietos veiklos grupė „Keisdamiesi keičiame“. Prieiga per internetą: <https://moletuvvg.lt/2023-2027-m-vietos-pletros-strategija/>

vandenys“. Įmonė eksploatuoja 23 vandenvietes. Tiekiamas tik požeminis vanduo iš giluminių gręžinių. Bendrovė teikia ir nuotekų surinkimo bei valymo paslaugas: bendrovė turi 6 nuotekų valyklas, tai leidžia išvalyti 7,7 tūkst. m³ nuotekų per parą; per metus – 2 810,5 tūkst. m³.¹⁷

UAB „Vilniaus vandenys“ Šalčininkų rajono skyrius tiekia geriamąjį vandenį, surenka bei išvalo nuotekas Šalčininkų bei Eišiškių gyventojams. Geriamuoju vandeniu aprūpinami 3489 vartotojai. Prie centralizuotos nuotekų sistemos yra prijungti 3492 vartotojai. Šalčininkų rajone centralizuota vandens tiekimo sistema naudojasi apie 45 proc. savivaldybės gyventojų. Prie centralizuotos nuotekų tvarkymo sistemos yra prisijungę apie 24 proc. rajono gyventojų.¹⁸

Trakų rajono savivaldybė. UAB „Trakų vandenys“ eksploatuoja 20 vandenviečių su 63 gręžiniais bei 164,7 km vandentiekio. Bendrovė aptarnauja 13 790 namų ūkių, esančių Trakų, Lentvario, Rūdiškių ir Aukštadvario miestuose bei dar šešiolikoje Trakų rajono savivaldybės kaimų, bei 347 Trakų rajone esančias įmones. Trakų rajono savivaldybės vartotojams geriamasis vanduo tiekiamas vien iš požeminių vandens šaltinių ir atitinka visus kokybinius reikalavimus. Savivaldybės teritorijoje viešasis vandens tiekėjas eksploatuoja 22 požeminio vandens šaltinius (Trakų m. (Užtrakio g.), Rūdiškių m., Aukštadvario mstl., Onušio mstl., Alešiškių k., Bijūnų k., Bražuolės k., Dusmenų k., Grendavės k., Jovariškių k., Kariotiškių k., Madziūnų k., Paluknio k., Rykantų k., Tiltų k., Tolkiškių k., Varnikų k., Vaickūniškių k., Čižiūnų k., Totoriškių k., Senujų Trakų k., Trakų m. (Birutės g.).¹⁹

Vilniaus rajono savivaldybė. UAB „Vilniaus vandenys“ 2022 m. gruodžio 31 d. duomenimis eksplotavo 33 vandenvietes, 287 gręžinius, 153 vandentiekio siurbines, 21 vandens gerinimo (ruošimo) įrenginį, 422 vandens ėmimo kolonėles, 1811 km vandentiekio vamzdynų. Nuotekų tvarkymo procesams bendrovė eksploatavo 6 nuotekų valyklas, 258 nuotekų siurbines ir 1530 km nuotekų tinklų. Bendrovės „Vilniaus vandenys“ tiekiamo vandens kokybę nuolat kontroliuoja geriamojo vandens laboratorija, atestuota atlikti mikrobiologinius, fizikinius ir cheminius geriamojo vandens tyrimus. Laboratorija tiria Vilniaus miesto bei Šalčininkų, Švenčionių ir Vilniaus rajonų geriamąjį vandenį. Per metus laboratorijoje atliekama daugiau nei 20 tūkst. įvairių vandens tyrimų²⁰(R10).

Energijos gamybai naudotini atsinaujinantys išteklių (pvz., saulės, vėjo energija) ir jos gamyba.

Elektrėnų savivaldybė. Remiantis duomenimis, pateiktais Elektrėnų savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų plane iki 2030 m., 2021 m. Elektrėnų savivaldybėje buvo išduoti 33 leidimai gaminti saulės šviesos energiją, 1 leidimas gaminti energiją vėjo jėgainėje (Pastrėvio sen.), 2 leidimai gaminti energiją hidroelektrinėse. Elektrėnų savivaldybėje pastatytose dvejose hidroelektrinėse vidutiniškai per metus pagaminama 480 MWh (41,3 tne) elektros energijos. Elektrėnų savivaldybėje (Abromiškių k. Elektrėnų sen.) veikia pirmoji Lietuvoje savivaldybei priklausanti nutolusi saulės elektrinė, kurios tikslas – žaliaja elektra aprūpinti savivaldybei priklausančias įstaigas: Elektrėnų darželius, mokyklas,

¹⁷ Šalčininkų rajono 2023-2028 metų vietos plėtros strategija. Šalčininkų rajono vietos veiklos grupė. Prieiga per internetą: <http://www.salcininkuvvg.lt/lt/strategija/i/164/salcininku-rajono-2023---2028-m.-pletros-strategija/>

¹⁸ Šalčininkų rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialusis planas. Šalčininkų rajono savivaldybė. Prieiga per internetą: <https://www.salcininkai.lt/>

¹⁹ Prieiga per internetą: <https://www.trakuvandenys.lt/veiklos-dokumentai/>

²⁰ Prieiga per internetą: <https://www.vv.lt/>

socialinės globos centrus, ligoninę, kultūros centrą, biblioteką ir kitas savivaldybės įstaigas.²¹

Molėtų rajono savivaldybė. 2020 m. Molėtų r. savivaldybėje elektros energiją gaminančių vartotojų įrenginių galia, tenkanti 1000-ii gyventojų, siekė 39,4 kW. Iki 2030 m. prognozuojamas didelis elektros energiją gaminančių vartotojų skaičiaus augimas, todėl tikėtina, kad elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių bus pagaminta iki 45 proc., kaip numatyta Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje. Apibendrinančiame Lietuvos savivaldybių darnios energetikos plėtros 2021 m. vertinime pagal pažangą atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo skatinimo ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo srityse Molėtų rajonas pateko į 10 vietą.²²

Šalčininkų rajono savivaldybė. Elektros energijos tiekimą rajono savivaldybėje užtikrina AB „LESTO“, kuri atlieka energijos skirstomojo tinklo operatoriaus ir visuomeninio tiekėjo funkcijas. Elektros energijos gamyba Šalčininkų rajone nėra išvystyta. Čia yra įregistruota tik viena nedidelė hidroelektrinė (Eišiškių HE Balandiškių kaime). Ji ženkliai įtakos nei šalies, nei rajono energetikai neturi. Rajone vyksta elektros tinklų plėtra, kurią iš esmės lemia didėjantis elektros energijos poreikis, prie tinklų jungiantis naujiems vartotojams. Rajone plėtojama gatvių apšvietimo infrastruktūra, pastaraisiais metais apšviestos 86 rajono gyvenvietės. Deja, lauko apšvietimas įrengtas ne visose rajono gyvenvietėse. Lauko apšvietimo sistema yra pasenusi ir reikalauja atnaujinimo. Reikalingas sistemos automatizavimas, naudojami seno tipo energijos netaupantys šviestuvai.²³

Trakų rajono savivaldybė. Elektros energijos gamybos, perdavimo ir tiekimo sistemoje Trakų rajono savivaldybėje veikia trys elektros gamybos įrenginiai, naudojančios vandens energiją: Bagdononių, Aukštadvario ir Lentvario hidroelektrinės (toliau – HE). Bagdononių ir Aukštadvario hidromazgai įrašyti į Aukštadvario regioninio parko kultūros paveldo vertybių sąrašą. Kariotiškių sąvartyno elektrinė elektros energijos gamybai naudoja sąvartyne išgaunamas biodujas. Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos duomenimis, Trakų rajono savivaldybėje Jukniškių k. įrengtos dvi vėjo jėgainės (instaliuota galia 0,25 MW). Trakų rajono savivaldybėje sparčiai didėja saulės jėgainių, kurių instaliuota galia iki 0,03 MW, skaičius. Didžiausia saulės jėgainė – fotovoltinė saulės elektrinė (instaliuota galia – 1,0 MW), užimanti 7 ha plotą, įrengta Bražuolės k. Lentvario mieste įmonės teritorijoje įrengta saulės elektrinė (instaliuota galia – 1,4 MW), sumontuota ant pastato stogo.²⁴

Vilniaus rajono savivaldybė. Vilniaus rajone 2020 m. bendrasis galutinis energijos suvartojimas siekė 107 565,4 tonų naftos ekvivalentu. Atsinaujinančių energijos išteklių dalis galutinės energijos suvartojime sudarė 43,3 proc. Transporto sektoriuje AEI dalis siekė apie 6,0 proc. Pramonės sektoriuje, vertinant elektros energijos suvartojimą ir šilumą pastatų šildymui, atsinaujinančių energijos išteklių dalis siekė apie 32,8 proc., žemės ūkyje – apie 27,4 proc. Namų ūkiuose atsinaujinančių energijos išteklių dalis energijos vartojime siekė apie 53,1 proc., kai paslaugų sektoriuje ši dalis sudarė apie 18,4 proc. Galime teigti, jog Vilniaus rajone atsinaujinantys energijos ištekliai nėra plačiai naudojami. Vienas iš tikslų – skatinti investicijas į gamtai draugišką ir švarią aplinką bei žaliąsias technologijas²⁵ (R11).

²¹ Elektrėnų savivaldybės vietos veiklos grupės 2024-2027 m. vietos plėtros strategija. Elektrėnų savivaldybės vietos veiklos grupė. Prieiga per internetą: <http://elektrenuvvg.lt/vvg-naujienos/2022/elektrenu-savivaldybes-vietos-veiklos-grupe-rengia-2024-2027-m-vietos-pletros-strategija/>

²² Molėtų vietos veiklos 2023-2027 m. strategija. Molėtų rajono vietos veiklos grupė „Keisdamiesi keičiame“. Prieiga per internetą: <https://moletuvvg.lt/2023-2027-m-vietos-pletros-strategija/>

²³ Šalčininkų rajono savivaldybės strateginis plėtros planas 2016-2023 m. Šalčininkų rajono savivaldybė. Prieiga per internetą: <https://www.salcininkai.lt/administracine-informacija/planavimo-dokumentai/474>

²⁴ Trakų rajono savivaldybė. Prieiga per internetą: <https://www.trakai.lt/>

²⁵ Vilniaus rajono vietos veiklos grupės 2023-2028 metų vietos plėtros strategija. Vilniaus rajono vietos veiklos grupė. Prieiga per internetą: <https://www.vrvvg.lt/kvieciame-teikti-pastabas-vilniaus-rajono-vietos-veiklos-grupes-2023-2028-metu-vietos-pletros-strategijos-projektui/>

Kultūros ir (arba) žvejybos paveldas (jei yra), organizuojami tradiciniai su žuvininkystės veikla susiję renginiai (jei yra). Kultūros paveldas – tai krašto struktūros dalys ir elementai, geriausiai atspindintys tautos savitumą, valstybės raidos istoriją, jos formavimo ir kūrimo etapus, materialinės bei dvasinės Lietuvoje gyvenančių žmonių veiklos pobūdį. Nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų ir jų teritorijų paskirtis – užtikrinti praeities kartų pastatytų, įrengtų, sukurtų ar istorinių įvykių sureikšmintų kultūros vertybių išsaugojimą, naudojant arba pritaikant naudoti pirminiu ar istoriškai susiklosčiusiu, jam artimu ar tikslingai parinktu būdu. Taip kultūros paveldo objektai turėtų būti naudingi jų naudotojams, kartu užtikrinant optimalų kultūros vertybių panaudojimą kultūriniam turizmui.

Elektrėnų savivaldybė. Elektrėnų savivaldybės teritorijoje yra nemažai istorijos, kultūros paveldo objektų, kurie išsidėstę visose seniūnijose: Semeliškių seniūnijoje yra Žuvyčių piliakalnis, pats Semeliškių miestelis – valstybės saugomas urbanistikos paminklas; Pastrėvio seniūnijoje registruotas Pipiriškių piliakalnis, Mustenių akmuo; Beižionių seniūnijoje yra du piliakalniai: Beižionių piliakalnis (Birutės kalnas), Balandiškių piliakalnis, esama alkų (senovės aukojimo vietų), pilkapynų; Kietaviškių seniūnijoje yra Bajorų kapinynas, kuris archeologų vadinamas Lietuvos Pompėja, Gilučių seniūnijoje lankytinas objektas yra Prakusos upelio pralaida po geležinkeliu, Kalninių Mijaugonių piliakalnis; Vievio seniūnijoje yra Panerių ir Ausieniškių dvarų sodybos, pilkapynai ir kt. Kazokiškių seniūnijoje vertinga Kazokiškių bažnyčia, unikalus gatvinis rėžinis Grabijolų kaimas, Mitkiškių akmuo, Paalkių, Latvių piliakalniai. Elektrėnų seniūnijos teritorijoje yra Abromiškių dvaro sodyba, parkas, atkurtas svirnas. Į Lietuvos Respublikos kultūros vertybių registrą įtraukta dauguma lankytinų kultūros ir istorijos objektų: 1 vietovė – Semeliškių miestelis, kuris yra urbanistikos paminklas, 8 kompleksai – Abromiškių dvaro sodyba, Pipiriškių, Pasamanės piliakalnis su gyvenvieta, Kazokiškių Šv. Mergelės Marijos Nugalėtojos bažnyčios statinių kompleksas, Beižionių piliakalnis su gyvenvieta, buvusios dvaro sodybos fragmentai Panerių kaime, Ausieniškių buvusios dvaro sodybos fragmentai, Daugirdiškių buvusios dvaro sodybos fragmentai, Kalninių Mijaugonių piliakalnis su gyvenvieta. Taip pat registre įtraukti pavieniai objektai – 6 statiniai (Šv. Jono Nepomuko koplytstulpis, Vievio geležinkelio stoties sandėlis ir kt.), 58 vietos (pilkapynai, kapinynai, alkakalniai, dvarvietės, piliakalniai), 2 akmenys – Mitkiškių ir Migliniškių, turintys mitologinę vertę. Tačiau ne visi objektai yra pritaikyti turizmui.

Elektrėnų savivaldybėje veiklą vykdo ir gyventojų kultūrinius poreikius tenkina 4 biudžetinės įstaigos: Elektrėnų savivaldybės viešoji biblioteka, Elektrėnų kultūros centras, Vievio kultūros centras ir Elektrėnų savivaldybės literatūros ir meno muziejus. Elektrėnų savivaldybės teritorijoje daugiausiai organizuojamos tradicinės, kalendorinės šventės.²⁶

Molėtų rajono savivaldybė. Molėtų rajono savivaldybei priklauso: Labanoro ir Asvejos regioninių parkų dalys; Žalvarių geologinis draustinis; Kamastos kraštovaizdžio draustinis; Baldono geomorfologinis draustinis; Malkėstaičio hidrografinis draustinis; Virintos hidrografinis draustinis. Gamtos paminklai: 3 botaniniai (Alkūnų, Beržos, Virintos ažuolai), 8 geologiniai (Jurktiškio, Kreiviškių, Lakajos, Mindučių, Paduobužės, Skudutiškio, Trumponių akmenys ir Valiulio akmuo).

Molėtų kultūros centras rūpinasi kultūriniu gyvenimu rajone. 2022 m. veikė 30 įvairaus žanro mėgėjų meno kolektyvų, kuriuose dalyvavo 290 narių, iš jų vaikų ir jaunimo kolektyvuose 167. Kolektyvai dalyvauja įvairiuose konkursuose ir festivaliuose. Molėtų rajone gausu tradicinių renginių, kurie pritraukia daug vietinių gyventojų ir lankytojų iš kitų Lietuvos miestų bei užsienio turistų:

²⁶ Elektrėnų savivaldybės vietos veiklos grupės 2024-2027 m. vietos plėtros strategija. Elektrėnų savivaldybės vietos veiklos grupė. Prieiga per internetą: <http://elektrenuvvg.lt/vvg-naujienos/2022/elektrenu-savivaldybes-vietos-veiklos-grupe-rengia-2024-2027-m-vietos-pletros-strategija/>

1. Žiemos žūklės šventė Mindūnuose. Vyksta kasmet nuo 1996 m. Poledinė žūklė, žūklavimas traukiamaisiais tinklais, teminės edukacijos ir žaidimai, laužas, tradicinės žuviuotės, muziejaus lankymas ir koncertas žiemos scenoje. Sulaukia daug lankytojų.
2. Ežerų šventė Mindūnuose (vasarą).²⁷

Šalčininkų rajono savivaldybė. Šalčininkų rajono savivaldybėje yra 309 nekilnojamos kultūros vertybės, įtrauktos į Kultūros vertybių registrą. Tai gyvenvietės, dvarų pastatai ir jų fragmentai, bažnyčios, sodybos, senosios kapinaitės, piliakalniai ir kt. Šalčininkų rajono savivaldybėje yra užregistruota 116 kilnojamų kultūros vertybių.

Šalčininkų rajone vyksta daug tradicinių renginių. Šiuos renginius organizuoja Šalčininkų rajono savivaldybės kultūros centras. Kasmet švenčiamos kalendorinės šventės – Užgavėnės, Žolinė, Rasų šventė arba Joninės. Artėjant mirusiųjų paminėjimo šventei, Poškonių pilkapyne vyksta renginys „Uždekime Vėlinių žvakutes“, o Rūdinkuose, paminint Advento pradžią, yra rengiamos „Andriejaus“ vakaronės. Prieš Kalėdas Šalčininkų kultūros centre vyksta teatralizuotų vaidinimų ir dainų peržiūra (nuo 2005 m.), kurioje dalyvauja rajono kolektyvai. Dieveniškų istorinio regioninio parko direkcijos kiemelyje gegužės antroje pusėje vyksta eiles rašančių susibūrimas „Poezijos pavasarėlis“. Paminėtina ir lenkų folkloro šventė „Daina prie Šalčios“ (vykstanti nuo 1995 m.) bei paskutinį rugpjūčio sekmadienį vykstanti „Jaunimo vasaros šventė“, kurioje dalyvauja populiaros Lietuvos muzikos grupės, kviečiami Lenkijos ir Baltarusijos ansambliai. Tačiau vienas žinomiausių Šalčininkų krašto tradicinių renginių – tai Derliaus šventė, vykstanti pirmąjį spalio šeštadienį, kai į Jano Sniadeckio gimnazijos stadioną suvažiuoja visi rajono ūkininkai, kad kartu pagerbtų rugiapjūtės ir visų rudens lauko darbų pabaigą.²⁸

Trakų rajono savivaldybė. Trakų rajonas – vienas išskirtiniausių gamtos apsuptyje įsikūrusių Lietuvos rajonų, pelnytai laikomas Lietuvos reprezentacine vieta, turizmo vizitine kortele, kur galima pažinti vietos istoriją ir kultūrinį paveldą. Trakų rajone buvo saugomi 408 kultūros paveldo objektai.

Trakų rajone veikia 45 meno mėgėjų kolektyvai. Kasmet švenčiamos kalendorinės šventės.²⁹

Vilniaus rajonas išsiskiria kultūros paveldo gausa ir autentiškumu. Kultūros vertybių registro duomenimis, rajono teritorijoje registruota 527 kultūros vertybės, iš jų 509 nekilnojamos kultūros vertybės. Vilniaus rajono paveldo objektų sudėtis turi savitų ypatumų – jis išsiskiria archeologinių vietų ir buvusių dvarų sodybų gausa. Vienos žinomiausių nekilnojamų kultūros vertybių – tai Sužionių, Buivydu, Bradeliškių, Maišiagalos ir kiti piliakalniai, Keturiasdešimties Totorių kaimo etnografinės sodybos, geologo J. Lukoševičiaus giminė Bikiškėje, namas, kuriame gyveno poetas V. Sirokomlė (Bareikiškėse) ir kt. Svarbūs architektūros paminklai yra Dūkštų Šv. Onos, Rudaminos Švč. M. Marijos, Gerosios Patarėjos, Maišiagalos Švč. M. Mergelės Ėmimo į dangų, Sudervės Švč. Trejybės bažnyčios, Trakų Vokės, Głitiškių, Nemėžio, Šumsko dvarų sodybos, Bradeliškių vandens malūnas, mečetės Keturiasdešimties Totorių ir Nemėžių kaimuose, buvusi Rudaminos smuklė. Lietuvos žmonės ir svečius traukia 25 km nuo Vilniaus esantis Europos geografinis centras ir Europos parkas su įvairių šalių menininkų darbais.

²⁷ Molėtų vietos veiklos 2023–2027 m. strategija. Molėtų rajono vietos veiklos grupė „Keisdamiesi keičiame“. Prieiga per internetą: <https://moletuvvg.lt/2023-2027-m-vietos-pletros-strategija/>

²⁸ Šalčininkų rajono 2023–2028 metų vietos plėtros strategija. Šalčininkų rajono vietos veiklos grupė. Prieiga per internetą: <http://www.salcininkuvvg.lt/lt/strategija/i/164/salcininku-rajono-2023---2028-m.-pletros-strategija/>

²⁹ Trakų krašto vietos veiklos grupės teritorijos 2024–2029 m. plėtros strategija. Trakų rajono vietos veiklos grupė. Prieiga per internetą: <https://www.trakuvvg.lt/>

Vilniaus rajono gyventojų kultūrinių ir laisvalaikio poreikių tenkinimo veiklą vykdo 2 Nemenčinės ir Rudaminos daugiafunkciniai kultūros centrai, turintys 27 skyrius. 2022 m. Vilniaus r. kultūros centruose ir jiems pavaldžiuose skyriuose veikė daugybė mėgėjų meno kolektyvų ir būrelių.

Vilniaus rajono kultūros centrų organizuojama profesionalaus meno sklaida sulaukia didesnio gyventojų susidomėjimo. 2022 m. įvyko 9 profesionalaus meno renginiai³⁰(R12).

ŽVVG teritorijos išskirtinumas ir identitetas.

Į ŽVVG teritoriją patenka 5 Lietuvos savivaldybių – Elektrėnų sav., Molėtų r. sav., Šalčininkų r. sav., Trakų r. sav. ir Vilniaus r. sav. teritorijos, kurios skiriasi teritorijų plotais, gamtos ištekliais, gamybinio ir ekonominiu potencialu. 2023 m. sausio 1 d. didžiausi plotai ŽVVG teritorijoje atitenka Vilniaus r. sav. – 31,75 proc., Šalčininkų r. sav. – 22,26 proc., Molėtų r. sav. – 20,39 proc., o mažiausi yra Elektrėnų sav. – 7,59 proc. 2020-2023 m. laikotarpiu bendras ŽVVG teritorijos plotas bei vandens plotai praktiškai nesikeitė, vandens plotai 2023-01-01 sudaro 4,47 proc. ŽVVG teritorija užima 10,30 proc. bendro šalies teritorijos ploto. Teritorija pasižymi gerai išvystyta infrostruktūra. Sukurtos susisiekimo sistemos dėka, valstybiniais keliais, greitkeliais ar geležinkeliais galima pasiekti Lenkiją ir Baltarusiją, taip pat patogus susisiekimas su kitais Lietuvos miestais. Tai sudaro palankias sąlygas socialinei ir ekonominei plėtrai.

Teritorija turtinga gamtos ištekliais ir jų įvairove. Molėtų rajono savivaldybė - tai vaizdingas kraštas, kuriame tarp didesnių kalvų ir mažų kalvelių tyvuliuoja apie 279 ežerai (didžiausi – Stirniai, Baltieji ir Juodieji Lakajai, Galuonai, Kertuojai, Siesartis, Aiseto ir Asvejos dalys), ošia žali pušynai, į kuriuos vasarą susirenka daug turistų, palankios sąlygos žvejybai.

Elektrėnų savivaldybės teritorija – viena vandeningiausių Lietuvoje. Teka Neris, Bražuolė, Rūgtupys, Aliosa, Sukra, Spengla, Žiežmara ir Strėva. Yra apie 100 ežerų, iš jų didžiausi – Vievis, Ilgis, Vaisietis. Be natūralių vandens telkinių, savivaldybėje gausu žmogaus sukurtų telkinių – Elektrėnų marios (1289 ha), Pastrėvio tvenkiniai ir kt. Vandenys užima 7,47 proc. visos teritorijos ploto ir beveik dvigubai viršija šalies rodiklį (4,1 proc.).

Trakų r. sav. išsiskiria istoriniu gamtos ir kultūros paveldu. Trakų rajono savivaldybė priskiriama ežeringoms administracinėms teritorijoms. Savivaldybės teritorijoje telkšo 197 ežerai, iš kurių didžiausi – Galvės (361,1 ha), Vilkokšnio (336 ha), Skaisčio (282 ha), Akmenos (268,7 ha) ir 7 tvenkiniai, iš kurių didžiausias – Aukštadvario (293,5 ha). Tai vienas išskirtiniausių gamtos apsuptyje įsikūrusių Lietuvos rajonų, pelnytai laikomas Lietuvos reprezentacine vietoje, turizmo vizitine kortele, kur galima pažinti vietos istoriją ir kultūrinį paveldą. Trakų rajone gausu saugomų teritorijų, kurios sudaro apie 22 proc. viso savivaldybės ploto. Šis rodiklis yra gerokai aukštesnis už vidutinį visos šalies rodiklį – 15,7 proc. ir atspindi pakankamą valstybinio ypač saugomų teritorijų tinklo išvystymą rajone.

Visos teritorijos pasižymi išskirtine biologine įvairove. Įgyvendinamos priemonės, kurios leidžia gyventojus aprūpinti kokybišku geriamu vandeniu bei užtikrinti viešo naudojimo vandens telkinių vandens kokybę. Didelis dėmesys skiriamas atsinaujinančių elektros energijos šaltinių kūrimui ir naudojimui. Vien Trakų rajono savivaldybėje veikia trys elektros gamybos įrenginiai, naudojančys vandens energiją: Bagdononių, Aukštadvario ir Lentvario hidroelektrinės (toliau – HE). Bagdononių ir Aukštadvario hidromazgai įrašyti į Aukštadvario regioninio parko kultūros

³⁰ Vilniaus rajono vietos veiklos grupės 2023-2028 metų vietos plėtros strategija. Vilniaus rajono vietos veiklos grupė. Prieiga per internetą: <https://www.vrvvg.lt/kvieciame-teikti-pastabas-vilniaus-rajono-vietos-veiklos-grupes-2023-2028-metu-vietos-pletros-strategijos-projektui/>

paveldo vertybių sąrašą. Uždaryto Kariotiškių sąvartyno teritorijoje veikia Kariotiškių sąvartyno elektrinė. Jėgainė elektros energijos gamybai naudoja sąvartyne išgaunamas biodujas. Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos duomenimis, Trakų rajono savivaldybėje Jukniškių k. įrengtos dvi vėjo jėgainės (instaliuota galia 0,25 MW). Trakų rajono savivaldybėje sparčiai didėja saulės jėgainių, kurių instaliuota galia iki 0,03 MW, skaičius. Didžiausia saulės jėgainė - fotovoltinė saulės elektrinė (instaliuota galia - 1,0 MW), užimanti 7 ha ploto, įrengta Bražuolės k. Lentvario mieste įmonės teritorijoje įrengta saulės elektrinė (instaliuota galia - 1,4 MW), sumontuota ant pastato stogo ir kt. Ženklius teigiami poslinkiai kuriant atsinaujinančius energetinius šaltinius ir kitose savivaldybėse. VPS vizijoje numatyta ir toliau racionaliai naudoti ir tausoti gamtos išteklius, tam pasitelkiant vietinius išteklius.

2.2. ŽVVG teritorijos gyventojų poreikių analizė

Rengiant VPS buvo būtina išsiaiškinti esamą ŽVVG teritorijos socialinę – ekonominę situaciją bei vietos gyventojų poreikius, todėl ŽVVG atliko ŽVVG teritorijos gyventojų poreikių analizę, kuriai buvo naudojami kokybinis – susitikimai su vietos gyventojais, tikslinėmis grupėmis (fokusuota grupė) ir kiekybinis (anketinė apklausa) tyrimo metodai. Fokusuota grupė – tai kokybinių duomenų rinkimo metodas, kai informacija renkama organizuotos grupės diskusijos metu. Diskusijų metu ŽVVG surinko informaciją, kaip gyventojai vertina esamą ŽVVG teritorijos ekonominę ir socialinę situaciją, kokios yra pagrindinės problemos ir poreikiai. Ir siūlymus tenkinti nustatytus gyventojų poreikius, numatant VPS priemones, kurios prisidės prie jų sprendimo.

ŽVVG teritorijos gyventojų poreikiams nustatyti atliko kiekybinį tyrimą, t. y. anketinę apklausą. Anketinė apklausa buvo vykdoma internetinėje apklausų platformoje: <https://apklausa.lt/f/szhwyrw.fullpage>. Joje dalyvavo 163 gyventojas iš visos ŽVVG teritorijos. ŽVVG, atlikusi tyrimą, gavo vietos gyventojų esamos ekonominės, socialinės situacijos vertinimą, įvardintas pagrindines ŽVVG teritorijos problemas ir poreikius, bei jų siūlymus investuoti į sritis, kurioms reikalinga ES parama ir kurios patenkins jų poreikius.

Taikant aukščiau išvardintus tyrimo metodus, buvo nustatyti pagrindiniai ŽVVG teritorijos plėtros poreikiai (prioriteto tvarka):

Eil. Nr.	ŽVVG teritorijos poreikių nustatymas (prioritetine tvarka)	Prioriteto eilės numeris svarbos tvarka
1.	Įvairinti žuvininkystės verslą, skatinant pridėtinės vertės kūrimą ir vietos gyventojų užimtumą.	1
2.	Skatinti žuvininkystės bendruomenių iniciatyvas, pritaikant infrastruktūrą rekreacijos poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą.	2

2.3. ŽVVG teritorijos socialinė situacija

Socialinė padėtis ir raida turi daugialypį vertinimą. Ji nukreipta į socialinės valstybės kūrimo statusą. Socialinė valstybė – tai valstybė, siekianti socialinio saugumo bei socialinio teisingumo, norėdama užtikrinti visų dalyvavimą visuomenės ir politiniuose procesuose, ypatingą dėmesį kreipdama darniai socialinei raidai. Ji nukreipta sukurti darbo vietas ir gauti reikiamas pajamas pragyvenimui, užtikrinti socialinę apsaugą, kuri garantuotų pajamas, atsiradus socialinei rizikai (liga, senatvė, neįgalumas, mirtis, bedarbystė), investicijos į žmogų – lygių galimybių suteikimas, jaunos kartos mokymas, kvalifikacijos kėlimas visą gyvenimą (tai yra ekonominio vystymosi elementas, kuris labai priklauso nuo valstybinės politikos). Visose socialinės politikos grandyse dominuoja ir svarbiausias veiksnys – žmogus. Jis yra ir subjektas, ir objektas kuriant ir įgyvendinant socialinius pokyčius. Žmogus priima sprendimus, juos įgyvendina ir pagal nustatytas taisykles naudojami sukurtu gėriu. Gyventojų skaičius ir jų kaita daro poveikį ir ekonomikos augimui, ir visai aplinkos infrastruktūrai. Gyventojų skaičiaus didėjimas reikalauja, kad būtų įkurtos naujos švietimo, gydymo įstaigos, poilsio zonos ir kt. Ir atvirkščiai, mažėjant gyventojų skaičiui, jos tampa nereikalingos. Jau dabar Lietuvoje kiekvienais metais dėl vaikų trūkumo užsidaro kaimo mokyklos ir kitos socialinės įstaigos. Todėl gyventojų kaita turi būti tiriama ir prognozuojama labai objektyviai, nes pagal jos pokyčius galima planuoti ir kitas veiklos sritis. Lietuvą ir jos gyventojus kardinaliai įtakojo dažnai vykstantys karų, okupacijos ir kiti išoriniai veiksniai. Dėl minėtų priežasčių Lietuvos gyventojų skaičiai atskirais laikotarpiais kito labai ženkliai. Pagal Valstybės duomenų agentūros duomenis, nuo 1992 m., kai gyventojų skaičius Lietuvoje pasiekė maksimumą (3 706 299), iki 2023 m. birželio 1 d. gyventojų Lietuvoje sumažėjo 22,74 proc., arba 842 938 gyventojų. Gyventojų skaičius sparčiai mažėjo iki 2019 m., kuomet jis stabilizavosi ir dėl teigiamo migracijos balanso ėmė augti.

Teigiami pokyčiai lėmė tai, kad Lietuvoje 2020-2023 m. gyventojų skaičius padidėjo 2,26 proc. (R13). ŽVVG teritorija ir jos gyventojai yra patogioje geografinėje vietovėje – Vilniaus ir Utenos apskrityse. Vilniaus rajono savivaldybė supa Vilniaus miestą. Čia pigesnė namų valdos žemė. Vilniaus miesto ir atvykstantys gyventojai perka žemę, statosi namus. Be to, čia lengviau įsidarbinti pagal turimą profesiją ir kvalifikaciją. Savivaldybėje gyventojų skaičius 2020-2023 m. padidėjo 2,99 proc. Gyventojų skaičius per tiriamą laikotarpį didėjo ir Trakų r. sav. – 3,52 proc., Elektrėnų sav. – 0,90 proc. (R14) (4 lentelė, 3 pav.).

4 lentelė. Nuolatinių gyventojų skaičius metų pradžioje¹

Administracinė teritorija	Vyrų ir moterų					
	2020 m.	2021 m.**	2022 m.	2023 m.	Kitimas 2022 m./ 2020 m., proc.	Kitimas 2023 m./ 2020 m., proc.
<i>Lietuvos Respublika</i>	2794090	2810761	2805998	2857279	0,43	2,26
Elektrėnų sav. ²	23984	23376	23521	24201	-1,93	0,90
Molėtų r. sav.	17153	17222	16926	16762	-1,32	-2,28

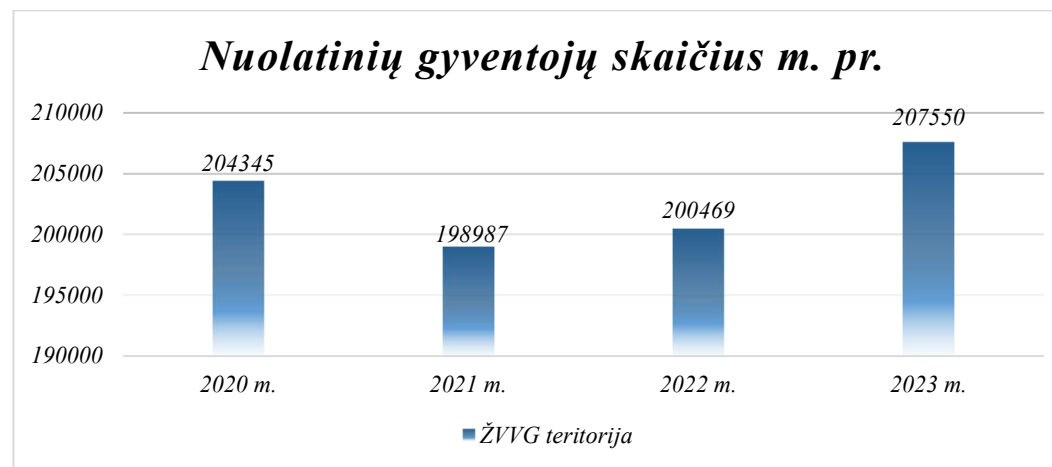
Šalčininkų r. sav.	30521	30052	29699	29760	-2,69	-2,49
Trakų r. sav.	32541	32042	32322	33685	-0,67	3,52
Vilniaus r. sav.	100146	96295	98001	103142	-2,14	2,99
ŽVVG teritorija	204345	198987	200469	207550	-1,90	1,57

Specialiųjų simbolių paaiškinimas: ** - patikslinti ir perskaičiuoti duomenys

Išnašos: 1 - Nuolatinių gyventojų skaičius 2022 m. pradžioje – apskaičiuotas remiantis Lietuvos Respublikos 2021 metų visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatais, 2021 m. pradžioje – 2021 m. surašymo duomenys, 2012–2020 m. pradžioje gyventojų skaičius neperskaičiuotas.

2 - Įsteigta 2000 m.

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

3 pav. Nuolatinių gyventojų skaičius metų pradžioje¹

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Atokesnėse Molėtų r. ir Šalčininkų r. savivaldybėse jis mažėjo. Molėtų r. sav. – 2,28 proc., Šalčininkų r. sav. – 2,49 proc. (R15). ŽVVG teritorijoje gyventojų skaičiaus pokytis išliko teigiamas. Gyventojų skaičius padidėjo 1,57 proc. (R16). ŽVVG teritorijos gyventojai sudaro 7,31 proc. bendro šalies gyventojų skaičiaus (R17). Visos savivaldybės yra Vilniaus ir Utenos apskričių ribose, jų apgyvendinimo tankis ženkliai skiriasi. Tankiausiai apgyvendinta Elektrėnų sav. Čia viename km² 2023 metų pradžia gyveno 47,5 asmenys, arba 8,45 proc. daugiau nei šalyje, Vilniaus r. sav. pagal apgyvendinimo tankį taip pat 10,50 proc. lenkė šalies lygį (R18) (5 lentelė).

5 lentelė. Gyventojų tankis metų pradžioje viename km²

Administracinė teritorija	Gyventojų tankis metų pradžioje viename km ²					
	2020 m.	2021 m.**	2022 m.	2023 m.	Kitimas 2022 m./2020 m., proc.	Kitimas 2023 m./2020 m., proc.
Lietuvos Respublika	42,8	43,1	43,0	43,8	0,47	2,34
Elektrėnų sav. ²	47,1	45,9	46,2	47,5	-1,91	0,85
Molėtų r. sav.	12,5	12,6	12,4	12,3	-0,80	-1,60
Šalčininkų r. sav.	20,4	20,1	19,9	19,9	-2,45	-2,45
Trakų r. sav.	27,0	26,5	26,8	27,9	-0,74	3,33
Vilniaus r. sav.	47,0	45,2	46,0	48,4	-2,13	2,98
ŽVVG teritorija	30,8	30,1	30,3	31,2	-1,75	1,30

Specialiųjų simbolių paaiškinimas: ** - patikslinti ir perskaičiuoti duomenys

Išnašos: 1 - Rodikliai 2021–2022 m. pradžioje – apskaičiuoti remiantis Lietuvos Respublikos 2021 metų visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatais, 2012–2020 m. pradžioje – neperskaičiuoti.

2 - Įsteigta 2000 m.

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Atokesnėse savivaldybėse apgyvendinimo tankis ženkliai mažesnis. Molėtų r. sav. tais pačiais metais viename km² gyveno tik 12,4 gyventojų, arba 3,56 karto mažiau nei šalyje. Mažai atsilieka pagal apgyvendinimo tankį ir Šalčininkų r. sav. Čia 2023 m. pradžioje viename km² gyveno 19,9 gyventojų, o tai yra 2,2 karto mažesnis skaičius už šalies vidurkį (R19). Visos ŽVVG teritorijos apgyvendinimo tankis yra 28,77 proc. mažesnis už šalies vidurkį (R20). Gyventojų tankio kitimas 2020-2023 m. yra proporcingas gyventojų skaičiaus kaitai. Vietovėse, kuriose didėjo bendras gyventojų skaičius, didėjo ir jų tankis viename km². Ir priešingai, mažėjant gyventojų skaičiui savivaldybėje, mažėjo ir jų tankis. Lieka aktualus tiek šalies mastu, tiek atskirų vietovių darnios regioninės plėtros sąlygų sudarymo problemos sprendimo įgyvendinimas. Jau buvo minėta, kad socialinė politika nukreipta darnios visuomenės raidos įgyvendinimui.

Viena iš siekiamybių yra tvari demografinė sankloda (išlaikytos proporcijos tarp atskirų gyventojų amžiaus grupių), t. y. santykis, užtikrinantis visuomenės gyvybingumą. Prognozuojant ekonominę plėtrą, visų pirma, įvertinami darbo jėgos išteklių ir jų profesinė ir demografinė atitiktis planuojamai ūkinei veiklai. Ypatingas dėmesys teikiamas gyventojams iki 40 m. Tai produktyvūs darbingo amžiaus gyventojai, galintys dirbti ir turintys galimybę, esant reikalui, persikvalifikuoti. Teigiamas bendro gyventojų skaičiaus saldo 2020-2023 m. pradžia atsiliepė ir gyventojų skaičiaus

iki 40 m. padidėjimui. Jei šalyje 2020-2022 m. minėto amžiaus gyventojų skaičius dar mažėjo 0,84 proc., tai lyginant 2020-2023 m. jis jau padidėjo 1,83 proc. (R21) (6 lentelė).

6 lentelė. Vietos gyventojai iki 40 m. (įskaitytinai)¹

Administracinė teritorija	2020 m.			2021 m.**			2022 m.			2023 m.			Kitimas 2022 m./2020 m., proc.			Kitimas 2023 m./2020 m., proc.		
	Viso	Vyrų	Moterų	Viso	Vyrų	Moterų	Viso	Vyrų	Moterų	Viso	Vyrų	Moterų	Viso	Vyrų	Moterų	Viso	Vyrų	Moterų
<i>Lietuvos Respublika</i>	1286130	667422	618708	1276941	652330	624611	1275331	652641	622690	1309610	671031	638579	-0,84	-2,21	0,64	1,83	0,54	3,21
Elektrėnų sav. ²	10780	5896	4884	10648	5536	5112	10719	5692	5027	11193	6038	5155	-0,57	-3,46	2,93	3,83	2,41	5,55
Molėtų r. sav.	6615	3636	2979	6888	3641	3247	6760	3580	3180	6661	3517	3144	2,19	-1,54	6,75	0,70	-3,27	5,54
Šalčininkų r. sav.	14628	7971	6657	14134	7393	6741	13933	7312	6621	13887	7407	6480	-4,75	-8,27	-0,54	-5,07	-7,08	-2,66
Trakų r. sav.	15292	8155	7137	15133	7908	7225	15229	8017	7212	16123	8612	7511	-0,41	-1,69	1,05	5,43	5,60	5,24
Vilniaus r. sav.	49524	26251	23273	47642	24433	23209	48491	25043	23448	51399	26840	24559	-2,09	-4,60	0,75	3,79	2,24	5,53
ŽVVG teritorija	96839	51909	44930	94445	48911	45534	95132	49644	45488	99263	52414	46849	-1,76	-4,36	1,24	2,50	0,97	4,27

Specialiųjų simbolių paaiškinimas: ** - patikslinti ir perskaičiuoti duomenys

Išnašos: 1 - Nuolatinių gyventojų skaičius 2022 m. pradžioje – apskaičiuotas remiantis Lietuvos Respublikos 2021 metų visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatais, 2021 m. pradžioje – 2021 m. surašymo duomenys, 2012–2020 m. pradžioje gyventojų skaičius neperskaičiuotas.

2 - Įsteigta 2000 m.

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Tokios pačios tendencijos vyko ir ŽVVG teritorijoje. 2020-2022 m. gyventojų iki 40 m. skaičius sumažėjo 1,76 proc., o jau 2020-2023 m. padidėjo 2,50 proc. (R22). Šios amžiaus grupės gyventojų kaita išlieka proporcinga bendram gyventojų skaičiaus kitimui rajonų savivaldybėse, kur didėjo gyventojų skaičius, gerėjo ir demografiniai pokyčiai. Gyventojų iki 40 m. skaičius 2020-2023 m. Trakų r. sav. padidėjo 5,43 proc., Elektrėnų sav. – 3,83 proc. Tuo tarpu, Šalčininkų r. sav. jis sumažėjo 5,07 proc. (R23) (7 lentelė).

Darni visuomenės plėtra kelia uždavinį pusiausvyros išlaikymui vyrų ir moterų santykyje. Mokslo nustatyta, kad labai nežymiu skirtumu gimsta daugiau berniukų, tačiau ilgainiui vyrų skaičiaus dalis bendroje visuomenės sanklodoje mažėja. Tai lemia skirtinga vyrų ir moterų gyvenimo trukmė. Lietuvoje vidutinė moterų gyvenimo trukmė yra apie 10 metų ilgesnė nei vyrų.

7 lentelė. Nuolatinių gyventojų skaičius metų pradžioje¹

Administracinė teritorija	Vyrai						Moterys					
	2020 m.	2021 m.**	2022 m.	2023 m.	Kitimas 2022m./ 2020 m., proc.	Kitimas 2023m./ 2020 m., proc.	2020 m.	2021 m.**	2022 m.	2023 m.	Kitimas 2022m./ 2020 m., proc.	Kitimas 2023m./ 2020 m., proc.
Lietuvos Respublika	1304354	1304965	1306599	1335816	0,17	2,41	1489736	1505796	1499399	1521463	0,65	2,13
Elektrėnų sav. ²	11955	11075	11326	11855	-5,26	-0,84	12029	12301	12195	12346	1,38	2,64
Molėtų r. sav.	8316	8240	8107	8037	-2,51	-3,35	8837	8982	8819	8725	-0,20	-1,27
Šalčininkų r. sav.	14842	14337	14239	14462	-4,06	-2,56	15679	15715	15460	15298	-1,40	-2,43
Trakų r. sav.	15588	15185	15466	16441	-0,78	5,47	16953	16857	16856	17244	-0,57	1,72
Vilniaus r. sav.	49475	46348	47530	50674	-3,93	2,42	50671	49947	50471	52468	-0,39	3,55
ŽVVG teritorija	100176	95185	96668	101469	-3,50	1,29	104169	103802	103801	106081	-0,35	1,84

Specialiųjų simbolių paaiškinimas: ** - patikslinti ir perskaičiuoti duomenys

Išnašos: 1 - Nuolatinių gyventojų skaičius 2022 m. pradžioje – apskaičiuotas remiantis Lietuvos Respublikos 2021 metų visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatais, 2021 m. pradžioje – 2021 m. surašymo duomenys, 2012–2020 m. pradžioje gyventojų skaičius neperskaičiuotas.

2 - Įsteigta 2000 m.

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

2023 m. pradžioje vyrai sudarė 51,24 proc. bendro šalies gyventojų skaičiaus, moterys – 48,76 proc. Panašus procentinis santykis laikosi jau ilgą laiką. ŽVVG teritorijoje gyventojų pasiskirstymo pagal lytį proporcijos palankesnės demografiniams iššūkiams. Čia 2023 m. vyrai sudarė 52,80 proc., moterys – 47,20 proc. (Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>) (R24). Svarbu ne tik pusiausvyros išlaikymas vyrų ir moterų santykyje, bet kad būtų išvengta diskriminacijos. Kad už tos pačios apimties darbą būtų mokamas tokio pat dydžio atlyginimas ir vyrams, ir moterims, kad derinant darbo sąlygas būtų atsižvelgta ir į moters socialinį statusą. Gyventojų kaitą ir jos demografinius pokyčius įtakoja du veiksniai – natūrali gyventojų kaita ir migracija.

Natūrali gyventojų kaita parodo skirtumą tarp gimusių ir mirusių gyventojų konkrečioje vietovėje. Šis dydis gali būti skaičiuojamas fiziniiais vienetais, bet tik toje pačioje nepakitusioje teritorijoje, o taip pat ir kaip santykinis mirtingumas bei gimstamumas 1 000 gyventojų. Šį rodiklį jau galime lyginti ir su būkle kitose vietovėse. Bendrasis mirtingumo rodiklis 1 000 gyventojų, išskyrus Vilniaus r. sav., yra ženkliai didesnis už šalies rodiklį (R25) (8 lentelė).

8 lentelė. Bendrasis mirtingumo rodiklis, gimstamumo rodiklis

Administracinė teritorija	Bendrasis mirtingumo rodiklis 1 000 gyventojų				Bendrasis gimstamumo rodiklis 1 000 gyventojų			
	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Kitimas 2022 m./2020 m., proc.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Kitimas 2022 m./2020 m., proc.
<i>Lietuvos Respublika</i>	15,6	17,0	15,1	-3,21	9,0	8,3	7,8	-13,33
Elektrėnų sav. ¹	14,7	17,7	16,1	9,52	8,5	8,1	7,5	-11,76
Molėtų r. sav.	22,6	22,6	21,0	-7,08	6,3	4,9	5,5	-12,70
Šalčininkų r. sav.	18,0	22,4	16,0	-11,11	9,2	8,3	8,3	-9,78
Trakų r. sav.	15,2	16,5	16,2	6,58	8,2	8,2	9,4	14,63
Vilniaus r. sav.	12,4	14,7	12,2	-1,61	9,2	9,3	9,6	4,35
ŽVVG teritorija	X	X	X	X	X	X	X	X

Išnašos: 1 - Įsteigta 2000 m.

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

2022 m. šalyje bendrasis mirtingumo rodiklis 1 000 gyventojų buvo 15,1 gyventojų, Molėtų r. sav. – 21 gyventojas, arba 39,07 proc. didesnis. Minėtoje savivaldybėje mažesnis ir gimstamumas 1000 gyventojų. Čia bendrasis gimstamumo rodiklis 1 000 gyventojų buvo 5,5 vaiko, šalyje – 7,8 vaiko arba 41,81 proc. didesnis. Be to, Molėtų r. sav. gimstamumas 1 000 gyventojų 2020-2022 m. sumažėjo 12,70 proc. (R26) (9 lentelė).

9 lentelė. Bendrasis natūralios gyventojų kaitos rodiklis, natūrali gyventojų kaita

Administracinė teritorija	Bendrasis natūralios gyventojų kaitos rodiklis 1 000 gyventojų				Natūrali gyventojų kaita, asmenys			
	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Kitimas 2022 m./2020 m., proc.	2020 m.	2021 m.	2022 m.**	Kitimas 2022 m./2020 m., proc.

Lietuvos Respublika	-6,6	-8,7	-7,4	12,12	-18403	-24416	-20816	13,11
Elektrėnų sav. ¹	-6,2	-9,6	-8,5	37,10	-149	-226	-204	36,91
Molėtų r. sav.	-16,3	-17,7	-15,5	-4,91	-276	-303	-261	-5,43
Šalčininkų r. sav.	-8,8	-14,1	-7,7	-12,50	-267	-423	-229	-14,23
Trakų r. sav.	-7,0	-8,3	-6,8	-2,86	-232	-267	-224	-3,45
Vilniaus r. sav.	-3,2	-5,4	-2,6	-18,75	-327	-529	-260	-20,49
ŽVVG teritorija	X	X	X	X	-1251	-1748	-1178	-5,84

Specialiųjų simbolių paaiškinimas: ** - patikslinti ir perskaičiuoti duomenys

Išnašos: 1 - Įsteigta 2000 m.

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Mokslininkų paskaičiuota, kad norint išlaikyti demografinę pusiausvyrą, viena šeima turėtų gimdyti ir išauginti po du vaikus. Keičiantis gyvenimo būdui ir vertybėms gimstamumas yra sumažėjęs, be to, į užsienį migravo daugiausia jauni žmonės, galintys kurti šeimas ir gimdyti vaikus. Dėl to Lietuva ir ŽVVG teritorija dėl natūralios gyventojų kaitos prarasdavo didelį skaičių gyventojų. Dėl natūralios kaitos Lietuva kiekvienais metais netenka apie 20 000 gyventojų. Savivaldybės skiriasi gyventojų skaičiumi, todėl čia galima lyginti tik bendrą natūralios gyventojų kaitos rodiklį 1 000 gyventojų. 2022 m. šalis 1 000 gyventojų neteko 7,4 gyventojų, tuo tarpu, Molėtų r. sav. – 15,5 gyventojų, arba 2,09 karto daugiau (R27). Tai rodo atskirų vietovių ūkinės ir socialinės būklės įvertinimo lygmenį. Darbo sąlygos, mityba, sveikatos priežiūros būklė ir kt. veiksniai įtakoja gyvenimo trukmę bei mirtingumą. Antras veiksnys, kuris įtakoja gyventojų kaitą, tai migracija. Migraciją visumoje reikėtų priimti kaip teigiamą reiškinį. Laikmetis keičia technologijas, ir tuo pačiu darbo jėgos poreikį tam tikrose ūkio šakose, todėl gyventojas turi teisę keisti gyvenamąją vietą, ieškoti jam priimtinesnių darbo ir socialinių sąlygų. Praktiškai visose pasaulio valstybėse mažėja kaime gyvenančių žmonių skaičius, plečiasi didmiesčiai. Migracija gali būti tarptautinė ir vidinė. Lietuvai įstojus į ES ir atsiradus laisvam gyventojų judėjimui ES šalyse, dėl geresnių gyvenimo sąlygų vakarų valstybėse prasidėjo masinė lietuvių emigracija. Padėtį pakeitė tik 2020 m. prasidėjusi pandemija ir karas Ukrainoje, neramumai Baltarusijoje. 2020-2022 m. Lietuvos mastu į užsienį emigravo 33,90 proc. mažiau gyventojų, o imigravo 2,73 karto didesnis žmonių skaičius (R28) (10 lentelė, 4 pav.).

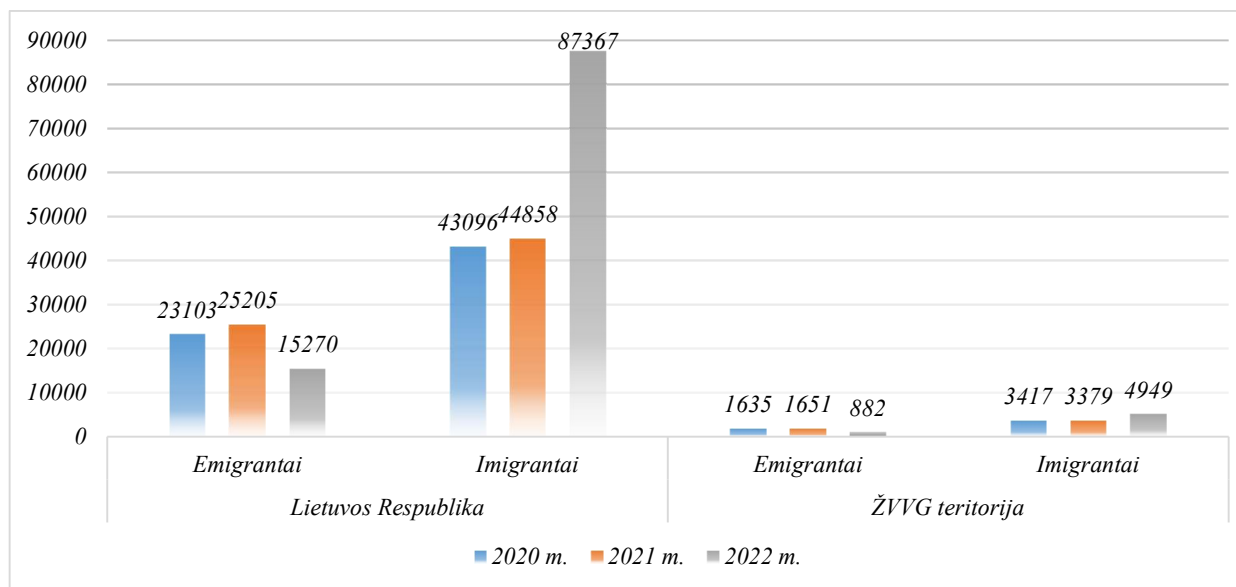
10 lentelė. Neto tarptautinė migracija, emigrantai, imigrantai

Administracinė teritorija	Neto tarptautinė migracija, asmenys				Emigrantai, asmenys				Imigrantai, asmenys			
	2020 m.	2021 m.	2022 m.**	Kitimas 2022/2020 m., proc.	2020 m.	2021 m.	2022 m.**	Kitimas 2022/2020 m., proc.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Kitimas 2022/2020 m., proc.
Lietuvos Respublika	19993	19653	72097	260,61	23103	25205	15270	-33,90	43096	44858	87367	102,73
Elektrėnų sav. ¹	320	442	941	194,06	247	187	131	-46,96	567	629	1072	89,07
Molėtų r. sav.	68	13	177	160,29	72	141	50	-30,56	140	154	227	62,14
Šalčininkų r. sav.	218	248	511	134,40	257	243	124	-51,75	475	491	635	33,68
Trakų r. sav.	494	357	1128	128,34	193	261	172	-10,88	687	618	1300	89,22
Vilniaus r. sav.	682	668	1310	92,08	866	819	405	-53,23	1548	1487	1715	10,79
ŽVVG teritorija	1782	1728	4067	128,23	1635	1651	882	-46,06	3417	3379	4949	44,83

Specialiųjų simbolių paaiškinimas: ** - patikslinti ir perskaičiuoti duomenys

Išnašos: 1 - Įsteigta 2000 m.

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

4 pav. Emigrantai ir imigrantai 2020-2022 m.

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Panaši padėtis ir ŽVVG teritorijoje. Čia per tą patį laikotarpį emigravo 46,06 proc. mažiau gyventojų ir imigravo 44,83 proc. karto didesnis žmonių skaičius. Minėti veiksniai lėmė ir neto migraciją (išvykusieji, atvykusieji). Šalies mastu ji liko nepakitusi, nes jos bendrą gyventojų skaičių įtakoja tik tarptautinė migracija, o vidinė jau lemia gyventojų pasiskirstymą tam tikrose šalies vietovėse. ŽVVG teritorijoje palankiausia neto migracija buvo Trakų r. sav., čia neto tarptautinė migracija 2020-2022 m. padidėjo – 128,34 proc., Elektrėnų r. sav. – 194,06 proc., Šalčininkų r. sav. – 134,40 proc. padidėjo atvykusių asmenų skaičius.

Visoje ŽVVG teritorijoje neto migracija padidėjo nuo 3408 asmenų 2020 m. iki 7914 gyventojų 2022 m., arba neto migracija per 2 metus padidėjo 132,22 proc. (R29) (11 lentelė).

11 lentelė. Neto migracija, išvykusieji, atvykusieji.

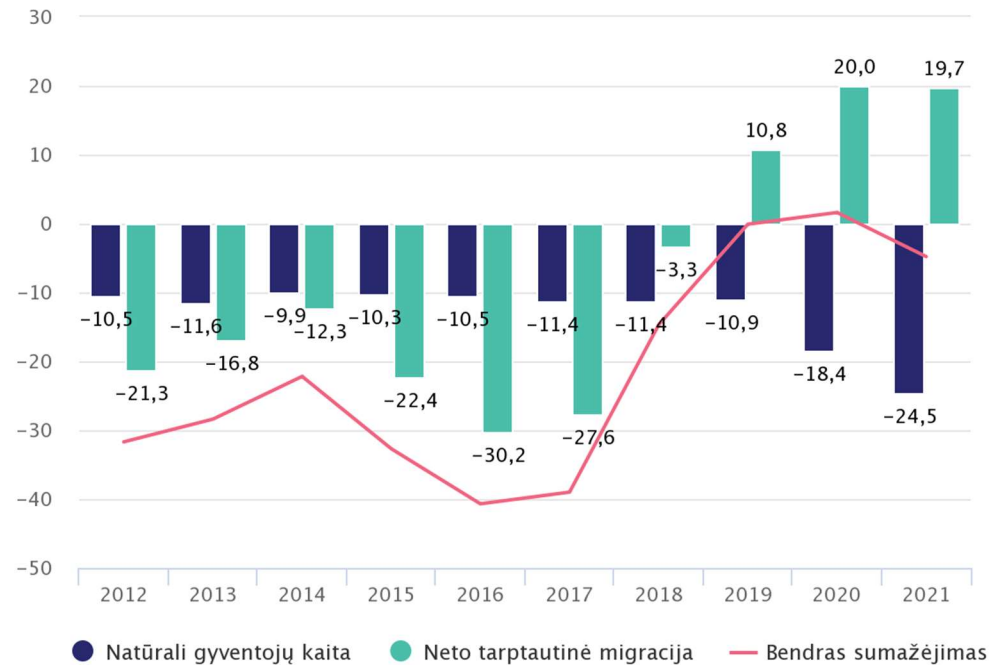
Administracinė teritorija	Neto migracija, asmenys				Išvykusieji asmenys				Atvykusieji asmenys			
	2020 m.	2021 m.	2022 m.**	Kitimas 2022 m./2020 m., proc.	2020 m.	2021 m.	2022 m.**	Kitimas 2022 m./2020 m., proc.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Kitimas 2022 m./2020 m., proc.
Lietuvos Respublika	19993	19653	72097	260,61	93698	89948	107199	14,41	113691	109601	179296	57,70
Elektrėnų sav. ¹	273	371	890	226,01	927	791	1046	12,84	1200	1162	1936	61,33
Molėtų r. sav.	-1	7	79	X	554	576	638	15,16	553	583	717	29,66
Šalčininkų r. sav.	20	70	224	1020,00	1052	805	1176	11,79	1072	875	1400	30,60
Trakų r. sav.	904	547	1634	80,75	1164	1153	1570	34,88	2068	1700	3204	54,93
Vilniaus r. sav.	2212	2235	5087	129,97	4034	3567	4249	5,33	6246	5802	9336	49,47
ŽVVG teritorija	3408	3230	7914	132,22	7731	6892	8679	12,26	11139	10122	16593	48,96

Specialiųjų simbolių paaiškinimas: ** - patikslinti ir perskaičiuoti duomenys

Išnašos: ¹ - Įsteigta 2000 m.

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Tai rodo, kad ŽVVG teritorija yra patraukli šalies gyventojams ir turi geras galimybes įvairinti verslus ir gerinti vietos gyventojų gerbūvį. Jau buvo minėta, kad galutinę gyventojų kaitą lemia migracija ir natūrali kaita, kuri, kaip rodė analizė, yra kritiškoje būklėje. Šalyje iki 2019 m. bendrą gyventojų skaičiaus sumažėjimą lėmė ir natūrali gyventojų kaita, ir migracija. Nuo 2020 m. sparčiai padidėjusi migracija padengė dėl natūralios kaitos mažėjantį gyventojų skaičių ir jau 2022 m. gyventojų skaičius pradėjo didėti tiek šalies, tiek ŽVVG teritorijos mastu (R30) (5 pav.).

5 pav. Natūrali gyventojų kaita, neto migracija

Šaltinis. Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt>

Jau buvo minėta, kad socialinės politikos tikslas yra kurti tvarią ekonomiką ir užtikrinti vietos gyventojams socialines garantijas. Pridėtinė vertė kuriama ūkinėje veikloje. Gyventojų užimtumas yra sėkmingos politikos atskaitos taškas. 2021 m. šalyje užimti gyventojai sudarė 52,87 proc. bendro gyventojų skaičiaus. Geriausias užimtumas ŽVVG teritorijoje buvo Vilniaus r. sav. – 58,42 proc., Trakų r. sav. – 55,76 proc., Elektrėnų r. sav. – 55,13 proc. Šalčininkų r. sav. – 52,72 proc. (R31). Blogiausias rodiklis buvo Molėtų r. sav. – 48,55 proc. Užimtumas turi tiesioginį ryšį su bedarbyste. Ten, kur mažas užimtų gyventojų skaičius, didėja bedarbystė. Jei tais metais bedarbiai šalyje sudarė 8,83 proc., tai Šalčininkų r. sav. – 11,2 proc, Molėtų r. sav. – 10,54 proc. (R32). Ekonominėi ir socialinei plėtrai didelę įtaką turi ir tai, kad šalyje žemas gyventojų ekonominis aktyvumas. Tais pačiais metais ekonomiškai neaktyvūs gyventojai šalyje sudarė 38,30 proc, Molėtų r. sav. – 40,93 proc. (12 lentelė).

12 lentelė. Gyventojų* ekonominis aktyvumas savivaldybėse 2021 m.

Administracinė teritorija	Iš viso ¹		Užimti gyventojai		Bedarbiai		Ekonomiškai neaktyvūs gyventojai		Nenurodė	
	Gyventojų skaičius	Struktūra, proc.	Gyventojų skaičius	Struktūra, proc.	Gyventojų skaičius	Struktūra, proc.	Gyventojų skaičius	Struktūra, proc.	Gyventojų skaičius	Struktūra, proc.
Lietuvos Respublika	2393690	100,00	1265534	52,87	211270	8,83	916886	38,30	0	0,00
Elektrėnų sav. ²	19915	100,00	10979	55,13	1695	8,51	7232	36,31	0	0,00
Molėtų r. sav.	15352	100,00	7453	48,55	1618	10,54	6284	40,93	0	0,00
Šalčininkų r. sav.	25414	100,00	13398	52,72	2847	11,20	9168	36,07	0	0,00
Trakų r. sav.	27154	100,00	15140	55,76	2577	9,49	9434	34,74	0	0,00
Vilniaus r. sav.	79987	100,00	46730	58,42	7510	9,39	25746	32,19	0	0,00
ŽVVG teritorija	167822	100,00	93700	55,83	16247	9,68	57864	34,48	0	0,00

*15 metų ir vyresni gyventojai.

Išnašos: 1 - Siekiant užtikrinti asmens duomenų konfidencialumą 2021 m. naudojami statistinio duomenų atskleidžiamumo kontrolės metodai, keičiantys duomenų rinkinio reikšmes. Dėl šių metodų taikymo suminės eilutės gali nesutapti su sumuojamų eilučių suma, tačiau skirtumai nedideli, dažniausiai skiriasi keliais vienetais.

2 - Įsteigta 2000 m.

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Gyventojų kaita, ekonominis aktyvumas labai priklauso ir nuo jam didelę įtaką turinčio materialinio suinteresuotumo. Jis gali būti skatinamas per privatų verslą, kad gyventojas pats būtų suinteresuotas kurti sau darbo vietą ir užsitikrinti sotų pragyvenimą, ir per darbo užmokesčio sistemą. Lietuvos darbuotojų darbo užmokestis šalies stojimo į ES metu ženkliai atsiliko nuo ES šalių senbuvų – Jungtinės Karalystės, Vokietijos ir kt. Tai ir buvo pagrindinė emigracijos priežastis. Restruktūrizavus ekonomiką ir diegiant pažangias technologijas šalyje pakilo darbo našumas ir tuo pačiu darbo užmokestis. Vidutinis mėnesinis neto darbo užmokestis šalyje vien 2020-2022 m. padidėjo 22,78 proc. ir pasiekė 1121,1 Eur. Visose ŽVVG teritorijos savivaldybėse vidutinis mėnesinis neto darbo užmokestis yra mažesnis nei šalies vidurkis. Žemiausias rodiklis yra Molėtų r. sav. – 2022 m. jis siekė tik 861,7 Eur, bei Šalčininkų r. sav. – 866,1 Eur (13 lentelė). Tai apie 23 proc. mažiau už šalies vidutinį darbo užmokestį (R33).

13 lentelė. Vidutis mėnesinis darbo užmokestis

Eil. Nr.	Administracinė teritorija	Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis, Eur ¹				Vidutinis mėnesinis neto darbo užmokestis, Eur ¹			
		2020 m.	2021 m.	2022 m.	Kitimas 2022 m./2020 m., proc.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Kitimas 2022 m./2020 m., proc.
1.	Lietuvos Respublika	1428,6	1579,4	1789,0	25,23	913,1	1001,8	1121,1	22,78
2.	Elektrėnų sav. ²	1312,5	1435,5	1627,9	24,03	847,2	919,9	1031,8	21,79
3.	Molėtų r. sav.	1083,8	1226,3	1311,1	20,97	717,6	800,9	861,7	20,08

4.	Šalčininkų r. sav.	1048,0	1188,8	1319,3	25,89	697,3	779,6	866,1	24,21
5.	Trakų r. sav.	1351,2	1521,5	1617,5	19,71	869,2	968,9	1026,2	18,06
6.	Vilniaus r. sav.	1309,0	1456,2	1673,3	27,83	845,3	931,7	1056,2	24,95

Išnašos: 1 - Nuo 2019 m. sausio 1 d. pakeisti darbdavio ir darbuotojo mokamų valstybinio socialinio draudimo įmokų tarifai. Bruto darbo užmokestis indeksuotas 1,289 karto.
2 - Įsteigta 2000 m.

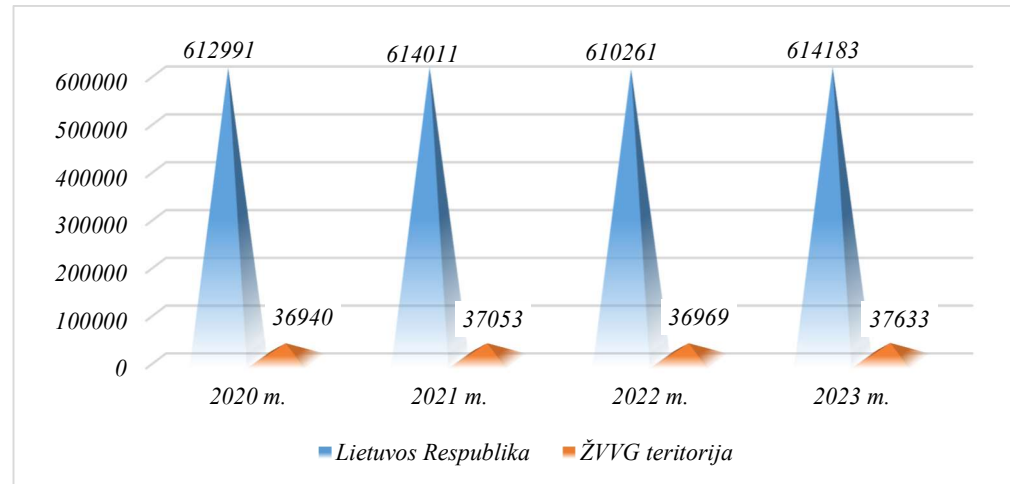
Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Norint regione stabilizuoti socialinę padėtį, būtina ieškoti būdų, kaip sparčiau didinti darbo užmokestį ir finansiškai suinteresuoti dirbančiuosius. Vienas iš socialinių klausimų komplekso uždavinių yra socialinė apsauga. Tai aktualu gyventojui netekus darbingumo susirgus, tapus neįgaliu, ir, svarbiausia, sulaukus pensinio amžiaus. Lietuva sensta demografiniu požiūriu. Būtina diegti pažangesnes technologijas ūkio sistemoje. Tai leistų mažesniai dirbančiųjų skaičiui sukurti didesnę pridėtinę vertę ir sukurti reikiamus socialinės apsaugos fondus. Vieni didžiausi iš socialinių paslaugų fondų yra pensinis. Nors pensinio amžiaus gyventojų skaičius kinta nežymiai, be to, 2020-2022 m. jis šalyje padidėjo tik 0,19 proc., tačiau bendras skaičius išlieka gan didelis. 2023 m. pradžioje šalyje gyveno 614183 pensinio amžiaus gyventojai, iš jų vyrų – 34,57 proc., moterų – 65,43 proc. (14 lentelė, 6 pav.).

14 lentelė. Asmenų, gaunančių senatvės pensiją, skaičius

Eil. Nr.	Administracinė teritorija	2020 m.			2022 m.			2023 m.			Kitimas 2023 m./2020 m., proc.		
		Viso	Vyrai	Moterys	Viso	Vyrai	Moterys	Viso	Vyrai	Moterys	Viso	Vyrai	Moterys
1.	<i>Lietuvos Respublika</i>	612991	206556	406435	610261	208353	401908	614183	212330	401853	0,19	2,80	-1,13
2.	Elektrėnų sav.	4846	1712	3134	4848	1722	3126	4882	1753	3129	0,74	2,39	-0,16
3.	Molėtų r. sav.	4373	1507	2866	4231	1515	2716	4172	1517	2655	-4,60	0,66	-7,36
4.	Šalčininkų r. sav.	5443	1810	3633	5212	1775	3437	5304	1838	3466	-2,55	1,55	-4,60
5.	Trakų r. sav.	6346	2137	4209	6354	2199	4155	6374	2223	4151	0,44	4,02	-1,38
6.	Vilniaus r. sav.	15932	5827	10105	16324	6068	10256	16901	6384	10517	6,08	9,56	4,08
7.	<i>ŽVVG teritorija</i>	36940	12993	23947	36969	13279	23690	37633	13715	23918	1,88	5,56	-0,12

Šaltinis: <http://atvira.sodra.lt/lt-eur/>

6 pav. Asmenų, gaunančių senatvės pensiją, skaičius

Šaltinis: <http://atvira.sodra.lt/lt-eur/>

Tais pačiais metais ŽVVG teritorijoje gyveno 37633 pensinio amžiaus gyventojai, iš jų vyrai sudarė 36,44 proc., moterys – 63,56 proc. Bendras pensinio amžiaus žmonių skaičius padidėjo 1,88 proc., arba 9,9 karto sparčiau nei šalyje (R34). Darytina išvada, kad dėl įvairių priežasčių vyrų gyvenimo trukmė žymiai trumpesnė nei moterų ir jau pensinio amžiaus gyventojų sudėtis pagal lytį kelia disbalanso problemą. Būtina įgyvendinti priemones, kurios leistų prailginti vyrų gyvenimo trukmę.

ŽVVG teritorijos socialinė situacija, jos atitiktis ŽVVG teritorijos vizijai. Visose socialinės politikos grandyse dominuoja ir svarbiausias veiksnys yra žmogus. Jis yra ir subjektas, ir objektas kuriant ir įgyvendinant socialinius pokyčius. Žmogus priima sprendimus, juos įgyvendina ir pagal nustatytas taisykles naudojasi sukurtu gėriu. Gyventojų skaičius ir jų kaita daro poveikį ir ekonomikos augimui, ir visai aplinkos infrastruktūrai, todėl gyventojų kaita turi būti tiriama ir prognozuojama labai objektyviai, nes pagal jos pokyčius galime planuoti ir kitas veiklos sritis. Gyventojų skaičius Lietuvoje sparčiai mažėjo iki 2019 m. Vėliau jis stabilizavosi ir dėl teigiamo migracijos balanso ėmė augti. Teigiami pokyčiai lėmė tai, kad Lietuvoje 2020-2022 m. gyventojų skaičius padidėjo 2,26 proc. ŽVVG teritorija ir jos gyventojai yra patogioje geografinėje vietovėje – Vilniaus apskrityje (keturios savivaldybės) ir viena savivaldybė Utenos apskrityje. Vilniaus r. savivaldybėje gyventojų skaičius 2020-2022 m. padidėjo 2,99 proc. Gyventojų skaičius per tiriamą laikotarpį didėjo ir Trakų r. sav. – 3,52 proc., Elektrėnų sav. – 0,9 proc. Atokesnėse savivaldybėse – Molėtų r. sav. ir Šalčininkų r. sav. jis mažėjo. Molėtų r. sav.– 2,28 proc., Šalčininkų sav. – 2,49 proc. ŽVVG teritorijoje gyventojų skaičiaus pokytis išliko teigiamas.

Gyventojų skaičius padidėjo – 1,57 proc. ŽVVG teritorijos gyventojai sudaro 7,31 proc. bendro šalies gyventojų skaičiaus. Nors dauguma savivaldybių yra Vilniaus apskrities ribose, tačiau jų apgyvendinimo tankis ženkliai skiriasi.

2023 m. pradžioje šalyje vyrai sudarė 51,24 proc. bendro gyventojų skaičiaus, moterys – 48,76 proc. Panašus procentinis santykis laikosi jau ilgą laiką tarpusnį. ŽVVG teritorijoje gyventojų pasiskirstymo pagal lytį proporcijos palankesnės demografiniams iššūkiams. Čia 2023 m. vyrai sudarė 52,80 proc., moterys – 47,80 proc. Jei migracijos procesai pagerėjo ir šalies, ir ŽVVG teritorijos mastu, tai natūrali gyventojų kaita liko problemiška ir matomas didelis kontrastas tarp ŽVVG teritorijų. 2022 m. šalis 1 000 gyventojų neteko 7,4 gyventojų, o Molėtų r. sav. – 15,5 gyventojų, arba 2,09 karto daugiau. Tai rodo atskirų vietovių ūkinės ir socialinės būklės įvertinimo lygmenį. Darbo sąlygos, mityba, sveikatos priežiūros būklė ir kt. veiksniai įtakoja gyvenimo trukmę bei mirtingumą. Strategijos vizija numato aktyvinti žuvininkystės bendruomenę, didinant vietos gyventojų įtrauktį, sprendžiant jų problemas.

2.4. ŽVVG teritorijos ekonominė situacija

Bendrasis vidaus produktas (BVP) – galutinis visų šalies teritorijoje veikiančių ūkinių vienetų gamybinės veiklos rezultatas, išreikštas pinigais. Jis žymi, už kokią vertę per tam tikrą laikotarpį šalyje buvo sukurta prekių ir paslaugų ir yra vienas pagrindinių šalies ekonomikos išsivystymo lygi rodančių rodiklių. BVP yra svarbus šalies ekonominio pajėgumo indikatorius. Kuo ekonomikoje daugiau piniginių santykių, tuo daugiau mokesčių sumokama į biudžetą, o valstybė gali disponuoti didesniais ištekliais, didinti valstybinio sektoriaus finansavimą, taip pat ir šio sektoriaus darbuotojų atlyginimus, gerinti paslaugų kokybę ir prieinamumą. 2019-2022 metais šalies ekonomikos raida buvo sunkiai prognozuojama. Staigų kritimą žemyn pandemijos pradžioje keitė veržlus atsigavimas, o šiuo metu augimo kreivę žemyn vis dar spaudžia Rusijos sukulto karo ir kainų šoko padariniai. 2023 m. ekonomikoje pastebimas lūžio taškas – po sudėtingų 2022 m. ir šių metų pradžios BVP antrąjį pusmetį turėtų augti, infliacija mažėja, vidutinis darbo užmokestis kyla ir tikimasi, kad aplenks besitraukiančią infliaciją, vartotojų perkamoji galia turėtų didėti. BVP kuriamas verslo įmonėse. Jų skaičiaus kaita ir pajėgumai leidžia didinti BVP augimą. 2020-2023 m. verslo įmonių skaičiaus kitimas rodo ekonomikos atsigavimo požymius. Per minėtą laikotarpį įregistruotų ir veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius pagal ekonominės veiklos rūšį metų pradžioje šalyje padidėjo nuo 86738 įmonės iki 100045, arba 15,34 proc. (R35) (15 lentelė). ŽVVG teritorijoje įmonių skaičiaus kūrimas buvo ženkliai spartesnis. Čia jų skaičius padidėjo 1234 įmone, arba 29,04 proc. (R36). Vyko ir struktūriniai įmonių pokyčiai.

15 lentelė. Įregistruotų ir veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius pagal ekonominės veiklos rūšį metų pradžioje

Eil. Nr.	Ekonominės veiklos rūšis	2020 m.		2021 m.		2022 m.		2023 m.		Kitimas 2022 m./2020 m., proc.		Kitimas 2023 m./2020 m., proc.	
		Lietuvos Respublika	ŽVVG teritorija	Lietuvos Respublika	ŽVVG teritorija	Lietuvos Respublika	ŽVVG teritorija	Lietuvos Respublika	ŽVVG teritorija	Lietuvos Respublika	ŽVVG teritorija	Lietuvos Respublika	ŽVVG teritorija
1.	Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	2275	147	2248	150	2282	157	2317	163	0,31	6,80	1,85	10,88
2.	Kasyba ir karjerų eksploatavimas	139	13	138	12	157	11	163	11	12,95	-15,38	17,27	-15,38
3.	Apdirbamoji gamyba	7875	501	7885	505	8293	561	8974	624	5,31	11,98	13,96	24,55
4.	Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	983	44	916	37	995	33	1049	41	1,22	-25,00	6,71	-6,82
5.	Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	397	35	371	33	350	29	348	29	-11,84	-17,14	-12,34	-17,14
6.	Statyba	8977	526	9326	583	10369	660	11798	778	15,51	25,48	31,42	47,91
7.	Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	24634	1199	24259	1221	25152	1320	26701	1431	2,10	10,09	8,39	19,35
8.	Transportas ir saugojimas	8484	482	8406	511	8741	551	9038	610	3,03	14,32	6,53	26,56
9.	Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų teikimas	3702	178	3754	182	3947	189	4056	203	6,62	6,18	9,56	14,04
10.	Informacija ir ryšiai	3275	104	3357	117	3687	136	4245	161	12,58	30,77	29,62	54,81
11.	Finansinė ir draudimo veikla	972	31	1051	26	1292	33	1338	28	32,92	6,45	37,65	-9,68
12.	Nekilnojamojo turto operacijos	5377	173	5514	159	5863	191	6265	218	9,04	10,40	16,51	26,01
13.	Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	10669	428	10815	458	11665	526	12982	613	9,34	22,90	21,68	43,22
14.	Administracinė ir aptarnavimo veikla	3534	175	3602	191	3916	226	4290	249	10,81	29,14	21,39	42,29
15.	Viešasis valdymas ir gynyba; privalomas socialinis draudimas	8	–	10	–	12	–	12	–	50,00	–	50,00	–
16.	Švietimas	785	32	802	35	879	36	973	43	11,97	12,50	23,95	34,38
17.	Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	2295	60	2326	63	2399	69	2499	79	4,53	15,00	8,89	31,67
18.	Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	890	57	959	74	1016	78	1186	101	14,16	36,84	33,26	77,19

19.	Kita aptarnavimo veikla	1467	64	1545	74	1613	82	1811	101	9,95	28,13	23,45	57,81
20.	Nenurodyta veiklos rūšis	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Iš viso:	86738	4249	87284	4431	92628	4888	100045	5483	6,79	15,04	15,34	29,04

Specialiųjų simbolių paaiškinimas: – - tokio reiškinio (rodiklio) atitinkamu laikotarpiu nebuvo

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Keitėsi gyventojų poreikiai krizės sąlygomis, įmonės turėjo sugebėti prisitaikyti prie padidėjusių energetinių kaštų. ŽVVG teritorijoje per 2020-2022 m. informacijos ir ryšių įmonių skaičius padidėjo 54,81 proc., menine, pramogine ir poilsio organizavimo veikla užsiimančių įmonių skaičius – 77,19 proc., statybos įmonių – 47,91 proc. (R37). Žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės įmonių skaičius šalyje padidėjo 1,85 proc. tuo tarpu ŽVVG teritorijoje – 10,88 proc. arba 5,9 karto daugiau nei šalyje (R38). Tai rodo, kad regione palankios sąlygos šios šakos vystymui. Mažėjo didelių energetinius išteklius naudojančių įmonių skaičius. Kasyba ir karjerų eksploatavimo – 15,38 proc., elektros, dujų, garo tiekimo ir oro kondicionavimo – 6,82 proc. Jau buvo minėta, kad ekonomiškai stipriausias Lietuvos regionas – Vilniaus apskritis. Joje pagal Valstybės duomenų agentūros duomenis sukuriama daugiau nei 40 proc. viso Lietuvos BVP, o BVP tenkantis vienam gyventojui beveik 1,5 karto didesnis nei Lietuvos vidurkis (R39). BVP kuriamas ne tik įregistruotų ir veikiančių mažų ir vidutinių įmonių, bet ir didesnio pajėgumo ūkiniuose subjektuose. Jų ŽVVG teritorijoje yra gana daug. Didžiausias darbdavys Vilniaus rajone yra logistikos ir ekspedijavimo paslaugas teikianti įmonė – UAB „ME transportas“. Ši įmonė plačiau yra žinoma Girtekos pavadinimu. Šioje įmonėje dirba 1 418 darbuotojų. Antras didžiausias darbdavys Vilniaus rajone AB „Vilniaus paukštynas“ vykdo veiklą visoje gamybos grandinėje nuo lauko iki stalo. Įmonėje dirba 1 231 darbuotojas, įmonė priklauso vienai didžiausių Baltijos šalių regiono žemės ūkio ir maisto gamybos įmonių grupei AB „Linas Agro Group“.

Elektrėnų savivaldybė – tai energetinių išteklių konsolidavimo centras. Sukurtas Elektrėnų kompleksas (EK) yra „Ignitis gamybos“ padalinys, kurio pagrindinė funkcija – gaminti elektros ir šilumos energiją bei teikti papildomas paslaugas, užtikrinant ne tik elektros energetikos sistemos patikimumą, elektros kokybę, bet ir elektros energijos tiekimo saugumą. Po rekonstrukcijos elektrinė tapo viena iš moderniausių šalies energetikos sistemoje, atitinkanti Lietuvos ir Europos Sąjungos aplinkosauginius reikalavimus dideliems kurą deginantiems įrenginiams. Elektrėnų savivaldybė išsiskiria logistikos įmonių gausa. Vievyje įsikūrusi UAB „Finėjas“ (apie 932 darbuotojai), UAB „Havi logistics“ (per 163 darbuotojų), UAB „Opusauto“ (apie 497 darbuotojai), UAB „Motusbona“ (apie 699 darbuotojai), UAB „Sanara“ (77 darbuotojai), taip pat medienos apdirbimo ir logistikos paslaugas teikiančios įmonės: UAB „Bauwerk Group Lietuva“ (859 darbuotojai), UAB „Apvalūs medžio gaminiai“ (apie 80 darbuotojų), UAB „Dailinta“ (virš 147 darbuotojų), taip pat kitos įmonės: UAB „Kietaviškių gausa“ (244 darbuotojai), UAB „Malsena plius“ (103 darbuotojai), UAB „Bartžuvė“ (12 darbuotojų) (R40).

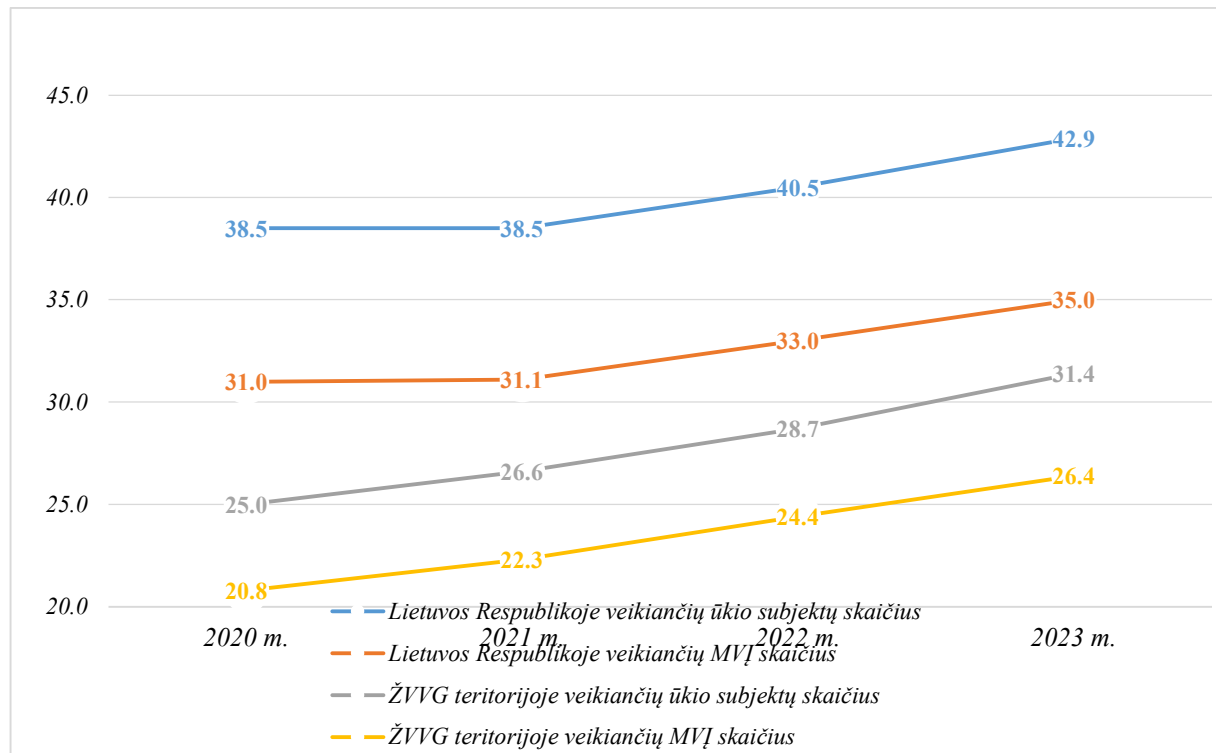
Šalčininkų rajono, Molėtų rajono bei Trakų rajono savivaldybių teritorija nėra industrinis kraštas. Šalčininkų r. sav. didžiausia įmonė yra medinių namelių gamintoja UAB „Arbena“, šioje įmonėje dirba apie 140 darbuotojų. Ekonomikos gyvybingumą lemia mažų ir vidutinių įmonių skaičius, jų lokacija ir skaičiaus kitimas. Jau buvo minėta, kad jų skaičius tiriamu laikotarpiu didėjo ir šalyje, ir ŽVVG teritorijoje. Tačiau kiekviena teritorija skiriasi plotu, gyventojų skaičiumi, todėl pagal tai verslumo lygio negalima nustatyti. Skaičiuojamas veikiančių ūkio subjektų, veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų. 2023 m. pradžioje šalyje 1 000 gyventojų teko 42,9 veikiančios ūkio subjektai ir 35,0 veikiančios mažos ir vidutinės įmonės (R41) (16 lentelė, 7 pav.).

16 lentelė. Veikiančių ūkio subjektų, veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų, sausio 1 d.

Eil. Nr.	Administracinė teritorija	2020-01-01		2021-01-01		2022-01-01		2023-01-01		Kitimas 2022 m./2020 m., proc.		Kitimas 2023 m./2020 m., proc.	
		Veikiančių ūkio subjektų skaičius	Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius	Veikiančių ūkio subjektų skaičius	Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius	Veikiančių ūkio subjektų skaičius	Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius	Veikiančių ūkio subjektų skaičius	Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius	Veikiančių ūkio subjektų skaičius	Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius	Veikiančių ūkio subjektų skaičius	Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius
1.	<i>Lietuvos Respublika</i>	38,5	31,0	38,5	31,1	40,5	33,0	42,9	35,0	5,20	6,34	11,45	12,79
2.	Elektrėnų sav. ¹	21,5	16,8	22,4	17,5	23,9	18,8	26,1	20,4	11,47	11,56	21,43	21,18
3.	Molėtų r. sav.	25,7	19,9	24,9	19,5	27,4	21,9	31,7	24,6	6,40	9,96	23,22	23,94
4.	Šalčininkų r. sav.	17,7	14,3	17,5	14,1	18,4	15,1	19,9	16,2	3,91	5,60	12,64	13,87
5.	Trakų r. sav.	23,5	18,3	24,7	19,1	26,5	20,9	27,9	21,9	12,93	14,41	18,73	20,19
6.	Vilniaus r. sav.	28,4	24,7	31,5	27,5	34,0	30,1	37,1	32,5	19,52	21,97	30,30	31,58
7.	ŽVVG teritorija	25,0	20,8	26,6	22,3	28,7	24,4	31,4	26,4	14,95	17,26	25,60	27,05

Išnašos: 1 - Įsteigta 2000 m.

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#>

7 pav. Veikiančių ūkio subjektų, veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų, sausio 1 d.

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#>

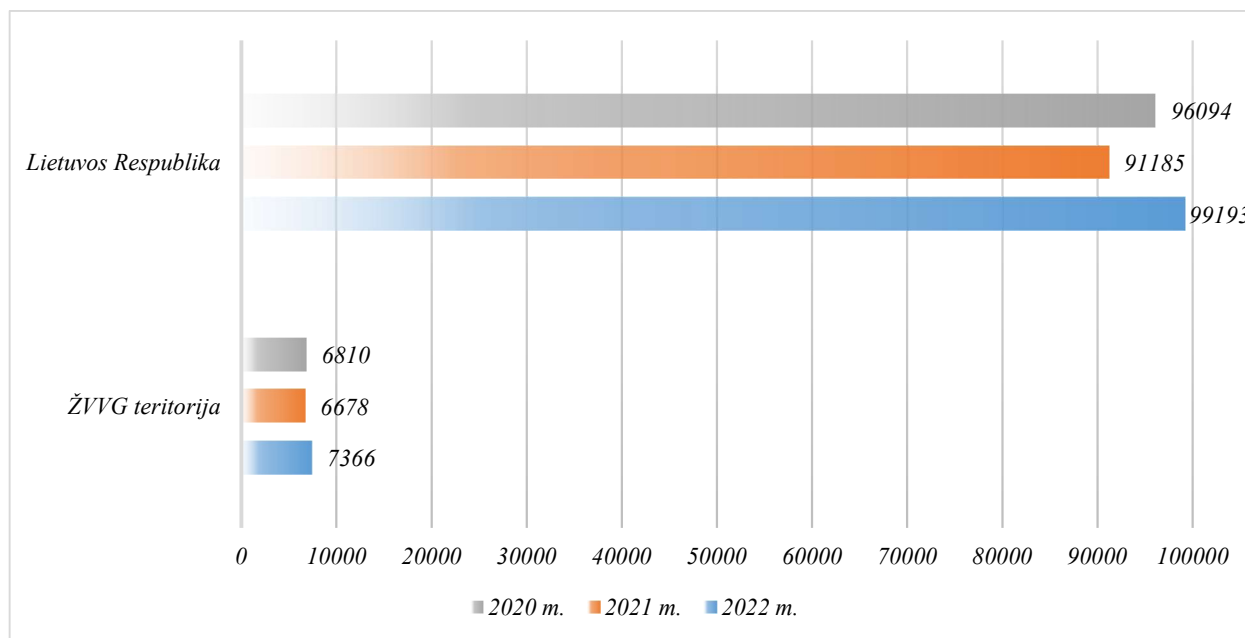
ŽVVG teritorijoje atitinkamai 31,4 ir 26,4 subjektai. Vertinant procentiškai ŽVVG teritorijoje buvo 26,8 proc. mažiau veikiančių ūkio subjektų ir 24,57 proc. mažiau veikiančių mažų ir vidutinių įmonių (R42). Verslumo padėtį ŽVVG teritorijoje blogina ir tai, kad verslumo lygis savivaldybėse labai skiriasi. 2023 m. pradžioje Šalčininkų r. sav. 1 000 gyventojų teko tik 16,2 veikiančių mažų ir vidutinių įmonių, arba 2,16 karto mažiau nei vidutiniškai šalyje (R43). Verslumo padėtis prasta Trakų r. sav. bei Elektrėnų sav. Pastaraisiais metais pastebimi teigiami poslinkiai gerinant verslumo būklę. Veikiančių ūkio subjektų skaičius tenkantis 1 000 gyventojų ŽVVG teritorijoje didėjo spartesniais tempais nei šalyje. 2020-2023 m. šalyje jis padidėjo 11,45 proc. ŽVVG teritorijoje – 25,60 proc., Vilniaus r. sav. net 30,30 proc. (R44). Sprendžiant verslumo gerinimo klausimą lieka uždavinys išlaikyti įgautą pagreitį.

Norint kurti įmonę reikalingas įstatinis kapitalas, administracinė valdymo struktūra, dokumentinis biurokratizmas, todėl dalis verslininkų pasirenka paprastesnę verslo įteisinimo formą. Tai darbas pagal verslo liudijimą arba pagal individualios veiklos pažymą. Savarankiškai dirbančių asmenų skaičius pagal verslo liudijimą 2020-2022 m. šalyje padidėjo 3,22 proc., ŽVVG teritorijoje – 8,16 proc. (R45)(17 lentelė, 8 pav.).

17 lentelė. Savarankiškai dirbančių asmenų skaičius pagal verslo liudijimą

Administracinė teritorija	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Kitimas 2022 m./2020 m., proc.
<i>Lietuvos Respublika</i>	96094	91185	99193	3,22
Elektrėnų sav.	543	514	539	-0,74
Molėtų r. sav.	685	711	734	7,15
Šalčininkų r. sav.	792	745	810	2,27
Trakų r. sav.	1055	1005	1108	5,02
Vilniaus r. sav.	3735	3703	4175	11,78
ŽVVG teritorija	6810	6678	7366	8,16

Šaltinis: <https://www.vmi.lt/evmi/2020-metai4>; <https://www.vmi.lt/evmi/2021-metai1>; <https://www.vmi.lt/evmi/2022metai3>

8 pav. Savarankiškai dirbančių asmenų skaičius pagal verslo liudijimą

Šaltinis: <https://www.vmi.lt/evmi/2020-metai4>; <https://www.vmi.lt/evmi/2021metai1>; <https://www.vmi.lt/evmi/2022metai3>

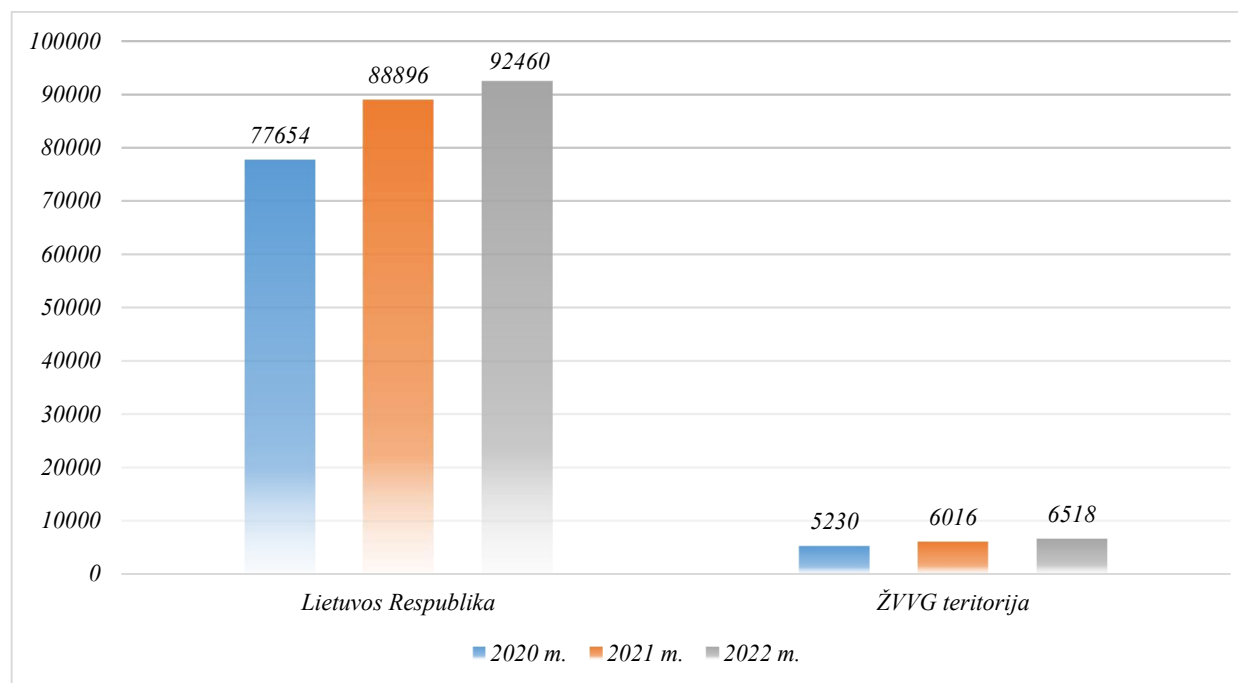
Tokių savarankiškai dirbančių asmenų skaičius pagal verslo liudijimą sparčiausiai didėjo Vilniaus r. sav. – 11,78 proc., Molėtų r. sav. – 7,15 proc., Trakų r. sav. – 5,02 proc. Darbo pagal verslo liudijimą plėtrą apribojo LR Vyriausybės nutarimai, kurie sumažino veiklų skaičių, kurias galima vykdyti pagal verslo liudijimą, ir nebeišduodavo verslo liudijimų. Dėl minėtos priežasties plėtėsi ir savarankiškai dirbančiųjų asmenų skaičius pagal individualios veiklos pažymą. 2020-2022 m. tokių dirbančiųjų skaičius šalyje padidėjo 19,07 proc., o ŽVVG teritorijoje 24,63 proc. (R46) (18 lentelė, 9 pav.).

18 lentelė. Savarankiškai dirbančių asmenų skaičius pagal individualios veiklos pažymą

Administracinė teritorija	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Kitimas 2022m./2020m., proc.
<i>Lietuvos Respublika</i>	<i>77654</i>	<i>88896</i>	<i>92460</i>	<i>19,07</i>
Elektrėnų sav.	552	501	611	10,69

Molėtų r. sav.	464	587	589	26,94
Šalčininkų r. sav.	481	583	582	21,00
Trakų r. sav.	850	914	955	12,35
Vilniaus r. sav.	2883	3431	3781	31,15
ŽVVG teritorija	5230	6016	6518	24,63

Šaltinis: <https://www.vmi.lt/evmi/2020-metai4>; <https://www.vmi.lt/evmi/2021metai1>; <https://www.vmi.lt/evmi/2022metai3>

8 pav. Savarankiškai dirbančių asmenų skaičius pagal individualios veiklos pažymą

Šaltinis: <https://www.vmi.lt/evmi/2020-metai4>; <https://www.vmi.lt/evmi/2021metai1>; <https://www.vmi.lt/evmi/2022metai3>

ŽVVG teritorijoje išsiskiria Vilniaus r. sav., kuriame per tą patį laikotarpį savarankiškai pagal individualios veiklos pažymą dirbančių asmenų skaičius padidėjo 31,15 proc., bei Molėtų r. sav. – 26,94 proc.

Technologiniai pokyčiai ir inovacijos keičia ir ūkio verslų struktūrą, ir darbo jėgos poreikį. Jei prieš keletą dešimtmečių didžiausias darbuotojų skaičius dirbo pramonėje ir žemės ūkyje, tai pastaraisiais metais dominuoja paslaugų sektorius. 2020-2022 m. dirbančiųjų kitimas pagal ūkio šakas nežymus. 0,24 proc. sumažėjo dirbančiųjų skaičius žemės ūkyje, miškininkystėje ir žuvininkystėje, o taip pat ir pramonėje – 0,12 proc. (19 lentelė). 0,49 proc. padidėjo dirbančiųjų statybos sektoriuje, o dominavo dirbantieji paslaugų sektoriuje. Čia dirba per 68,82 proc. visų užimtų gyventojų (R47).

19 lentelė. Užimti gyventojai pagal ekonomines veiklos rūšis, proc.

Metai	Iš viso pagal ekonomines veiklos rūšis	A Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	B_TO_E Pramonė	F Statyba	G_TO_U Paslaugos
Lietuvos Respublika					
2020	100,00	5,69	18,02	7,34	68,95
2021	100,00	5,32	18,85	7,42	68,41
2022	100,00	5,45	17,90	7,83	68,82

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Panaši padėtis yra ir ŽVVG teritorijoje. 2021 m. ŽVVG teritorijoje kitose ekonominėse veiklose dirbo 51,32 proc., didmeninėje ir mažmeninėje prekyboje; variklinių transporto priemonių ir motociklų remonte – 17,80 proc., pramonėje – 17,12 proc., statyboje – 9,03 proc., žemės ūkyje, miškininkystėje ir žuvininkystėje – 4,73 proc. (20 lentelė).

20 lentelė. Užimti gyventojai pagal ekonominės veiklos rūšis savivaldybėse (15 metų ir vyresni)

Administracinė teritorija	Iš viso	Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	Pramonė	Statyba	Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	Kitos ekonominės veiklos
Elektrėnų sav. ¹	10980	527	2648	1109	1683	5013
Molėtų r. sav.	7449	544	1406	942	1231	3326
Šalčininkų r. sav.	13400	1399	1997	1177	2522	6305
Trakų r. sav.	15142	495	3143	1102	2788	7614
Vilniaus r. sav.	46730	1465	6850	4135	8452	25828
ŽVVG teritorija	93701	4430	16044	8465	16676	48086

Struktūra, proc.	100,00	4,73	17,12	9,03	17,80	51,32
-------------------------	---------------	-------------	--------------	-------------	--------------	--------------

Išnašos: 1 - Įsteigta 2000 m.

Šaltinis: [https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/\(Lietuvos Respublikos 2021 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatai\)](https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/(Lietuvos Respublikos 2021 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatai))

Santykinai gerėjanti verslo padėtis ir šalyje, ir ŽVVG teritorijoje turėjo teigiamos įtakos ir užimtumui. 2020-2023 m. laisvų darbo vietų skaičius metų pradžioje šalyje sumažėjo nuo 4527 iki 2640 darbo vietų arba 41,68 proc (R48)(21 lentelė).

21 lentelė. Laisvų darbo vietų skaičius metų pradžioje

Eil. Nr.	Administracinė teritorija	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	Kitimas 2022m./2020m., proc.	Kitimas 2023 m./2020 m., proc.
1.	<i>Lietuvos Respublika</i>	4527	5431	7680	2640	69,65	-41,68
2.	Elektrėnų sav.	12	27	39	26	225,00	116,67
3.	Molėtų r. sav.	9	37	42	3	366,67	-66,67
4.	Šalčininkų r. sav.	18	61	96	9	433,33	-50,00
5.	Trakų r. sav.	14	44	77	68	450,00	385,71
6.	Vilniaus r. sav.	68	269	512	135	652,94	98,53
7.	ŽVVG teritorija	121	438	766	241	533,06	99,17

Šaltinis: <https://uzt.lt/darbo-rinka/statistiniai-rodikliai/88>

ŽVVG teritorijoje laisvų darbo vietų kreivė pasiekė piką 2022 m. pradžiai. Jų buvo net 766. 2023 m. sumažėjo iki 241 laisvos darbo vietos. Tačiau laisvų darbo vietų pokyčio kontrastai išlieka dideli, t. y. Vilniaus r. sav. ir kitose sav. 2020 m. buvo mažiausias laisvų darbo vietų skaičius. 2021 m. ir 2022 m. visose ŽVVG teritorijos savivaldybėse laisvų vietų skaičiai sparčiai didėjo ir tik 2023 m. įvyko teigiami pokyčiai užimtumo srityje ir kartais sumažėjo laisvų darbo vietų skaičius. 2022-2023 m. ŽVVG teritorijoje sumažėjo 3,18 karto, Vilniaus r. sav. – 3,79 karto (R49). Darytina išvada, kad ŽVVG teritorijoje reikėtų ieškoti būdų, kaip užtikrinti stabilesnę verslų veiklą ir mažesnius pokyčius darbo rinkoje.

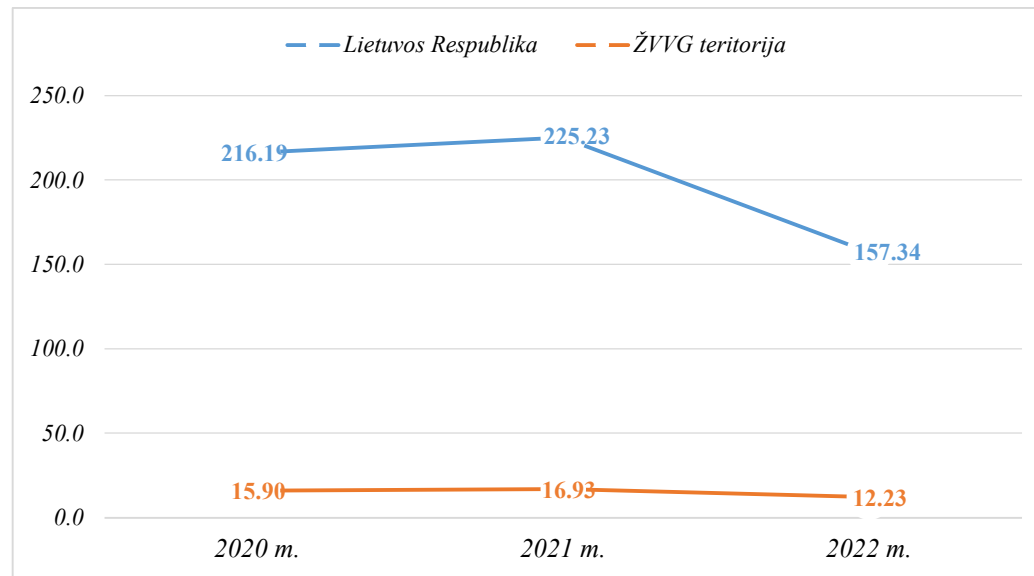
2023 m. atsigaunant ekonomikai, sumažėjo laisvų darbo vietų skaičius, registruotų bedarbių skaičius ir registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis, proc. Tai vyko visuose ŽVVG teritorijos lygmenyse. Šalyje registruotų bedarbių skaičius 2020-2022 m. sumažėjo nuo 216,19 iki 157,34 tūkst. bedarbių, arba 27,22 proc. ŽVVG teritorijoje nuo 15,9 iki 12,23 tūkst. registruotų bedarbių, arba 23,12 proc. (R50) (22 lentelė).

22 lentelė. Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis, registruoti bedarbiai

Administracinė teritorija	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis, proc.			Registruoti bedarbiai, tūkst.			
	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Kitimas 2022 m./2020 m., proc.
<i>Lietuvos Respublika</i>	<i>12,6</i>	<i>13,0</i>	<i>9,0</i>	<i>216,19</i>	<i>225,23</i>	<i>157,34</i>	<i>-27,22</i>
Elektrėnų sav. ¹	11,1	12,2	7,8	1,68	1,87	1,18	-29,64
Molėtų r. sav.	14,9	15,1	10,1	1,56	1,55	1,06	-32,09
Šalčininkų r. sav.	13,5	13,9	9,7	2,62	2,69	1,89	-27,93
Trakų r. sav.	11,0	12,6	9,7	2,28	2,65	2,05	-9,89
Vilniaus r. sav.	12,0	12,3	9,3	7,77	8,17	6,05	-22,15
ŽVVG teritorija	x	x	x	15,90	16,93	12,23	-23,12

Išnašos: 1 - Įsteigta 2000 m.

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

9 pav. Registruoti bedarbiai, tūkst.

Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Labiausiai registruotų bedarbių mažėjo Molėtų r. sav. – 32,09 proc., Elektrėnų sav. – 29,64 proc. ir Šalčininkų r. sav. – 27,93 proc. Mažėjant bedarbių skaičiui, mažėjo ir registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis (proc.). 2020-2022 m. jis šalyje sumažėjo nuo 12,6 proc. iki 9,0 proc., ŽVVG teritorijoje registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis (proc.) sparčiausiai mažėjo Elektrėnų sav. Jis nuo 11,1 proc. 2020 m. sumažėjo iki 7,8 proc. 2022 m., Šalčininkų r. sav. – nuo 13,5 proc. iki 9,7 proc. Bedarbių procentinis santykis Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų procentinis santykis gerėjo visose ŽVVG teritorijos savivaldybėse. Visur mažėjimas viršijo 20 proc., išskyrus Trakų r. sav., kur registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis (proc.) sumažėjo tik 9,89 proc. Panašūs poslinkiai gerinant bedarbystės būklę vyko ir kitose socialinėse grupėse. Per tiriamą laikotarpį moterų bedarbystė mažėjo dar sparčiau nei vidutiniškai bendru lygmeniu. Vidutinis metinis bedarbių moterų proc. nuo darbingo amžiaus moterų 2020-2022 m. šalyje sumažėjo nuo 12,6 proc. iki 9,3 proc., arba 26,19 proc., Molėtų r. sav. mažėjo net 32,31 proc., Šalčininkų r. sav. - 27,91 proc. (R51). Vidutinis metinis bedarbių moterų proc. nuo darbingo amžiaus moterų amžiaus mažėjo visose ŽVVG teritorijos rajono savivaldybėse, taip pat mažėjo ir vidutinis metinis bedarbių vyrų proc. nuo darbingo amžiaus vyrų. Šalyje jis sumažėjo 26,19 proc., Molėtų r. sav. – 32,31 proc., Šalčininkų r. sav. – 27,91 proc. Ieškant būdų racionaliai panaudoti darbo jėgos išteklius, svarbu išlaikyti ir demografinę pusiausvyrą, įtraukti jaunimą, kuris galėtų pakeisti vyresnio amžiaus darbuotojus. Pastebimi teigiami poslinkiai ir šioje srityje. Vidutinis metinis jaunų (16-29 m.) bedarbių proc. nuo jaunų (16-29 m.) gyventojų šalyje 2020-2022m m. sumažėjo nuo 10,5 iki 6,7 proc., arba mažėjo 30,40

proc. Teigiami poslinkiai ir ŽVVG teritorijos savivaldybėse. Molėtų r. sav. mažėjo 42,05 proc., Elektrėnų sav. – 40,43 proc.³¹. Darbo jėgos užimtumo gerėjimas rodo, kad ŽVVG teritorijos savivaldybės gyventojų skaičiaus netektis dėl natūralios kaitos sugeba kompensuoti ūkinėje veikloje racionalesniu turimų darbo jėgos išteklių panaudojimu.

ŽVVG ekonominė situacija, jos atitiktis ŽVVG teritorijos vizijai. Bendrasis vidaus produktas (BVP) – galutinis visų šalies teritorijoje veikiančių ūkinių vienetų gamybinės veiklos rezultatas, išreikštas pinigais, yra ekonominę veiklą apibendrinantis rodiklis. BVP kuriamas verslo įmonėse. Jų skaičiaus kaita ir pajėgumai leidžia didinti BVP augimą. 2020-2023 m. verslo įmonių skaičiaus kitimas rodo ekonomikos atsigavimo požymius. Per minėtą laikotarpį įregistruotų ir veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius pagal ekonominės veiklos rūšį metų pradžioje šalyje padidėjo 15,34 proc. ŽVVG teritorijoje įmonių skaičiaus kūrimas buvo ženkliai spartesnis. Čia jų skaičius padidėjo 1234 įmone, arba 29,04 proc. Vyko ir struktūriniai įmonių pokyčiai. Keitėsi gyventojų poreikiai krizės sąlygomis, įmonės turėjo sugebėti prisitaikyti prie padidėjusių energetinių kaštų. Šalyje ir ŽVVG teritorijoje per tiriamą laikotarpį didėjo savarankiškai pagal verslo liudijimą dirbančių asmenų skaičius: 2020-2022 m. šis rodiklis šalyje padidėjo 3,22 proc., ŽVVG teritorijoje – 8,16 proc. Plėtėsi ir verslų, ir savarankiškai pagal individualios veiklos pažymą dirbančiųjų asmenų skaičius. 2020-2022 m. tokių dirbančiųjų šalyje padidėjo 19,07 proc., o ŽVVG teritorijoje - 24,63 proc. Verslų plėtra leido sumažinti bedarbių skaičių. 2023 m. atsigauant ekonomikai, sumažėjo laisvų darbo vietų, registruotų bedarbių skaičius ir registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis (proc.). Tai vyko visuose ŽVVG teritorijos lygmenyse. Nežiūrint teigiamų ekonominių poslinkių, ŽVVG teritorija verslumo lygiu ženkliai atsilieka nuo šalies vidurkio. Verslumas nustatomas kaip veikiančių ūkio subjektų, veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų. 2023 m. pradžiai šalyje 1 000 gyventojų teko 42,9 veikiančios ūkio subjektai ir 35,0 veikiančios mažos ir vidutinės įmonės. ŽVVG teritorijoje atitinkamai 31,4 ir 26,4 subjektai. Vertinant procentiškai ŽVVG teritorijoje buvo 26,8 proc. mažiau veikiančių ūkio subjektų ir 24,57 proc. mažiau veikiančių mažų ir vidutinių įmonių. Verslumo padėtį ŽVVG teritorijoje blogina ir tai, kad verslumo lygis savivaldybėse labai skiriasi. 2023 m. pradžioje Šalčininkų r. sav. 1 000 gyventojų teko tik 16,2 veikiančių mažų ir vidutinių įmonių, arba 2,16 karto mažiau nei vidutiniškai šalyje. Pastaraisiais metais pastebimi teigiami poslinkiai gerinant verslumo būklę. Veikiančių ūkio subjektų, veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius tenkantis 1 000 gyventojų ŽVVG teritorijoje didėjo spartesniais tempais nei šalyje. 2020-2023 m. šalyje jis padidėjo 11,45 proc. ŽVVG teritorijoje – 25,60 proc., Vilniaus r. sav. net 30,30 proc. Sprendžiant verslumo gerinimo klausimą, lieka uždavinys išlaikyti įgautą pagreitį, o tai atitinka „ŽVVG teritorijos viziją iki 2027 m. – tai žuvininkystės regionas su išplėtotais verslais, gaminančiais kokybišką žuvininkystės produkciją vietos ir užsienio rinkai, aktyvia žuvininkystės bendruomene, didinančia vietos gyventojų įtrauktį, sprendžiant jų problemas“.

³¹ Prieiga per internetą: <https://uzt.lt/darbo-rinka/statistiniai-rodikliai/88>

2.5. ŽVVG teritorijoje veikiančių žvejybos ir (arba) akvakultūros įmonių situacija

Žuvininkystės ūkio šaka išsiskiria iš kitų tuo, kad ji padeda gyventojus aprūpinti išskirtiniais ir kokybiškais maisto produktais, padeda gamtoje išsaugoti biologinę įvairovę, darni jos plėtra įtakoja aplinkosaugos būklę ir daro įtaką klimato kaitai.

Žuvininkystė Lietuvoje turi galias tradicijas. Šalyje yra plėtojamos keturios pagrindinės žuvininkystės kryptys: jūrų žuvininkystė, žvejyba vidaus vandenyse, akvakultūra bei žuvų perdirbimo pramonė. Jos veikla integruojasi į mėlynosios ekonomikos sąvoką – tai reiškia ekonominę veiklą, kuri yra įsikūrusi šalia ir kuri yra aktyviai naudinga vandenynui. Čia prie vandens telkinių gali būti sukurtas tvarus ekonominis pakrančių bendruomenių vystymosi pagrindas.

Jūrų žuvininkystė sovietmečiu buvo beatodairiškai plėtojama. Jos pagrindinis tikslas buvo ir yra žuvų naudojimas maistui. Augant žuvų ir jų produktų paklausai, ilgą laiką jūrinė žuvininkystė buvo plėtojama nesilaikant jokių normų ir taisyklių. Atsiradus naujoms žuvų gaudymo technologijoms ir beatodairiškai gaudant didžiulius žuvų kiekius sumažėjo jūrinių žuvų populiacija ir kilo grėsmė visiškam atskirų žuvų rūšių išnykimui, o perspektyvoje ir žuvų išteklių praradimui. Žuvininkystės sektorius susidūrė su rimta grėsme kaip išlikti ateinančiu laikotarpiu. Tuo tikslu pradėta įvesti įvairius ribojimus jūrinės žuvininkystės sektoriuje. Tai palietė ir mūsų šalies jūros pakrančių žvejus.

Žvejyba vidaus vandenyse – tai galimybė žvejoti Lietuvos upėse, ežeruose, tvenkiniuose. Lietuvoje uždrausta verslinė žvejyba vidaus vandens telkiniuose. Visi vidaus vandens ir žuvų ištekliai liko mėgėjiškai žūklei.

Akvakultūra yra žuvų, moliuskų, vėžiagyvių ir vandens augalų auginimas. Tai organizmų auginimas gėlame ir sūriame vandenyje kontroliuojant reikiamas sąlygas. Esant ribotiems natūraliems žuvų ištekliams ir siekiant darnios (aplinkos, ekonominiu ir socialiniu požiūriu) žuvininkystės bei aprūpinimo maistu, vis didesnis dėmesys skiriamas akvakultūrai. Akvakultūros produkcijos gamyba plėtojama tvenkiniuose, uždarosiose akvakultūros sistemose, baseinuose ir kanaluose. Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro duomenimis, 2022 m. pradžioje akvakultūrą plėtojo 67 ūkio subjektai, iš kurių 31 plėtojo tvenkinių akvakultūrą. Akvakultūros tvenkiniai Lietuvos akvakultūros sektoriuje užima svarbiausią vietą – juose 2017-2021 m. užauginta apie 83 proc. visos akvakultūros sektoriaus produkcijos (R52). Šalis pasižymi žuvininkystės įmonių gausa visoje Lietuvoje, tačiau labiausiai išsivysčiusi ir svarbiausia ši veikla yra Klaipėdos apskrityje. Čia išplėtotą jūrinę žvejyba, žuvų perdirbimas, žvejyba Kuršių mariose. Iš Klaipėdos šviežiomis žuvimis aprūpinama visa Lietuva. Kitose apskrityse žuvininkystės tikslas ne tik maistas, bet ir kaimo gyventojų užimtumas.

ŽVVG „Vilkauda“ teritorija yra atokiau nuo jūros, todėl čia plėtojama tik akvakultūros atvirų tvenkinių ir uždarų sistemų žuvininkystė ir žvejyba vidaus vandenyse.

Šalyje veikiančių akvakultūros įmonių tvenkinių plotai 2020-2022 m. kito nežymiai ir 2022 m. buvo įveista 10289,95 ha (R53). Tai sudarė apie 95,42 proc. projektinio tvenkinių ploto. ŽVVG teritorijos bendras įveistų tvenkinių plotas 2022 m. siekė 2852,69 ha ir pastarųjų 3 metų laikotarpiu svyravo labai nežymiai (R54) (23 lentelė).

23 lentelė. ŽVVG teritorijoje veikiančių akvakultūros įmonių tvenkinių plotai 2020-2022 m., ha

Eil. Nr.	Tvenkinių plotai, ha	Elektrėnų r. sav.			Molėtų r. sav.			Šalčininkų r. sav.			Trakų r. sav.			Vilniaus r. sav.			Viso ŽVVG teritorija			Lietuvos Respublika		
		2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.	Bendras įveistų tvenkinių plotas	390,6	390,6	390,6	578,17	582,1	578,8	829,02	830,37	829,64	0	0	0	1044	1048,88	1053,65	2841,79	2851,95	2852,69	10188,77	10194,80	10289,95
2.	Projektinis tvenkinių plotas	390,6	390,6	390,6	588,43	589,06	589,06	854,66	854,66	854,66	0	0	0	1078,45	1086,15	1067,45	2912,14	2920,47	2901,77	10442,04	10804,92	10784,03
3.	Uždaros akvakultūros sistemos, m ³	0	0	0	566	566	566	0	0	0	2500	8000	8500	216	872	887	3282	9438	9953	6371,70	14306,46	14237,46

Šaltinis: VĮ „Žemės ūkio duomenų centras“ duomenys, pateikti el.paštu.

ŽVVG tvenkiniams tenka 27,72 proc. bendro šalies tvenkinių ploto (R55). ŽVVG teritorijoje ūkinę veiklą vykdo keturios stambesnės akvakultūros įmonės (R56). Molėtų r. sav. veiklą vykdo UAB „Armolė“, kurios pagrindinė veikla – žuvų veisimas, auginimas, prekyba, komercinė žvejyba. Auginami karpiai, lydekos. Vykdoma didmeninė prekyba, mėgėjiška žvejyba. Įmonė valdo 578,8 ha įveistų tvenkinių plotą. Šalčininkų r. sav. veiklą vykdo UAB „Šalčininkų žuvininkystės ūkis“, veikiančias nuo 1966 m. Prieš trisdešimtmetį privatizuotas Šalčininkų valstybinis žuvininkystės ūkis tapo UAB „Šalčininkų žuvininkystės ūkis“, kurio strateginis tikslas – pastoviai vystyti ir tobulinti žuvų veisimo ir auginimo verslą bei užsitikrinti tvirtas pozicijas Lietuvos rinkoje. Per tuos metus ūkio teritorija kito ir šiuo metu tvenkinių plotas sudaro virš 340 ha. Ūkis užsiima karpų, eršketų, plačiakakčių, baltųjų amūrų, lydekų auginimu, žuvų didmenine prekyba. Be to, kasmet siūlo komercinę – mėgėjišką žūklę. Galima žvejoti: karpius, baltuosius amūrus, lydekas, karosus, ešerius, eršketus. Elektrėnų sav. įsikūrusi UAB „Bartžuvė“ – tai akvakultūros ūkis. UAB „Bartžuvė“ – 1978 metais pastatytas pilnasisteminis žuvininkystės ūkis, kuriame gyvuoja ilgametės žuvų veisimo, auginimo ir rūpinimosi jomis tradicijos. Bendrovė yra gražioje ir geografiškai labai patogioje vietoje – tarp Vilniaus ir Kauno, šalia Elektrėnų. Sukurta visa reikalinga gamybinė bazė – žuvų veislynas (inkubatorius), mailiaus paauginimo, ganykliniai ir žiemojimo tvenkiniai, gyvos žuvies sandėliai. Bendras tvenkinių plotas apytiksliai užima 390 ha. Pagrindinė ūkio veikla – žuvis. UAB „Bartžuvė“ tradiciškai užsiima karpų, starkingų, šamų ir lydekų naršinimu. Pasiiekti puikūs rezultatai auginant eršketus. Ekologiško žuvininkystės ūkio UAB „Arvydai“ ištakos siekia 1958 m., kai Arvydų kaime, esančiame Vilniaus r. sav., buvo įkurtas žuvininkystės ūkis, kuris jau daugiau kaip šešias dešimtis metų puoselėja žuvies auginimo tradicijas. Per ilgus metus sukaupia patirtis leidžia gaminti kokybišką bei ekologišką produkciją. 1994 m. privatizavus buvusį ūkį, jis tapo privačia bendrove UAB „Arvydai“ ir tęsia žuvų auginimo ir pardavimo veiklą, siūlo tvenkinių įžuvinimo, mėgėjiškos žūklės paslaugas. Įmonė valdo 600 ha tvenkinių plotą. Visoms paslaugoms sukurta bazė ir kiekvienais metais ji tobulinama.

Nors tvenkinių plotai išlieka stabilūs, tačiau veikiančių akvakultūros įmonių išaugintos žuvų produkcijos realizuotas kiekis 2020-2022 m. (kg) svyravo ženkliai. Sėkmingiausi buvo 2021 m. Tais metais šalyje pagaminta ir realizuota 5 135 341,82 kg žuvininkystės produktų, o tai yra 5,69 proc. daugiau nei 2022 m. (R57) (24 lentelė).

24 lentelė. ŽVVG teritorijoje veikiančių akvakultūros įmonių išaugintos žuvų produkcijos realizuotas kiekis 2020-2022 m., kg

Eil. Nr.	Žuvų rūšis	Viso ŽVVG teritorija			Lietuvos Respublika		
		2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.1.	Karpis	874 988,10	805 765,10	700 038,02	3 310 764,82	3 609 468,35	3 019 384,16
1.2.	Lydeka	22 652,19	13 182,90	19 017,96	39 128,22	33 724,28	44 846,06
1.3.	Baltasis amūras	15 113,57	14 126,46	39 086,70	54 928,97	40 478,48	56 296,50
1.4.	Margasis plačiakaktis	12 579,20	6 743,33	31 419,94	123 031,50	84 190,08	132 990,63
1.5.	Eršketas	8 016,10	14 911,58	88 628,00	85 393,16	154 526,41	190 900,88
1.6.	Upėtakis	82 384,40	95 170,10	195 566,13	132 775,55	130 553,21	223 392,22
1.7.	Karosas	16 209,94	18 674,20	9 742,15	54 482,92	60 472,79	76 679,94
1.8.	Kitos rūšys	254 371,86	203 939,00	254 705,67	678 663,63	1 021 928,23	1 114 463,74
	Bendroji suma	1 286 315,36	1 172 512,67	1 338 204,57	4 479 168,77	5 135 341,82	4 858 954,13

Šaltinis: VĮ „Žemės ūkio duomenų centras“ duomenys, pateikti el.paštu.

ŽVVG teritorijoje išlaikytas nuoseklus įmonių išaugintos žuvų produkcijos realizuoto kiekio 2020-2022 m. (kg) augimas. 2022 m. jos buvo pagaminta daugiau 14,13 proc., nei 2021 m. ir 4,03 proc. daugiau nei 2020 m. (R58). 2022 m. ŽVVG teritorijoje buvo pagaminta ir realizuota 27,54 proc. šalies viso veikiančių akvakultūros įmonių išaugintos žuvų produkcijos realizuoto kiekio. Įvertinant tai, kad tvenkiniai užima tik 27,72 proc. bendro šalies tvenkinių ploto, o produkcijos pagaminama 27,54 proc. nuo šalyje pagaminamos akvakultūros produkcijos kiekio, galima daryti išvadą, kad tvenkiniai šalies mastu panaudojami efektyviai (R59).

Veikiančių akvakultūros įmonių išaugintos žuvų produkcijos realizuotas kiekis natūriniais vienetais parodo gamybos apimtį. Ūkinėje veikloje svarbesnis rodiklis yra vertinė produkto išraiška. Veikiančių akvakultūros įmonių išaugintos ir realizuotos žuvų produkcijos vertė šviežios produkcijos ekvivalentu parodo vertinę apimtį Eur. 2020-2022 m. išaugintos ir realizuotos žuvų produkcijos vertė šviežios produkcijos ekvivalentu šalyje padidėjo nuo 14,01 mln. Eur iki 20,78 mln. Eur, arba 48,27 proc., ŽVVG teritorijoje nuo 4,69 mln. Eur iki 8,01 mln. Eur, arba 70,64 proc. (R60) (25 lentelė).

25 lentelė. Veikiančių akvakultūros įmonių išaugintos ir realizuotos žuvų produkcijos vertė šviežios produkcijos ekvivalentu* 2020-2022 m., Eur

Eil. Nr.	Žuvų rūšis	ŽVVG teritorija			Lietuvos Respublika		
		2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.1.	Karpis	2 120 084,80	2 014 477,49	2 736 483,95	7 941 251,80	9 222 205,75	11 069 017,92
1.2.	Lydeka	138 864,26	73 336,85	125 551,55	448 505,69	365 175,36	641 523,57
1.3.	Baltasis amūras	50 230,88	58 372,31	178 496,46	238 288,11	199 609,69	289 434,32
1.4.	Margasis plačiakaktis	47 447,75	25 490,69	144 635,91	479 954,19	290 510,54	637 568,40
1.5.	Eršketas	45 788,71	77 962,60	949 272,47	481 113,89	1 071 904,13	1 751 736,63
1.6.	Upėtakis	305 343,05	461 145,24	805 680,00	520 272,40	629 999,86	951 651,07
1.7.	Karosas	20 627,76	18 772,11	21 971,90	54 356,03	56 883,81	106 490,75
1.8.	Kitos rūšys	1 964 207,92	1 517 750,05	3 045 271,78	3 850 648,32	3 652 203,92	5 331 164,96
	Bendroji suma	4 692 595,13	4 247 307,34	8 007 364,03	14 014 390,43	15 488 493,06	20 778 587,63

Šaltinis: VĮ „Žemės ūkio duomenų centras“ duomenys, pateikti el.paštu.

2020-2022 m. išaugintos ir realizuotos žuvų produkcijos vertė šviežios produkcijos ekvivalentu eurais sparčiausiai didėjo: upėtakio – 2,63 karto, margojo plačiakakčio – 3,05 karto, o eršketo net 20,73 karto. Tai rodo ženklus pokyčius žuvų verslo gamybinėje grandyje ir spartesnę 2020-2022 m. išaugintos ir realizuotos žuvų produkcijos vertės šviežios produkcijos ekvivalentu eurais augimą nei tai vyksta šalyje. Vertinę žuvininkystės būklę akvakultūros įmonėse parodo ir veikiančių akvakultūros įmonių išaugintos ir realizuotos žuvų produkcijos bendroji vertė. Ypač tai aktualu pastaruosiu metu, nes per analizuojamą laikotarpį įvyko spartus enegitinių išteklių bei pašarų kainų šuolis. Tai paveikė žuvų auginimo ir pardavimų kaštus. Dėl minėtų priežasčių didėjo ir žuvų vertinė kaina, ir jos vertė. Veikiančių akvakultūros įmonių 2020-2022 m. išaugintos ir realizuotos žuvų produkcijos bendroji vertė (Eur) šalyje padidėjo nuo 14,12 mln. iki 20,99 mln. Eur, arba 48,60 proc., ŽVVG teritorijos įmonėse – nuo 4,3 mln. iki 6,93 mln. Eur, arba 61,23 proc. (R61) (26 lentelė).

26 lentelė. Veikiančių akvakultūros įmonių išaugintos ir realizuotos žuvų produkcijos bendroji vertė 2020-2022 m., Eur

Eil. Nr.	Žuvų rūšis	ŽVVG teritorija			Lietuvos Respublika		
		2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.1.	Karpis	2 181 899,93	2 197 642,74	2 752 256,69	8 711 998,19	10 140 969,26	11 682 690,36
1.2.	Lydeka	138 864,26	73 336,85	125 551,55	444 996,47	362 626,60	629 775,96

1.3.	Baltasis amūras	50 230,88	58 372,31	178 496,46	232 915,46	199 247,93	282 303,06
1.4.	Margasis plačiakaktis	47 447,75	25 490,69	144 635,91	435 183,01	321 061,69	532 306,45
1.5.	Eršketas	45 788,71	77 962,60	949 272,47	504 904,26	949 970,18	1 668 503,71
1.6.	Upėtakis	305 343,05	461 145,24	805 680,00	559 256,15	644 155,60	965 671,28
1.7.	Karosas	20 627,76	18 772,11	21 971,90	55 531,81	57 760,47	109 065,97
1.8.	Kitos rūšys	1 507 028,20	1 056 688,86	1 950 630,23	3 179 564,23	3 770 984,63	5 118 232,05
	Bendroji suma	4 297 230,54	3 969 411,40	6 928 495,22	14 124 349,58	16 446 776,36	20 988 548,85

Šaltinis: VĮ „Žemės ūkio duomenų centras“ duomenys, pateikti el.paštu.

ŽVVG teritorijoje išaugintos ir realizuotos žuvų produkcijos bendroji vertė 2020-2022 m. didėjo 12,63 proc. sparčiau nei vidutiniškai šalyje. Akvakultūros produkcijos pardavimai padeda plėtoti ir tarptautinę prekybą. Pandemija ir karas Ukrainoje paveikė bendravimą su užsienio rinkomis. Šalies mastu pavyko didinti žuvininkystės produkcijos eksportą. 2020-2022 m. karpių eksportas padidėjo nuo 419,57 iki 616,70 tonos, arba 46,98 proc. Sparčiausiai didėjo upėtakių eksportas – 5,35 karto, o bendra eksportuotos žuvininkystės produkcijos apimtis padidėjo 35,67 proc. (R62).

2022 m. ŽVVG ūkiai eksportavo 107,25 tūkst. kg karpių, 800 kg eršketo ir 34,59 tūkst. kg kitų žuvų rūšių produktų. Darytina išvada, kad 2022 m. akvakultūros produkcija buvo daugiausia vartojama vietos rinkoje ir tenkino šalies gyventojų poreikius. Vertinant veikiančių akvakultūros įmonių realizuotos žuvų produkcijos bendrosios vertės pokyčius 2020-2022 m. fiziniėje ir vertinėje skalėje, darytina išvada, kad vertę lėmė žuvies produkcijos kainų pokyčiai, kuriomis buvo įvertinta pagaminta produkcija. 2022 m. šalyje karpių gamyba lyginant su 2021 m. sumažėjo 8,8 proc., o produkcijos vertė tuo pačiu laikotarpiu padidėjo 34 proc. Analogiška padėtis buvo ir ŽVVG teritorijos ūkiuose. Čia per tą patį laikotarpį karpių gamyba sumažėjo 20 proc., o produkcijos vertė padidėjo 26,14 proc. (R63)(27 lentelė).

27 lentelė. Veikiančių akvakultūros įmonių išaugintos ir eksportuotos žuvų produkcijos kiekis 2020-2022 m., kg

Eil. Nr.	Žuvų rūšis	ŽVVG teritorija			Lietuvos Respublika		
		2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.1.	Karpis	70 597,00	74 340,00	107 250,00	419 567,00	688 966,00	616 704,00
1.2.	Lydeka				310,00	30,00	1 554,00
1.3.	Baltasis amūras	2 067,00	-	-	2 707,00	100,00	-
1.4.	Margasis plačiakaktis				-	390,00	-
1.5.	Eršketas	-	-	800,00	23 281,00	35 061,50	23 339,00
1.6.	Upėtakis				1 470,00	4 200,00	7 865,00
1.7.	Karosas				-	-	-

1.8.	Kitos rūšys	64 284,00	9 748,00	34 587,91	67 999,00	14 087,00	49 721,91
	Bendroji suma	136 948,00	84 088,00	142 637,91	515 334,00	742 834,50	699 183,91

Šaltinis: VĮ „Žemės ūkio duomenų centras“ duomenys, pateikti el.paštu.

Šią išvadą patvirtina ir veikiančių akvakultūros įmonių realizuotos produkcijos vidutinė svartinė gamintojo kaina 2020-2022 m. (Eur/kg). To paties karpio vidutinė svartinė kaina 2020-2022 m. šalyje padidėjo nuo 2,63 iki 3,87 Eur/kg, arba 47,15 proc., ŽVVG teritorijoje nuo – 2,49 iki 3,93 Eur/kg, arba 57,83 proc. (R64) (28 lentelė).

28 lentelė. Veikiančių akvakultūros įmonių realizuotos produkcijos vidutinė svartinė gamintojo kaina* 2020-2022 m., Eur/kg

Eil. Nr.	Žuvų rūšis	Vidutinė kaina, Eur/kg					
		ŽVVG teritorija			Lietuvos Respublika		
		2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.1.	Karpis	2,49	2,73	3,93	2,63	2,81	3,87
1.2.	Lydeka	6,13	5,56	6,60	11,37	10,75	14,04
1.3.	Baltasis amūras	3,32	4,13	4,57	4,24	4,92	5,01
1.4.	Margasis plačiakaktis	3,77	3,78	4,60	3,54	3,81	4,00
1.5.	Eršketas	5,71	5,23	10,71	5,91	6,15	8,74
1.6.	Upėtakis	3,71	4,85	4,12	4,21	4,93	4,32
1.7.	Karosas	1,27	1,01	2,26	1,02	0,96	1,42
1.8.	Kitos rūšys	5,92	5,18	7,66	4,69	3,69	4,59

Šaltinis: VĮ „Žemės ūkio duomenų centras“ duomenys, pateikti el.paštu.

ŽVVG teritorijos akvakultūros įmonių realizuotos produkcijos vidutinė svartinė gamintojo kaina 2020-2022 m. (Eur/kg) sparčiai didėjo visoms žuvų rūšims. Eršketo nuo 5,71 Eur/kg 2020 m. iki 10,72 Eur/kg 2022 m., arba 87,74 proc., baltojo amūro – 37,65 proc. Kainų kilimas leido įveikti energetinių ir kitų akvakultūros įmonėms teikiamų paslaugų kainų augimą ir išsilaikyti rinkoje. Suprantama, visi padidėję kaštai buvo perkelti vartotojui. Ateityje turi ir ūkiai ieškoti būdų racionaliam išlaidų naudojimui ir savikainos mažinimui arba nors stabilizavimui, nes konkurencinėje kovoje laimi tie, kurie pateikia rinkai produktą mažesne kaina. Tačiau šiuo išskirtinai neprognozuojamu laikmečiu ūkių sugebėjimas prisitaikyti kilus papildomiems iššūkiams parduodant žuvis ir jų produktus pasikeitusiose rinkose rodo aukštą darbo kokybę. Pagal oficialiai paskelbtus kai kurių įmonių

ekonominės veiklos duomenis, galima daryti išvadą, kad 2020-2022 m. buvo ir ekonominio pakilimo metai akvakultūros įmonėse. UAB „Šalčininkų žuvininkystės ūkis“ 2020-2022 m. pajamas padidino nuo 1,33 mln. iki 2,05 mln. Eur, arba 54,14 proc., grynąjį pelną – nuo 146,56 tūkst. iki 241,32 tūkst. Eur, arba 64,66 proc. Išlaikė 30 darbo vietų (R65).

UAB „Armolė“ pardavimo pajamos 2020-2022 m. padidėjo nuo 151,11 tūkst. iki 261,05 tūkst. Eur, arba 72,75 proc., o grynasis pelnas nuo 43,55 tūkst. Eur iki 92,45 tūkst. Eur, arba 2,12 karto (R66). Sėkminga ūkinę veiklą vykdė ir kitos ŽVVG teritorijos akvakultūros įmonės, tačiau jos nėra viešai paskelbusios duomenų.

ŽVVG teritorijoje, be atvirų tvenkinių, yra įrengtos ir uždaros akvakultūros sistemos: Molėtų r. sav., Trakų r. sav. ir Vilniaus r. sav. Jų apimtys nėra didelės: Molėtų r. sav. jos laikosi 566 m³ ribose, Trakų r. sav. 2020-2022 m. jos padidėjo nuo 2500 m³ iki 8500 m³, o Vilniaus r. sav. – nuo 216 iki 887 m³ (R67).

Molėtų r. sav. ŽŪB „Žemelė“ augina ir parduoda 30-70 g svorio ungurius įžuvinimui ir užsiima įvairia ūkine veikla. Jos ekonominės veiklos rezultatai 2020-2022 m. ženkliai pagerėjo. Pardavimų pajamos padidėjo 13,60 proc., o 2022 m. pavyko gauti 127,97 tūkst. grynojo pelno (R68). Trakų r. sav. įsikūrusi UAB „FishNet“ – tai viena moderniausių uždarų recirkuliacinių sistemų. Žuvis auginama tyrame vandenyje, kuris yra keliamas iš 205 m. gylio artezinio gręžinio, o tai leidžia pasiūlyti aukščiausios kokybės produktą ištusus metus nepriklausomai nuo sezoniškumo ar oro sąlygų. Pardavimui tiekiami vaivorykštiniai upėtakiai. Įmonėje dirba 21 darbuotojas. Įmonės pajamos 2020-2022 m. padidėjo nuo 337 778 Eur iki 2 001 561 Eur, arba 5,9 karto. ŽŪB „Žemelė“ ir UAB „FishNet“ dalį savo pagamintos produkcijos perdirba ir parduoda jau paruoštą vartojimui. Tačiau nėra duomenų apie savarankiškai vykdomą žuvų perdirbimo padalinių veiklą, be to, šie duomenys yra konfidencialūs ir neteikiami viešam naudojimui.

Žuvininkystės sektoriui tenka ir labai svarbi socialinė užduotis. Sektoriuje sukuriama labai reikalingo darbo vieto kaimo vietovėse. Tam tikrų rūšių akvakultūra padeda išsaugoti ekosistemas, biologinę įvairovę ir kt.

Akvakultūros įmonių lokalizacijos vieta pagrįdė yra kaimo teritorija ir mažos gyvenvietės. Pvz. UAB „Šalčininkų žuvininkystės ūkis“ įsikūrusi Šalčininkų r. sav. Tribonių kaime. Įmonė tampa vietos bendruomenės ekonomine ir socialine dalimi. Vietos gyventojai įdarbinami, gauna pajamas ir išlaiko savo šeimos narius. Be to, įmonės prisideda ir prie vietos infrastruktūros gerinimo darbų. Dėl minėtų priežasčių be gamybinės svarbos akvakultūros įmonėms tenka ir socialinė atsakomybė. Veikiančių akvakultūros įmonių darbuotojų skaičius 2020-2022 m. buvo stabilus. 2022 m. šalyje akvakultūros sektoriuje dirbo 431 darbuotojas, iš jų vyrai sudarė 74,01 proc., moterys – 25,99 proc. (R69) (29 lentelė).

29 lentelė. Veikiančių akvakultūros įmonių darbuotojų skaičius 2020-2022 m.

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	ŽVVG teritorija			Lietuvos Respublika		
		2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.	Darbuotojų skaičius viso:	118	111	113	431	423	431
1.1.	vyrai	85	81	76	325	320	319
1.2.	moterys	33	30	37	106	103	112

2.	Pagrindinėje darbovietėje darbuotojų skaičius viso:	94	107	108	371	387	392
2.1.	vyrų	68	81	75	282	300	296
2.2.	moterys	26	26	33	89	87	96

Šaltinis: VĮ „Žemės ūkio duomenų centras“ duomenys, pateikti el.paštu.

ŽVVG teritorijos įmonėse taip pat buvo išlaikytos darbo vietos. 2022 m. jose dirbo 113 darbuotojų, iš jų vyrai sudarė 67,26 proc., moterys – 32,74 proc. (R70). 2020-2022 m. darbo jėgos struktūrinuose pokyčiuose pastebimi teigiami poslinkiai. Nors bendras darbuotojų skaičius buvo stabilus, pagrindinėje darbovietėje dirbančių darbuotojų skaičius šalyje padidėjo nuo 371 iki 392 darbuotojo, ŽVVG įmonėse – nuo 94 iki 108 darbuotojų. Didesnis darbuotojų skaičius turi užtikrintas darbo santykių garantijas. Prie socialinių pasiekimų reikia akcentuoti ir tai, kad nežiūrint energetinės krizės poveikio, žuvininkystės produktų rinkoje buvo išlaikytos darbo vietos, kas užtikrina vietos gyventojų pajamas ir pragyvenimo šaltinį.

Žuvininkystės produktų perdirbimo sektorius. Europos Sąjungos naujojoje tvarios akvakultūros produktų gamybos ir vartojimo strateginėje vizijoje pabrėžiama, kad tvariai vykdoma akvakultūra gali padėti išspręsti šias opiausias problemas: akvakultūros sektorius gausėjančius pasaulio gyventojus aprūpina įvairiu vertingu maistu; akvakultūros ūkių teikiami produktai yra švieži ir pagaminti vietoje. Šių maisto produktų gamyba turi mažesnę poveikį klimatui ir aplinkai nei kitų tipų ūkininkavimas. Norint pasiekti šiuos išskeltus uždavinius ir tikslus būtina akvakultūros ūkiams neapsiriboti vien žuvų auginimu, bet sukurti maisto grandinę, kuri apimtų žuvų auginimą, jų perdirbimą vietoje ir paruošimą tiekti rinkai kaip galutinį paruoštą naudojimui maisto produktą ir, atsižvelgiant į ūkinius pajėgumus, įkurti savo pagamintos produkcijos parduotuves, restoranus. ŽVVG teritorijos dalis įmonių jau dabar užsiima išaugintos žuvų produkcijos perdirbimu. Kaip jau buvo minėta, ŽŪB „Žemelė“, UAB „FishNet“ ir UAB „UFerma“ dalį savo pagamintos produkcijos perdirba ir parduoda paruoštą vartoti. Nors dalis duomenų yra konfidencialūs, tačiau vien iš pateiktos informacijos matosi ženklūs poslinkiai didinant perdirbtos žuvininkystės produkcijos kiekius 2021-2022 m. 2021-2022 m. pagamintos žuvų filė ir kitos žuvų mėsos, maltos arba nemaltos, sušaldytos žuvų produkcijos apimtys padidėjo nuo 191,4 iki 290,9 tonų, arba 52,00 proc. (R71) (30 lentelė).

30 lentelė. ŽVVG teritorijoje veikiančiose žuvininkystės produktų perdirbimo įmonėse pagaminta produkcija 2020-2022 m., tonomis

Eil. Nr.	Produkcijos pavadinimas	Viso ŽVVG teritorija		
		2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.	Žuvų filė ir kita žuvų mėsa, malta arba nemalta, sušaldyta	Konf.	191,4	290,9
2.	Žuvis – vytintos, sūdytos arba užpiltos sūrymu, rūkytos; žuvų miltai, rupiniai ir granulės, tinkami vartoti žmonių maistui	Konf.	Konf.	Konf.
3.	Paruošti arba konservuoti gaminiai iš žuvų; ikrai ir ikrų pakaitalai, pagaminti iš žuvų ikrelių	Konf.	119,5	Konf.

Šaltinis: VĮ „Žemės ūkio duomenų centras“ duomenys, pateikti raštu.

Pastaba: Konf. – duomenys konfidencialūs.

2020-2022 m. įmonėse pagamintų žuvų produktų pardavimų kiekis padidėjo nuo 170,9 iki 912,6 tonų, arba 5,34 karto, (R72) įmonėse pagamintų žuvų produktų ir suteiktų paslaugų, susijusių su žuvų perdirbimu, pardavimų apyvarta – bendrosios pajamos padidėjo nuo 2,08 mln. Eur iki 5,58 mln. Eur, arba 2,67 karto (R73)(31 lentelė).

31 lentelė. ŽVVG teritorijoje veikiančiose žuvininkystės produktų perdirbimo įmonėse parduotos produkcijos pajamos 2020-2022 m., Eur

Eil. Nr.	Produkcijos pavadinimas	Viso ŽVVG teritorija		
		2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.	Įmonėje pagamintų žuvų produktų pardavimų kiekis, t	170,9	566,6	912,6
2.	Įmonėje pagamintų žuvų produktų ir suteiktų paslaugų, susijusių su žuvų perdirbimu, pardavimų apyvarta, tūkst. Eur – bendrosios pajamos	2 087,4	3 522,4	5 583,3

Šaltinis: VĮ „Žemės ūkio duomenų centras“ duomenys, pateikti raštu.

Perdirbimo įmonėse arba jų padaliniuose kuriamos ir išlaikomos darbo vietos. Šalyje perdirbimo įmonėse darbuotojų skaičius 2020-2022 m. padidėjo 6,93 proc.(R74) (32 lentelė). Ir pažymėtina, kad šiame sektoriuje dominuoja moterys. 2022 m. moterys sudarė 66,49 proc. bendro dirbančiųjų skaičiaus.

32 lentelė. Veikiančių akvakultūros įmonių perdirbimo darbuotojų skaičius 2020-2022 m.

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	ŽVVG teritorija			Lietuvos Respublika		
		2020 m.	2021 m.	2022 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
1.	Darbuotojų skaičius viso:	36	45	37,5	5419	5581	5798,5
1.1.	vyrų	13	20	14	1751,5	1801,5	1943
1.2.	moterys	23	25	23,5	3667,5	3779,5	3855,5
2.	Pagrindinėje darbovietėje darbuotojų skaičius viso:	36	45	31,5	5292	5460,5	5676,5
2.1.	vyrų	13	20	11	1690,5	1750	1888
2.2.	moterys	23	25	20,5	3601,5	3710,5	3788,5

Šaltinis: VĮ „Žemės ūkio duomenų centras“ duomenys, pateikti raštu.

Pastabos: Duomenys pildyti pagal ŽP-1 ataskaitą, kuri yra pusmetinė. Todėl darbuotojų skaičius teikiamas kaip vidutinis darbuotojų skaičius iš 2 pusmečių.

ŽVVG teritorijos įmonėse darbuotojų skaičius kito priklausomai nuo gamybos apimtys. Daugiausiai žuvies produkcijos buvo išauginta 2021 m., jos perdirbimas pareikalavo ir didesnio darbuotojų skaičiaus. Tais metais įmonėse perdirbime buvo įdarbinti 45 asmenys, iš jų moterys sudarė 55,55 proc. (R75). 2022 m. sumažėjus išaugintos žuvies apimtims, sumažėjo ir perdirbime užimtų žmonių skaičius iki 37,5 asmens. Siekiant darnios žuvininkystės šakos plėtros, būtina įgyvendinti priemonės, kurios leistų užtikrinti stabilią, mažiau nuo klimato kaitos ir gamtinių sąlygų priklausomą gamybą.

ŽVVG teritorijos žuvininkystės sektoriaus įmonių situacija, jos atitiktis ŽVVG teritorijos vizijai. Žuvininkystės ūkio sektorius iš kitų išsiskiria tuo, kad jis padeda aprūpinti gyventojus išskirtiniais ir kokybiškais maisto produktais, padeda gamtoje išsaugoti biologinę įvairovę, darni žuvininkystės plėtra įtakoja aplinkosaugos būklę ir daro įtaką klimato kaitai. Tam tikrų rūšių akvakultūra padeda išsaugoti ekosistemas, biologinę įvairovę ir kt.

Šių maisto produktų ir pašarų gamyba turi mažesnę poveikį klimatui ir aplinkai nei kitų tipų ūkininkavimas. Žuvininkystės veikla integruojasi į mėlynosios ekonomikos sąvoką – tai reiškia ekonominę veiklą, kuri yra įsikūrusi šalia ir kuri yra aktyviai naudinga vandenynui. Čia prie vandens telkinių gali būti sukurtas tvarus ekonominis pakrančių bendruomenių vystymosi pagrindas. Žuvininkystė Lietuvoje turi galias tradicijas. Šalyje yra plėtojamos keturios pagrindinės žuvininkystės kryptys: jūrų žuvininkystė, žvejyba vidaus vandenyse, akvakultūra bei žuvų perdirbimo pramonė. ŽVVG „Vilkauda“ teritorija yra atokiau nuo jūros, todėl čia plėtojama tik akvakultūros atvirų tvenkinių ir uždarų sistemų žuvininkystė ir žvejyba vidaus vandenyse, taip pat sėkmingai veiklą vykdo žuvų produkcijos perdirbimo įmonės. ŽVVG teritorijos bendras įveistų tvenkinių plotas 2022 m. siekė 2852,69 ha ir paskutinius 3 metus svyravo labai nežymiai. ŽVVG tvenkiniams tenka 27,72 proc. bendro šalies tvenkinių ploto. ŽVVG teritorijoje ūkinę veiklą vykdo keturios stambesnės akvakultūros įmonės: UAB „Armolė“, UAB „Šalčininkų žuvininkystės ūkis“, UAB „Bartžuvė“, UAB „Arvydai“ ir du uždarų sistemų ūkiai.

2022 m. ŽVVG teritorijoje buvo pagaminta ir realizuota 27,54 proc. viso šalies veikiančių akvakultūros įmonių išaugintos žuvų produkcijos realizuoto kiekio. Įvertinant tai, kad tvenkiniai užima tik 27,72 proc. bendro šalies tvenkinių ploto, o produkcijos pagaminama 27,54 proc. nuo šalyje pagaminamos akvakultūros produkcijos kiekio, galima daryti išvadą, kad tvenkiniai šalies mastu panaudojami efektyviai. Veikiančių akvakultūros įmonių 2020-2022 m. išaugintos ir realizuotos žuvų produkcijos bendroji vertė (Eur) šalyje padidėjo nuo 14,12 mln. iki 20,99 mln. Eur, arba 48,65 proc., ŽVVG teritorijos įmonėse – nuo 4,3 mln. iki 6,93 mln. Eur, arba 61,16 proc. ŽVVG teritorijoje išaugintos ir realizuotos žuvų produkcijos bendroji vertė 2020-2022 m. didėjo 12,63 proc. sparčiau nei vidutiniškai šalyje. Pagal oficialiai paskelbtus kai kurių įmonių ekonominės veiklos duomenis galima daryti išvadą, kad 2020-2022 m. buvo ir ekonominio pakilimo metai akvakultūros įmonėse. UAB „Šalčininkų žuvininkystės ūkis“ 2020-2022 m. pajamas padidino nuo 1,33 mln. iki 2,05 mln. Eur, arba 54 proc., grynąjį pelną – nuo 146,56 tūkst. iki 241,32 tūkst. Eur, arba 64,66 proc. Išlaikė 30 darbo vietų. Teigiami poslinkiai analizuojamu laikotarpiu vyko ir kituose ŽVVG ūkiuose ir žuvų produktų perdirbimo ūkių cechuose. 2020-2022 m. įmonėse pagamintų žuvų produktų pardavimų kiekis padidėjo nuo 170,9 iki 912,6 tonų, arba 5,34 karto, o žuvų produktų ir suteiktų paslaugų, susijusių su žuvų perdirbimu, pardavimų apyvarta – bendrosios pajamos padidėjo nuo 2,08 iki 5,58 mln Eur, arba 2,67 karto.

Akvakultūros įmonėms tenka ir svarbus socialinis vaidmuo. Jų ūkiai yra kaimo vietovėse, kur labai aktualus darbo vietų kūrimo ir išlaikymo vaidmuo. Nežiūrint ekonominio sunkmečio, veikiančių akvakultūros įmonių darbuotojų skaičius 2020-2022 m. buvo stabilus. Šalyje akvakultūros sektoriuje dirbo 431 darbuotojas, iš jų vyrai sudarė 74,01 proc., moterys – 25,99 proc. ŽVVG teritorijos įmonėse taip pat buvo išlaikytos darbo vietos. 2022 m. jose dirbo 113 darbuotojų, iš jų vyrai sudarė 67,26 proc., moterys – 32,74 proc. 2020-2022 m. darbo jėgos struktūrinuose pokyčiuose

pastebimi teigiami poslinkiai. Nors bendras darbuotojų skaičius buvo stabilus, pagrindinėje darbovietėje darbuotojų skaičius šalyje padidėjo nuo 371 iki 392 darbuotojo, ŽVVG įmonėse – nuo 94 iki 108 darbuotojo. Verslų įvairinimas, kuris numatytas strategijos vizijoje, prisidės prie socialinės gerovės kūrimo ŽVVG teritorijoje.

2.6.	Papildoma informacija
------	-----------------------

2020-2023 m. Molėtų rajono savivaldybėje veikė ir aktyvią veiklą vykdė 35, Šalčininkų rajono savivaldybėje – 97, Trakų rajono savivaldybėje – 47, Elektrėnų savivaldybėje – 34, o Vilniaus rajono savivaldybėje – 79 bendruomeninės organizacijos. NVO atstovauja vietos gyventojus ir telkia juos pagal pomėgius, skatindamos pilietines ir kultūrinės iniciatyvas. Aktyviai dalyvauja projektinėje veikloje, įgyvendina projektus socialinės, sporto, sveikatingumo, kultūros, verslumo, paslaugų srityse (R76).

3. ŽVVG teritorijos SSGG		
3.1.	Stiprybės	Stiprybę pagrindžiančio rodiklio Nr.
3.1.1.	Palanki geografinė padėtis, išvystyta infrastruktūra ir palankios sąlygos gyvenimui, žuvininkystės plėtrai.	R1, R2, R3, R4, R5, R6, R7
3.1.2.	Kraštovaizdžio vertybių gausa (vandens telkiniai, miškai), gausi gamtinė ir biologinė įvairovė sukuria prielaidas poilsio, pramogų, žuvininkystės turizmo verslų plėtrai, infrastruktūros kūrimui.	R8, R9, R10, R12
3.1.3.	Verslo įmonių ir individualiai dirbančių asmenų skaičiaus augimas.	R35, R36, R37, R38, R41, R44, R45
3.1.4.	ŽVVG teritorija, turinti ir naudojanti didžiausius akvakultūros tvenkinių plotus.	R54, R55, R67
3.1.5.	Produktyvus ir ekonomiškai efektyvus žuvininkystės verslas.	R58, R59, R60, R61, R62, R64, R65, R66, R71, R72, R73, R75
3.1.6.	Teigiami poslinkiai darbo rinkoje – mažėjanti bedarbystė ir laisvų darbo vietų skaičius.	R31, R50, R51
3.1.7.	Žuvininkystės svarba socialinei plėtrai.	R59, R70, R75
3.1.8.	Gyventojų skaičiaus augimas ir teigiami migracijos srautai.	R14, R16, R17, R18, R22, R29, R30
3.1.9.	Didelis nevyriausybių organizacijų skaičius, jų vykdoma aktyvi veikla.	76
3.2.	Silpnybės	
3.2.1.	Neigiama natūrali gyventojų kaita.	R25, R26, R27
3.2.2.	Žemas darbo užmokesčio lygis.	R33
3.2.3.	Socialinės ir ekonominės plėtros atotrūkio didėjimas tarp Vilniaus ir atokesnių	R15, R19, R20, R23

	savivaldybių.	
3.2.4.	Augantis socialinių paslaugų gavėjų skaičius.	R34
3.3.	Galimybės	
3.3.1.	ES fondų paramos galimybių panaudojimas žuvininkystės verslų plėtrai ir įvairinimui, maisto sistemų kūrimui, didinant pridėtinę vertę.	
3.3.2.	Naujų technologijų, inovacijų pažanga ir jų pritaikymas, didins žuvininkystės verslo plėtrą ir konkurencingumą.	
3.3.3.	Didėjantys klimato kaitos iššūkiai, skatins infrastruktūros pritaikymą rekreacijos poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą.	
3.3.4.	ES teikiamos paramos galimybės stiprins NVO potencialą ir įvairiapusią veiklą, didinant vietos gyventojų socialinę įtrauktį ir užimtumą.	
3.4.	Grėsmės	
3.4.1.	Neprognozuojama tarptautinė politinė ir ekonominė padėtis apsunkins ekonominę ir socialinę plėtrą.	
3.4.2.	Nestabilūs tarptautiniai santykiai didins įtampą ekonominėje erdvėje, vidaus ir eksporto rinkose.	
3.4.3.	Klimato kaita, neprognozuojami oro ir vandens temperatūrų pokyčiai įtakos žuvininkystės sektoriaus plėtrą.	
3.4.4.	Žuvų susirgimai invazinėmis ligomis, žuvilesių paukščių daroma žala žuvininkystės verslo plėtrai.	
3.4.5.	Neigiamą natūrali gyventojų kaita įtakos kvalifikuotos darbo jėgos mažėjimą, ŽVVG teritorijos ekonominės plėtros galimybes.	
3.4.6.	Gyventojų ir bendruomeninių organizacijų aktyvumo mažėjimas keis vietos tradicijas ir vertybes.	

4. ŽVVG teritorijos plėtros poreikių nustatymas prioritetine tvarka

Eil. Nr.	ŽVVG teritorijos plėtros poreikių nustatymas (prioritetine tvarka)	Poreikį pagrindžiantys ŽVVG teritorijos SSGG teiginiai (Nr.)	Poreikio tenkinimas / netenkinimas iš VPS lėšų
4.1.	Įvairinti žuvininkystės verslą, skatinant pridėtinės vertės kūrimą ir vietos gyventojų užimtumą.	3.1.1., 3.1.3., 3.1.4., 3.1.5., 3.1.6., 3.2.1., 3.2.3., 3.2.4., 3.3.1., 3.3.2., 3.4.1., 3.4.2., 3.4.3., 3.4.4., 3.4.5.	Tenkinamas
4.2.	Skatinti žuvininkystės bendruomenių iniciatyvas, pritaikant infrastruktūrą rekreacijos poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą.	3.1.2., 3.1.7., 3.1.8., 3.1.9., 3.2.2., 3.2.5., 3.3.3, 3.3.4., 3.4.6.	Tenkinamas

II DALIS. KOKIE MŪSŲ PRIORITETAI IR TIKSLAI?

5. VPS prioritetai, priemonės ir veiklos sritys			
5.1.	VPS prioritetai, priemonės ir jų veiklos sritys (jei veiklos sritys numatytos):		Sąsaja su ŽVVG teritorijos poreikiais
5.1.1.	I prioritetas: Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste		4.1.
		Kodai	
5.1.1.1.	Priemonė: Žuvininkystės verslo plėtra	BIVP-1	4.1.
5.1.1.2.	Priemonė: Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas	BIVP-2	4.1.
5.1.2.	II prioritetas: Žuvininkystės bendruomenių veiklos stiprinimas didinant vietos gyventojų įtrauktį, sprendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius		4.2.
		Kodai	
5.1.2.1.	Priemonė: Infrastruktūros pritaikymas rekreacijos ir visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą	BIVP-3	4.2.
5.1.2.2.	Priemonė: Bendruomenių veiklos skatinimas	BIVP-4	4.2.

6. VPS prioritetų, priemonių ir veiklos sričių sąsaja su EJRŽAF konkrečiais tikslais ir uždaviniais				
6.1. EJRŽAF dalis: VPS prioritetų, priemonių ir veiklos sričių sąsaja su EJRŽAF strateginiais, konkrečiais ir specifiniais tikslais ir uždaviniais				
	EJRŽAF specifiniai tikslai nustatyti Aprašo 4 priedo III skyriaus:			
	7.1 p.	7.2 p.	7.3 p.	7.4 p.
I VPS prioritetas: <Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste>				
VPS priemonė (kai nenumatytos veiklos sritys): Žuvininkystės verslo plėtra	X			
VPS priemonė (kai nenumatytos veiklos sritys): Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto		X		

sistemų kūrimas				
II VPS prioritetas: <Žuvininkystės bendruomenių veiklos stiprinimas, didinant vietos gyventojų įtrauktį, spendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius>				
VPS priemonė (kai nenumatytos veiklos sritys): Infrastruktūros pritaikymas rekreacijos ir visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą			X	
VPS priemonė (kai nenumatytos veiklos sritys): Bendruomenių veiklos skatinimas				X

7. VPS sąsaja su ŽVVG teritorijos strateginiais dokumentais ir ESBJRS								
Strateginio dokumento pavadinimas		VPS sąsajos pagrindimas						
7.1.	ŽVVG teritorijos savivaldybės (-ių) plėtros strateginis (-iai) planas (-ai)	<p>VPS atitinka ir papildo Elektrėnų sav., Molėtų r. sav., Trakų r. sav., Šalčininkų r. sav., Vilniaus r. sav. strateginius planus.</p> <p>VPS sąsaja su Elektrėnų savivaldybės strateginiu plėtros planu 2021–2027 metams prioritetų ir tikslų, uždavinių, priemonių lygmeniu:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Elektrėnų savivaldybės strateginis plėtros planas 2021–2027 metams</th> <th>VPS</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> I PRIORITETAS. PAŽANGI EKONOMIKA IR AKTYVI SAVIVALDA 1.2. tikslas. Pažangaus žemės ūkio vystymas bei kaimo plėtra 1.2.2.1. priemonė. Skatinti alternatyvias žemės ūkiui veiklas. 1.2.2.3. priemonė. Skatinti vietinio maisto sistemų (konkrečioje vietovėje gaminamų, perdirbamų ir vartojamų) atsiradimą ir plėtojimą. 1.3. tikslas. Turizmo bei rekreacijos potencialo išnaudojimas 1.3.2.1. priemonė. Sutvarkyti kultūros paveldo objektus ir pritaikyti juos turizmui, kultūrai, švietimui, kitoms viešosioms paslaugoms bei ekonominei veiklai vystyti 1.3.2.2. priemonė. Sutvarkyti gamtos paveldo objektus ir pritaikyti </td> <td> I PRIORITETAS. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste 1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra 1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas II PRIORITETAS. Žuvininkystės bendruomenių veiklos stiprinimas didinant vietos gyventojų įtrauktį, spendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius 2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas </td> </tr> </tbody> </table>			Elektrėnų savivaldybės strateginis plėtros planas 2021–2027 metams	VPS	I PRIORITETAS. PAŽANGI EKONOMIKA IR AKTYVI SAVIVALDA 1.2. tikslas. Pažangaus žemės ūkio vystymas bei kaimo plėtra 1.2.2.1. priemonė. Skatinti alternatyvias žemės ūkiui veiklas. 1.2.2.3. priemonė. Skatinti vietinio maisto sistemų (konkrečioje vietovėje gaminamų, perdirbamų ir vartojamų) atsiradimą ir plėtojimą. 1.3. tikslas. Turizmo bei rekreacijos potencialo išnaudojimas 1.3.2.1. priemonė. Sutvarkyti kultūros paveldo objektus ir pritaikyti juos turizmui, kultūrai, švietimui, kitoms viešosioms paslaugoms bei ekonominei veiklai vystyti 1.3.2.2. priemonė. Sutvarkyti gamtos paveldo objektus ir pritaikyti	I PRIORITETAS. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste 1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra 1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas II PRIORITETAS. Žuvininkystės bendruomenių veiklos stiprinimas didinant vietos gyventojų įtrauktį, spendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius 2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas
Elektrėnų savivaldybės strateginis plėtros planas 2021–2027 metams	VPS							
I PRIORITETAS. PAŽANGI EKONOMIKA IR AKTYVI SAVIVALDA 1.2. tikslas. Pažangaus žemės ūkio vystymas bei kaimo plėtra 1.2.2.1. priemonė. Skatinti alternatyvias žemės ūkiui veiklas. 1.2.2.3. priemonė. Skatinti vietinio maisto sistemų (konkrečioje vietovėje gaminamų, perdirbamų ir vartojamų) atsiradimą ir plėtojimą. 1.3. tikslas. Turizmo bei rekreacijos potencialo išnaudojimas 1.3.2.1. priemonė. Sutvarkyti kultūros paveldo objektus ir pritaikyti juos turizmui, kultūrai, švietimui, kitoms viešosioms paslaugoms bei ekonominei veiklai vystyti 1.3.2.2. priemonė. Sutvarkyti gamtos paveldo objektus ir pritaikyti	I PRIORITETAS. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste 1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra 1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas II PRIORITETAS. Žuvininkystės bendruomenių veiklos stiprinimas didinant vietos gyventojų įtrauktį, spendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius 2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas							

	<p>juos turizmui, kultūrai, švietimui, kitoms viešosioms paslaugoms bei ekonominei veiklai vystyti</p> <p>1.3.2.3. priemonė. Vykdyti informacijos apie gamtos ir kultūros paveldo objektus sklaidą šalyje ir užsienyje</p> <p>1.4. tikslas. Vietos savivaldos efektyvumo didinimas</p> <p>1.4.1.17. priemonė. Plėtoti Elektrėnų savivaldybės administracijos, įstaigų ir organizacijų tarptautinį, tarpsektorinį, NVO, BO, JO bendradarbiavimą</p> <p>II PRIORITETAS. AKTYVI, KŪRYBIŠKA, SVEIKA IR SOCIALIAI ATSAKINGA BENDRUOMENĖ</p> <p>2.1. tikslas. Galimybių mokytis ir tobulėti visiems sudarymas</p> <p>2.1.2.10. priemonė. Plėsti ir skatinti vaikų ir jaunimo vasaros poilsio stovyklų, vasaros edukacinių programų organizavimą savivaldybės teritorijoje</p> <p>2.1.3.4. priemonė. Skatinti ir įgyvendinti mokymosi visą gyvenimą projektus, veiklas ir iniciatyvas</p> <p>2.2. tikslas. Kultūros paslaugų patrauklumo didinimas</p> <p>2.2.2.1. priemonė. Organizuoti ir skatinti vietinius, regioninius, nacionalinius bei tarptautinius kultūros renginius, programas ir projektus bei dalyvauti juose</p> <p>2.2.2.3. priemonė. Įgyvendinti įvairias rinkodaros priemones, skirtas kultūros, kultūros paslaugų bei organizuojamų renginių informacijos sklaidai</p> <p>2.3. tikslas. Socialinės pagalbos užtikrinimas ir atsakomybės skatinimas</p> <p>2.3.2.1. priemonė. Plėsti ir gerinti stacionarias socialines paslaugas</p> <p>2.3.2.2. priemonė. Plėsti ir gerinti socialines paslaugas ir jų prieinamumą asmenims namuose</p> <p>2.3.2.3. priemonė. Plėsti vaikų dienos centrų teikiamas paslaugas ir akredituoti paslaugos teikėjus</p> <p>2.3.2.4. priemonė. Plėtoti socialines paslaugas besilaukiančioms ir vaikus auginančioms šeimoms</p> <p>2.3.2.5. priemonė. Plėtoti integralios pagalbos, socialinės globos ir</p>	<p>rekreacijos ir visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą</p> <p>2.2. priemonė. Bendruomenių veiklos skatinimas</p>
--	--	---

		<p>priežiūros paslaugas senyvo amžiaus, neįgaliems asmenims</p> <p>2.3.2.6. priemonė. Kurti ir plėtoti bendruomenines socialines paslaugas</p> <p>2.3.2.8. priemonė. Skatinti ir plėtoti savanorystę socialinių paslaugų teikimo srityje</p> <p>2.3.2.9. priemonė. Skatinti NVO, bendruomeninių organizacijų įsitraukimą į socialinių paslaugų teikimą</p> <p>2.3.3.4. priemonė. Remti ir skatinti bendruomeninius socialinių inovacijų projektus, skirtus socialinei integracijai ir socialinės atskirties mažinimui</p> <p>2.3.3.6. priemonė. Kurti ir (arba) pritaikyti specializuotas programas, skirtas institucinę patirtį turinčių grupių (vaikų globos namų auklėtinių, laisvės atėmimo bausmę atlikusių asmenų, neįgaliųjų, priklausomybes besigydančių asmenų ir kt.) integracijai į visuomenę</p> <p>2.3.5.2. priemonė. Steigti atvirus jaunimo centrus (AJC), atviras jaunimo erdves (AJE)</p> <p>2.3.5.6. priemonė. Skatinti ir plėtoti jaunimo savanorystę</p> <p>2.3.5.8. priemonė. Jaunimo verslumo skatinimas, profesinio orientavimo bei jaunimo praktinių įgūdžių ugdymo vystymas</p> <p>2.4. tikslas. Gyventojų sveikatos stiprinimas bei fizinio aktyvumo skatinimas</p> <p>2.4.2.7. priemonė. Organizuoti ir vykdyti su visuomenės sveikatinimu ir sveikatos stiprinimu susijusias prevencines priemones ir programas, propaguoti sveiką gyvenseną, skatinti bendruomenės sveikatinimo iniciatyvas</p> <p>2.4.2.11. priemonė. Skatinti savanorių, NVO, bendruomenių įsitraukimą į sveikatos stiprinimo paslaugų teikimą</p> <p>2.4.3.1. priemonė. Atnaujinti ir (arba) plėsti viešąją infrastruktūrą, skirtą bendruomenės fiziniam aktyvumui didinti (vaikų žaidimo aikštes, bendruomenines sporto aikštes, lauko treniruoklius ir kt.)</p> <p>2.4.3.2. priemonė. Skatinti ir plėtoti asmenų su specialiaisiais</p>	
--	--	--	--

		<p>poreikiais bei senjorų fizinį aktyvumą, pritaikant sporto bazes bei infrastruktūrą</p> <p>2.4.3.5. priemonė. Rengti, skatinti ir įgyvendinti fizinio aktyvumo veiklos projektus, programas</p> <p>2.4.3.6. priemonė. Skleisti informaciją apie visuomenės sveikatinimo bei fizinio aktyvumo veikas</p> <p>2.4.3.7. priemonė. Organizuoti bei skatinti organizuoti sporto ir sveikatingumo renginius, stovyklas bei dalyvauti juose</p> <p>2.5. tikslas. Nevyriausybinių sektoriaus įtraukties didinimas</p> <p>2.5.1.2. priemonė. Skatinti NVO, BO plėtrą, jų aktyvumą ir vietos partnerystę bei organizuoti ir skatinti NVO, BO skirtus renginius</p> <p>2.5.1.3. priemonė. Organizuoti ir skatinti NVO, BO lyderių, narių, savanorių mokymus, tobulinti jų kvalifikaciją ir kompetencijas, teikti konsultavimo paslaugas NVO, BO</p> <p>2.5.1.4. priemonė. Skatinti bei inicijuoti NVO, BO vykdomus projektus ir programas</p> <p>2.5.1.5. priemonė. Rengti ir įgyvendinti NVO, BO, VVG strategijas/strateginius planus/ politiką</p> <p>2.5.1.6. priemonė. Kurti/ pritaikyti motyvacijos sistemą, užtikrinančią nevyriausybinių organizacijų ir bendruomeninių organizacijų teikiamų paslaugų kokybės gerėjimą bei naujų mišrių viešųjų paslaugų atsiradimą</p> <p>2.5.1.7. priemonė. Skleisti visuomenei informaciją apie nevyriausybinių sektorių, jo vykdomas veiklas, savanorių, bendruomenėms platformos sukūrimas ir palaikymas.</p> <p>2.5.1.8. priemonė. Bendradarbiavimo tarp verslo, bendruomenių, NVO ir viešojo sektoriaus vystymas ir skatinimas</p> <p>2.5.1.9. priemonė. Ambasadorystės sistemos sukūrimas ir palaikymas</p> <p>III PRIORITETAS. ŽALIA DARNIOS INFRASTRUKTŪROS SAVIVALDYBĖ</p> <p>3.3. tikslas. Švarios ir patrauklios gyvenamosios aplinkos vystymas</p>	
--	--	---	--

3.3.2.2. priemonė. Tvarkyti ir (arba) kurti parkus, žaliuosius plotus, žaliąsias apsaugines zonas, želdynus bei kitus kraštovaizdžio elementus

3.3.2.4. priemonė. Identifikuoti, valyti ir sutvarkyti užterštas teritorijas

3.4. tikslas. Saugios aplinkos vystymas

3.4.4.3. priemonė. Atnaujinti ir sutvarkyti viešąsias erdves, jas pritaikant gyventojų poreikiams, rekreacijai

3.4.4.5. priemonė. Atnaujinti ir (arba) plėsti viešosios paskirties infrastruktūrą, ją pritaikant bendruomeniniams, visuomeniniams, verslo poreikiams

VPS sąsaja su Molėtų rajono savivaldybės 2018-2024 m. strateginiu plėtros planu prioritetų ir tikslų, uždavinių, priemonių lygmeniu:

Molėtų rajono savivaldybės 2018-2024 m. strateginis plėtros planas	VPS
<p>II PRIORITETAS. RAJONO EKONOMINĖS PLĖTROS SĄLYGŲ KŪRIMAS</p> <p>2.1. TIKSLAS. Žaliosios ekonomikos plėtra rajone</p> <p>2.1.1. UŽDAVINYS. Skatinti rajone žiedinės ekonomikos iniciatyvas, draugiško aplinkai verslo vystymą</p> <p>2.2. TIKSLAS. Turizmo ir laisvalaikio paslaugų kokybės ir įvairovės skatinimas</p> <p>2.2.1. UŽDAVINYS. Skatinti kurti ir kurti naujus darnaus turizmo produktus</p> <p>2.1.2. UŽDAVINYS. Populiarinti rajoną kaip žvaigždžių pažinimo, aktyvaus poilsio, draugiško aplinkai ir ekologišką kraštą</p> <p>2.1.3. UŽDAVINYS. Kurti rajone aktyvaus laisvalaikio infrastruktūrą, mažinančią sezoniskumą</p> <p>2.1.4. UŽDAVINYS. Pritaikyti kultūros paveldo objektus visuomenės ir turizmo poreikiams</p>	<p>I PRIORITETAS. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste</p> <p>1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra</p> <p>1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas</p> <p>II PRIORITETAS. Žuvininkystės bendruomenių veiklos stiprinimas didinant vietos gyventojų įtrauktį, sprendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius</p> <p>2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas rekreacijos ir visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą</p> <p>2.2. priemonė. Bendruomenių veiklos skatinimas</p>

VPS sąsaja su Trakų rajono savivaldybės 2016-2025 m. strateginiu plėtros planu prioritetų ir tikslų, uždavinių, priemonių lygmeniu:

Trakų rajono savivaldybės 2016-2025 m. strateginis plėtros planas	VPS
<p>1 PRIORITETINĖ SRITIS. TURISTINIO POTENCIALO DIDINIMAS IR EKONOMINĖS PLĖTROS SKATINIMAS</p> <p>1.1 tikslas. Kurti aplinką, palankią verslo plėtrai ir investicijų pritraukimui</p> <p>1.1.1 uždavinys. Gerinti verslo ir investavimo sąlygas rajone</p> <p>1.1.1.6 priemonė. Stiprinti verslo ir viešojo sektoriaus partnerystę</p> <p>1.1.2 uždavinys. Remti gyventojų verslumą ir užimtumą</p> <p>1.1.2.1 priemonė. Įgyvendinti gyventojų verslumą skatinančius projektus</p> <p>1.1.2.2 priemonė. Skatinti įstaigų bendradarbiavimą su verslo struktūromis ugdant ir šviečiant visuomenę verslumo ir užimtumo klausimais</p> <p>1.1.2.7 priemonė. Skatinti socialinio verslumo formas rajone</p> <p>1.1.2.8 priemonė. Skatinti įvairias savanorystės formas rajone kaip priemonę verslumui ugdyti</p> <p>1.1.3 uždavinys. Išnaudojant aukštą Trakų miesto turistinį potencialą, skatinti turizmą visame rajone</p> <p>1.1.3.13 priemonė. Gerinti turizmo paslaugų kokybę</p> <p>1.1.3.17 priemonė. Didinti vandens turizmo paslaugų įvairovę</p> <p>1.2 tikslas. Kurti patrauklią kaimo ir mažesnių miestų gyvenamąją aplinką</p> <p>1.2.1 uždavinys. Gerinti gyvenimo sąlygas kaimo ir mažesnių miestų vietovėse</p> <p>1.2.1.8 priemonė. Remti bendruomenių ir kitų nevyriausybinų organizacijų (NVO) iniciatyvas</p> <p>1.2.1.9 priemonė. Stiprinti NVO ir viešojo sektoriaus partnerystę</p>	<p>I PRIORITETAS. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste</p> <p>1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra</p> <p>1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas</p> <p>II PRIORITETAS. Žuvininkystės bendruomenių veiklos stiprinimas didinant vietos gyventojų įtrauktį, sprendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius</p> <p>2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas rekreacijos ir visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą</p> <p>2.2. priemonė. Bendruomenių veiklos skatinimas</p>

VPS sąsaja su Šalčininkų rajono savivaldybės 2023-2030 metų strateginiu plėtros planu prioritetų ir tikslų, uždavinių,

priemonių lygmeniu:

Šalčininkų rajono savivaldybės 2023-2030 metų strateginis plėtros planas	VPS
<p>III. Prioritetas. KONKURENCINGAS RAJONO ŪKIS 3.1. tikslas. Verslo ir turizmo skatinimas 3.1.1. uždavinys. Prisidėti prie verslo vystymo ir užimtumo didinimo rajone. 3.1.1.1. priemonė. Smulkaus ir vidutinio verslo kūrimosi ir veiklos skatinimas 3.1.1.2. priemonė. Gyventojų užimtumo didinimas. 3.1.2. uždavinys. Skatinti turizmą rajone ir plėsti turizmo paslaugų rinką 3.1.2.2. priemonė. Turizmo produktų plėtra ir rinkodaros priemonių įgyvendinimas</p>	<p>I PRIORITETAS. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste 1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra 1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas</p> <p>II PRIORITETAS. Žuvininkystės bendruomenių veiklos stiprinimas didinant vietos gyventojų įtrauktį, sprendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius 2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas rekreacijos ir visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą 2.2. priemonė. Bendruomenių veiklos skatinimas</p>

VPS sąsaja su Vilniaus rajono savivaldybės 2016-2023 metų strateginiu plėtros planu prioritetų ir tikslų, uždavinių, priemonių lygmeniu:

Vilniaus rajono savivaldybės 2016-2023 metų strateginis plėtros planas	VPS
<p>I. KOKYBIŠKO IR PRIEINAMO ŠVIETIMO, LAISVALAIKIO BEI SOCIALINIŲ PASLAUGŲ VISUOMENEI UŽTIKRINIMAS 1.1. Tikslas: Prieinama bei šiuolaikiška švietimo sistema 1.1.1. Uždavinys: Gerinti ir vystyti švietimo įstaigų infrastruktūrą 1.2. Tikslas: Kultūros, sporto ir laisvalaikio infrastruktūros bei paslaugų vystymas</p>	<p>I PRIORITETAS. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste 1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra 1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas</p> <p>II PRIORITETAS. Žuvininkystės bendruomenių</p>

		<p>1.2.1. Uždavinys: Gerinti kultūros infrastruktūrą ir užtikrinti turiningą laisvalaikį</p> <p>II. PALANKIOS APLINKOS VERSLO IR TURIZMO PLĖTRAI SUKŪRIMAS</p> <p>2.2. Tikslas: Investicijų skatinimas ir verslo aplinkos gerinimas</p> <p>2.2.2. Uždavinys: Vykdyti verslo rėmimo ir verslumo skatinimo iniciatyvas</p> <p>2.3. Tikslas: Rajono turizmo potencialo išnaudojimas</p> <p>2.3.1. Uždavinys: Skatinti kultūros paveldo atnaujinimą ir panaudojimą</p> <p>2.3.2. Uždavinys: Skatinti 1–2 dienų turizmą</p> <p>III. DARNI RAJONO TERITORIJŲ PLĖTRA BEI SISTEMINGAS INFRASTRUKTŪROS VYSTYMASIS</p> <p>3.2. Tikslas: Teikiamų komunalinių paslaugų kokybės gerinimas ir prieinamumo didinimas kartu tausojant aplinką</p> <p>3.2.4. Uždavinys: Skatinti atsinaujinančių energijos išteklių vartojimą</p>	<p>veiklos stiprinimas didinant vietos gyventojų įtrauktį, sprendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius</p> <p>2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas rekreacijos ir visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą</p> <p>2.2. priemonė. Bendruomenių veiklos skatinimas</p>						
7.2.	ŽVVG teritorijoje patvirtintas regiono plėtros planas	<p>Įgyvendinta VPS ir pasiekti rezultatai prisidės prie Kauno regiono plėtros siekiamų tikslų ir rezultatų, kurie yra numatyti 2022–2030 m. Kauno regiono plėtros plane.</p> <p>Sąsajos pateikiamos tikslų ir uždavinių lygiu, nurodant kurios VPS priemonės siejasi su plėtros plano tikslais ir uždaviniais:</p> <table border="1" data-bbox="510 1193 2136 1473"> <thead> <tr> <th colspan="2" data-bbox="510 1193 2136 1246">VPS sąsaja su 2022–2030 m. Kauno regiono plėtros planu</th> </tr> <tr> <th data-bbox="510 1246 1339 1286">2022–2030 m. Kauno regiono plėtros planas</th> <th data-bbox="1339 1246 2136 1286">VPS</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="510 1286 1339 1473"> <p>1 Tikslas. Švelninti įtaką klimato kaitai ir didinti atsparumą klimato kaitos poveikiui</p> <p>Uždaviniai:</p> <p>1.1. Mažinti į sąvartynus patenkančių atliekų kiekį.</p> <p>1.2. Stiprinti aplinkos oro monitoringą.</p> </td> <td data-bbox="1339 1286 2136 1473"> <p>I PRIORITETAS. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste</p> <p>1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra</p> <p>1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų perdirbimo ir</p> </td> </tr> </tbody> </table>		VPS sąsaja su 2022–2030 m. Kauno regiono plėtros planu		2022–2030 m. Kauno regiono plėtros planas	VPS	<p>1 Tikslas. Švelninti įtaką klimato kaitai ir didinti atsparumą klimato kaitos poveikiui</p> <p>Uždaviniai:</p> <p>1.1. Mažinti į sąvartynus patenkančių atliekų kiekį.</p> <p>1.2. Stiprinti aplinkos oro monitoringą.</p>	<p>I PRIORITETAS. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste</p> <p>1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra</p> <p>1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų perdirbimo ir</p>
VPS sąsaja su 2022–2030 m. Kauno regiono plėtros planu									
2022–2030 m. Kauno regiono plėtros planas	VPS								
<p>1 Tikslas. Švelninti įtaką klimato kaitai ir didinti atsparumą klimato kaitos poveikiui</p> <p>Uždaviniai:</p> <p>1.1. Mažinti į sąvartynus patenkančių atliekų kiekį.</p> <p>1.2. Stiprinti aplinkos oro monitoringą.</p>	<p>I PRIORITETAS. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste</p> <p>1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra</p> <p>1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų perdirbimo ir</p>								

		<p>1.3. Išvystyti miesto žaliają infrastruktūrą.</p> <p>2 Tikslas. Didinti socialinę įtrauktį ir mažinti užimtumo netolygumus Uždaviniai: 2.6. Didinti turizmo paslaugų prieinamumą. 2.8. Didinti darbo vietų ir paslaugų pasiekiamumą.</p>	<p>maisto sistemų kūrimas</p> <p>II PRIORITETAS. Žuvininkystės bendruomenių veiklos stiprinimas didinant vietos gyventojų įtrauktį, sprendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius 2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas rekreacijos ir visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą 2.2. priemonė. Bendruomenių veiklos skatinimas</p>
<p>Vadovaujantis taisyklių reikalavimais, ŽVVG raštu pateikė VPS Kauno regiono tarybai.</p> <p>VPS atitinka ir papildo 2022–2030 m. Vilniaus regiono plėtros planą, kuris patvirtintas Vilniaus regiono plėtros tarybos 2023 m. kovo 1 d. sprendimu Nr. TS-9. Sąsajos pateikiamos tikslų ir uždavinių lygiu, nurodant, kurios VPS priemonės siejasi su plėtros plano tikslais ir uždaviniais:</p>			
VPS sąsaja su 2022-2030 m. Vilniaus regiono plėtros planu			
2022-2030 m. Vilniaus regiono plėtros planas		VPS	
<p>1 Tikslas. Mažinti ekonominius netolygumus Uždaviniai: 1.2. Paskatinti tolygią kūrybinės ekonomikos ir turizmo plėtrą.</p> <p>4 Tikslas. Švelninti neigiamą poveikį aplinkai Uždaviniai: 4.2. Sumažinti aplinkos taršą.</p>		<p>I PRIORITETAS. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste 1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra 1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas</p> <p>II PRIORITETAS. Žuvininkystės bendruomenių veiklos stiprinimas didinant vietos gyventojų įtrauktį, sprendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius 2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas rekreacijos ir visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą 2.2. priemonė. Bendruomenių veiklos skatinimas</p>	

		<p>Vadovaujantis taisyklių reikalavimais, ŽVVG raštu pateikė VPS Vilniaus regiono tarybai.</p> <p>VPS atitinka ir papildo 2022–2030 m. Utenos regiono plėtros planą, kuris patvirtintas Utenos regiono plėtros tarybos 2023 m. sausio 30 d. sprendimu Nr. KS (T)-4. Sąsajos pateikiamos tikslų ir uždavinių lygiu, nurodant, kurios VPS priemonės siejasi su plėtros plano tikslais ir uždaviniais:</p> <table border="1" data-bbox="510 453 2130 1050"> <thead> <tr> <th colspan="2" data-bbox="510 453 2130 491">VPS sąsaja su 2022-2030 m. Utenos regiono plėtros planu</th> </tr> <tr> <th data-bbox="510 491 1339 529">2022-2030 m. Utenos regiono plėtros planas</th> <th data-bbox="1339 491 2130 529">VPS</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="510 529 1339 1050"> <p>3 Tikslas. Prisidėti prie investicinės aplinkos patrauklumo ir bendrų turizmo paslaugų vystymo</p> <p>Uždaviniai:</p> <p>3.1. Išplėsti investicijoms ir verslo vystymui palankią aplinką.</p> <p>3.2. Modernizuoti turizmo paslaugų infrastruktūrą ir sukurti bendrą turizmo rinkodarą.</p> </td> <td data-bbox="1339 529 2130 1050"> <p>I PRIORITETAS. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste</p> <p>1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra</p> <p>1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas</p> <p>II PRIORITETAS. Žuvininkystės bendruomenių veiklos stiprinimas didinant vietos gyventojų įtrauktį, sprendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius</p> <p>2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas rekreacijos ir visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą</p> <p>2.2. priemonė. Bendruomenių veiklos skatinimas</p> </td> </tr> </tbody> </table> <p>Vadovaujantis taisyklių reikalavimais, ŽVVG raštu pateikė VPS Utenos regiono tarybai.</p>	VPS sąsaja su 2022-2030 m. Utenos regiono plėtros planu		2022-2030 m. Utenos regiono plėtros planas	VPS	<p>3 Tikslas. Prisidėti prie investicinės aplinkos patrauklumo ir bendrų turizmo paslaugų vystymo</p> <p>Uždaviniai:</p> <p>3.1. Išplėsti investicijoms ir verslo vystymui palankią aplinką.</p> <p>3.2. Modernizuoti turizmo paslaugų infrastruktūrą ir sukurti bendrą turizmo rinkodarą.</p>	<p>I PRIORITETAS. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste</p> <p>1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra</p> <p>1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas</p> <p>II PRIORITETAS. Žuvininkystės bendruomenių veiklos stiprinimas didinant vietos gyventojų įtrauktį, sprendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius</p> <p>2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas rekreacijos ir visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą</p> <p>2.2. priemonė. Bendruomenių veiklos skatinimas</p>
VPS sąsaja su 2022-2030 m. Utenos regiono plėtros planu								
2022-2030 m. Utenos regiono plėtros planas	VPS							
<p>3 Tikslas. Prisidėti prie investicinės aplinkos patrauklumo ir bendrų turizmo paslaugų vystymo</p> <p>Uždaviniai:</p> <p>3.1. Išplėsti investicijoms ir verslo vystymui palankią aplinką.</p> <p>3.2. Modernizuoti turizmo paslaugų infrastruktūrą ir sukurti bendrą turizmo rinkodarą.</p>	<p>I PRIORITETAS. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste</p> <p>1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra</p> <p>1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas</p> <p>II PRIORITETAS. Žuvininkystės bendruomenių veiklos stiprinimas didinant vietos gyventojų įtrauktį, sprendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius</p> <p>2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas rekreacijos ir visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą</p> <p>2.2. priemonė. Bendruomenių veiklos skatinimas</p>							
7.3.	ESBJRS	<p>ES Baltijos jūros regiono strategija (ES BJRS), kurios tikslas – stiprinti beveik 80 mln. gyventojų turinčių ES valstybių, supančių Baltijos jūrą, bendradarbiavimą sprendžiant bendrus iššūkius ir užtikrinant tvarų Baltijos jūros valstybių kaimynių augimą.</p> <p>Įgyvendinant ES BJRS yra siekiama trijų pagrindinių ilgalaikių tikslų – apsaugoti jūrą, sujungti regioną ir padidinti jo gyventojų gerovę.</p> <p>ŽVVG numatyti prioritetai, priemonės prisidės prie ES BJRS trečio tikslo „padidinti jo gyventojų gerovę“ (turizmas, kultūra, inovacijos, sveikata, švietimas) įgyvendinimo.</p>						

7.4.	Kaimo vietovių vietos plėtros strategija (-os) (taikoma, kai tokia (-ios) vietos plėtros strategija (-os) yra patvirtinta (-os) ŽVVG teritorijoje)	<p>VPS atitinka ir papildo Elektrėnų savivaldybės vietos veiklos grupės 2024–2029 m. vietos plėtros strategiją. Šąsajos pateikiamos priemonių lygiu, nurodant, kurios VPS priemonės siejasi su Elektrėnų savivaldybės vietos veiklos grupės 2024–2029 m. vietos plėtros strategijos priemonėmis:</p> <table border="1" data-bbox="510 453 2136 1086"> <thead> <tr> <th colspan="2" data-bbox="510 453 2136 491">VPS sąsaja su Elektrėnų savivaldybės vietos veiklos grupės 2024–2029 m. vietos plėtros strategija</th> </tr> <tr> <th data-bbox="510 491 1339 564">Elektrėnų savivaldybės vietos veiklos grupės 2024–2029 m. vietos plėtros strategija</th> <th data-bbox="1339 491 2136 564">VPS</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="510 564 1339 1086"> 1 priemonė. Viešųjų nestacionarių paslaugų plėtra ir kokybės gerinimas 2 priemonė. Viešosios infrastruktūros gerinimas 3 priemonė. Socialinio verslo kūrimas ir plėtra 4 priemonė. Ne žemės ūkio verslo kūrimas ir plėtra 6 priemonė. Bendruomeniškumo skatinimas </td> <td data-bbox="1339 564 2136 1086"> I PRIORITETAS. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste 1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra 1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas II PRIORITETAS. Žuvininkystės bendruomenių veiklos stiprinimas didinant vietos gyventojų įtrauktį, sprendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius 2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas rekreacijos ir visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą 2.2. priemonė. Bendruomenių veiklos skatinimas </td> </tr> </tbody> </table> <p>VPS atitinka ir papildo Molėtų rajono vietos veiklos grupės „Keisdamiesi keičiame“ Molėtų vietos veiklos 2023-2027 m. strategiją. Šąsajos pateikiamos priemonių lygiu, nurodant, kurios VPS priemonės siejasi su Molėtų vietos veiklos 2023-2027 m. strategija:</p> <table border="1" data-bbox="510 1273 2136 1457"> <thead> <tr> <th colspan="2" data-bbox="510 1273 2136 1347">VPS sąsaja su Molėtų rajono vietos veiklos grupės „Keisdamiesi keičiame“ Molėtų vietos veiklos 2023-2027 m. strategija</th> </tr> <tr> <th data-bbox="510 1347 1339 1420">Molėtų rajono vietos veiklos grupė „Keisdamiesi keičiame“</th> <th data-bbox="1339 1347 2136 1420">VPS</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="510 1420 1339 1457">1 priemonė. Tvarios ekonomikos, skiriant didelį dėmesį</td> <td data-bbox="1339 1420 2136 1457">I PRIORITETAS. Žuvininkystės verslo vystymas,</td> </tr> </tbody> </table>	VPS sąsaja su Elektrėnų savivaldybės vietos veiklos grupės 2024–2029 m. vietos plėtros strategija		Elektrėnų savivaldybės vietos veiklos grupės 2024–2029 m. vietos plėtros strategija	VPS	1 priemonė. Viešųjų nestacionarių paslaugų plėtra ir kokybės gerinimas 2 priemonė. Viešosios infrastruktūros gerinimas 3 priemonė. Socialinio verslo kūrimas ir plėtra 4 priemonė. Ne žemės ūkio verslo kūrimas ir plėtra 6 priemonė. Bendruomeniškumo skatinimas	I PRIORITETAS. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste 1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra 1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas II PRIORITETAS. Žuvininkystės bendruomenių veiklos stiprinimas didinant vietos gyventojų įtrauktį, sprendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius 2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas rekreacijos ir visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą 2.2. priemonė. Bendruomenių veiklos skatinimas	VPS sąsaja su Molėtų rajono vietos veiklos grupės „Keisdamiesi keičiame“ Molėtų vietos veiklos 2023-2027 m. strategija		Molėtų rajono vietos veiklos grupė „Keisdamiesi keičiame“	VPS	1 priemonė. Tvarios ekonomikos, skiriant didelį dėmesį	I PRIORITETAS. Žuvininkystės verslo vystymas,
VPS sąsaja su Elektrėnų savivaldybės vietos veiklos grupės 2024–2029 m. vietos plėtros strategija														
Elektrėnų savivaldybės vietos veiklos grupės 2024–2029 m. vietos plėtros strategija	VPS													
1 priemonė. Viešųjų nestacionarių paslaugų plėtra ir kokybės gerinimas 2 priemonė. Viešosios infrastruktūros gerinimas 3 priemonė. Socialinio verslo kūrimas ir plėtra 4 priemonė. Ne žemės ūkio verslo kūrimas ir plėtra 6 priemonė. Bendruomeniškumo skatinimas	I PRIORITETAS. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste 1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra 1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas II PRIORITETAS. Žuvininkystės bendruomenių veiklos stiprinimas didinant vietos gyventojų įtrauktį, sprendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius 2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas rekreacijos ir visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą 2.2. priemonė. Bendruomenių veiklos skatinimas													
VPS sąsaja su Molėtų rajono vietos veiklos grupės „Keisdamiesi keičiame“ Molėtų vietos veiklos 2023-2027 m. strategija														
Molėtų rajono vietos veiklos grupė „Keisdamiesi keičiame“	VPS													
1 priemonė. Tvarios ekonomikos, skiriant didelį dėmesį	I PRIORITETAS. Žuvininkystės verslo vystymas,													

	<p>turizmo ir socialinėms paslaugoms, kūrimas.</p> <p>2 priemonė. Aukštesnės pridėtinės vertės ekonomikos skatinimas.</p> <p>5 priemonė. Tvarus socialinis verslas.</p> <p>6 priemonė. Kaimo gyventojų aktyvumo, bendradarbiavimo ir bendruomenių gebėjimų stiprinimas.</p> <p>7 priemonė. Vietovių tvaraus kultūrinio identiteto ir tapatumo stiprinimas.</p> <p>8 priemonė. Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas (infrastruktūra).</p>	<p>tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste</p> <p>1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra</p> <p>1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas</p> <p>II PRIORITETAS. Žuvininkystės bendruomenių veiklos stiprinimas didinant vietos gyventojų įtrauktį, sprendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius</p> <p>2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas rekreacijos ir visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą</p> <p>2.2. priemonė. Bendruomenių veiklos skatinimas</p>
<p>VPS atitinka ir papildo Trakų krašto vietos veiklos grupės teritorijos 2024-2028 m. plėtros strategiją. Šąsajos pateikiamos priemonių lygiu, nurodant, kurios VPS priemonės siejasi su Trakų krašto vietos veiklos grupės teritorijos 2024-2028 m. plėtros strategija:</p>		
<p>VPS sąsaja su Trakų krašto vietos veiklos grupės teritorijos 2024-2028 m. plėtros strategija</p>		
	<p>Trakų krašto vietos veiklos grupės teritorijos 2024-2028 m. plėtros strategija</p> <p>1 priemonė. Tvarios aplinkos kūrimas, aplinkosauginio sąmoningumo didinimas.</p> <p>2 priemonė. Kraštovaizdžio išsaugojimas ir pritaikymas poilsiui, sveikatinimui, turizmui.</p> <p>3 priemonė. Skaitmeninių, informacinių, komunikacinių technologijų taikymas versle.</p> <p>4 priemonė. Vietos produkto ir/ar paslaugų kūrimas ir/ar</p>	<p>VPS</p> <p>I PRIORITETAS. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste</p> <p>1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra</p> <p>1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas</p> <p>II PRIORITETAS. Žuvininkystės bendruomenių veiklos stiprinimas didinant vietos gyventojų įtrauktį, sprendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius</p>

	<p>populiarinimas taikant inovacijas</p> <p>5 priemonė. Jaunimo ir su jaunu dirbančių organizacijų stiprinimas, jaunimo įtraukimas į visuomeninę veiklą, užimtumo įvairinimas.</p> <p>6 priemonė. Paslaugų įvairinimas/kūrimas, stiprinant materialinę bazę ir/ar kompetencijas.</p> <p>7 priemonė. Vietos gyventojų socialinio aktyvumo bei verslumo skatinimas, įtraukiant pažeidžiamas grupes.</p> <p>8 priemonė. Bendruomeninio verslo kūrimas, skatinant savanorystę.</p> <p>9 priemonė. Tvaraus turizmo skatinimas.</p>	<p>2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas rekreacijos ir visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą</p> <p>2.2. priemonė. Bendruomenių veiklos skatinimas</p>
<p>VPS atitinka ir papildo Šalčininkų rajono 2023-2028 metų vietos plėtros strategiją. Sąsajos pateikiamos priemonių lygiu, nurodant, kurios VPS priemonės siejasi su Šalčininkų rajono 2023-2028 metų vietos plėtros strategija:</p>		
<p>VPS sąsaja su Šalčininkų rajono 2023-2028 metų vietos plėtros strategija</p>		
<p>Šalčininkų rajono 2023-2028 metų vietos plėtros strategija</p>		<p>VPS</p>
	<p>1 priemonė. Sumanaus kaimo kūrimas ir plėtra</p> <p>2 priemonė. Skatinti integruotą socialinę plėtrą Šalčininkų rajono kaimiškose vietovėse</p> <p>3 priemonė. Skatinti įtraukių neformalių iniciatyvų ir veiklų plėtrą</p> <p>4 priemonė. Aplinkai palankaus smulkaus verslo kūrimas ir plėtra</p>	<p>I PRIORITETAS. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste</p> <p>1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra</p> <p>1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas</p> <p>II PRIORITETAS. Žuvininkystės bendruomenių veiklos stiprinimas didinant vietos gyventojų įtrauktį, sprendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius</p> <p>2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas rekreacijos ir</p>

			visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą 2.2. priemonė. Bendruomenių veiklos skatinimas
<p>VPS atitinka ir papildo Vilniaus rajono vietos veiklos grupės 2023-2028 metų vietos plėtros strategiją. Šąsajos pateikiamos priemonių lygiu, nurodant, kurios VPS priemonės siejasi su Vilniaus rajono vietos veiklos grupės 2023-2028 metų vietos plėtros strategija:</p>			
VPS sąsaja su Vilniaus rajono vietos veiklos grupės 2023-2028 metų vietos plėtros strategija			
Vilniaus rajono vietos veiklos grupės 2023-2028 metų vietos plėtros strategija			VPS
1 priemonė. Stipresnio, atsparaus, apjungto (integruoto) ir klestinčio Vilniaus rajono kūrimas. 2 priemonė. Skatinti integruotą socialinę ir aplinkosaugos plėtrą vietos lygmeniu. 3 priemonė. Puoselėti tradicijas, sveiką gyvenimą ir tarpusavio ryšius. 4 priemonė. Sumanios bendruomenės kūrimosi skatinimas. 5 priemonė. Aukštesnės pridėtinės vertės ekonomikos skatinimas. 6 priemonė. Skatinti dalinimąsi patirtimi ir žiniomis.			I PRIORITETAS. Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste 1.1. priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra 1.2. priemonė. Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas II PRIORITETAS. Žuvininkystės bendruomenių veiklos stiprinimas didinant vietos gyventojų įtrauktį, sprendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius 2.1. priemonė. Infrastruktūros pritaikymas rekreacijos ir visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą 2.2. priemonė. Bendruomenių veiklos skatinimas

III DALIS. KAIP PASIEKSIME UŽSIBRĖŽTUS TIKSLUS?

8. LEADER metodo principų bei horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimas

LEADER metodo principai

8.1.	Teritorinis principas:
8.1.1.	<p>principo laikymasis rengiant VPS:</p> <p>VPS parengta identifikavus vietos problemas bei įvertinus poreikius ir galimybes, tvariai ir efektyviai panaudojant vietos išteklius, siekiant stiprinti vietovės pranašumus, kuriant didesnę pridėtinę vertę. ŽVVG teritorija vienalytė, socialiai nesusiskaldžiusi, siejama bendrų tradicijų, vietos ypatumų, kurioje vyrauja bendrumo jausmas, bendri poreikiai ir lūkesčiai.</p> <p><i>ŽVVG, rengdama VPS, laikėsi teritorinio principo, užtikrinančio ilgalaikę vietos plėtrai svarbių problemų sprendimą ir vietos išteklių racionalų naudojimą:</i></p> <p><i>Identifikuodama ilgalaikę vietos plėtrai svarbiausias problemas ir išteklius jai spręsti. ŽVVG, atlikusi išsamią ekonominę, socialinę situacijos analizę, nustatė vietos gyventojų problemas, kurias reikia spręsti žvelgiant į ŽVVG teritorijos ilgalaikę plėtrą. Problemų nustatymui naudojo anketinę apklausą, susitikimus su vietos gyventojais, tikslinėmis grupėmis, kurių metu ir buvo nustatytos pagrindinės problemos, numatyti sprendimo būdai, investuojant į tas kryptis, kurios užtikrintų ilgalaikę ŽVVG teritorijos plėtrą.</i></p> <p><i>Nustatydama ŽVVG teritorijos socialinių ryšių, bendros istorijos, išskirtinumo ir identiteto įtaką vietos bendruomenės bendram požiūriui į ilgalaikę ŽVVG teritorijos plėtrą. Susitikimų su gyventojais metu buvo aptarti ŽVVG teritorijos išskirtiniai bruožai, identitetas, saugomos teritorijos, kultūros paveldo objektai, socialinė, ekonominė situacija, bei galimybės ir veiksmai, susiję su ŽVVG teritorijos plėtra bei pritaikymu gyventojų poreikiams. Susitikimuose dalyvavo ŽVVG teritorijos kaimo bendruomenės, nevyriausybinės organizacijos, jaunimo ir vietos verslo atstovai. Jų metu buvo aptartos skirtingų sektorių projektų įgyvendinimo galimybės, įvertintos bendradarbiavimo galimybės, rengiant ir įgyvendinant projektus. Taip buvo suformuotas bendras ŽVVG teritorijos bendruomenės požiūris į tolesnę teritorijos plėtrą, pasirinktos ŽVVG teritorijai labiausiai tinkančios plėtros kryptys ir VPS numatytos priemonės.</i></p> <p><i>Vietos bendruomenės susitelkimas bendriems tikslams:</i> VPS rengimo metu vietos gyventojai buvo aktyvinami dalyvauti VPS rengime dalyvaujant diskusijose, identifikuojant poreikius, ieškant sprendimo būdų. ŽVVG atliko išteklių analizę, nustatė vietos gyventojų poreikius, kurie pateikti VPS analizės dalyse, bendri ilgalaikiai tikslai numatyti vizijoje, jų sprendimo būdai numatyti prioritetuose, priemonėse.</p>
8.1.2.	<p>principo laikymasis įgyvendinant VPS:</p> <p>Teritorinio principo įgyvendinimą užtikrins ŽVVG darbuotojai, valdybos nariai:</p> <p>– <i>užtikrinti vietos išteklių tinkamą panaudojimą, vietos interesų grupių bendradarbiavimą ir veikimą kartu, užtikrinant integruotą ŽVVG teritorijos plėtrą. Siekiant užtikrinti vietos išteklių tinkamą panaudojimą, interesų grupių bendradarbiavimą, teritorijos</i></p>

	<p>išskirtinumo panaudojimą bei didesnės pridėtinės vertės kūrimą, VPS yra numatytas bendradarbiavimo projektas, kuris skatins partnerystę ir bendradarbiavimą. Taip pat, įgyvendinant VPS, bus vykdomos teritorinį principą išlaikančios veiklos: vyks vietos plėtros strategijos priemonių pristatymas potencialiems vietos projektų vykdytojams. Renginiai sudarys sąlygas didesnei informacinei sklaidai, didins žinomumą apie įgyvendinamą VPS, užtikrins galimybes potencialiems ŽVVG teritorijos dalyviams aktyviai prisidėti prie šios strategijos tikslų įgyvendinimo. Tokiu būdu siekiama užtikrinti tolygų VPS paramos lėšų pasiskirstymą visoje ŽVVG teritorijoje.</p> <p>– <i>užtikrinti ŽVVG teritorijos išskirtinumo ir specifinių pranašumų panaudojimą</i>: Bus vykdomos aktyvinimo veiklos, vykdomi informaciniai renginiai, mokymai potencialiems pareiškėjams. Šių renginių metu bus aptartos projektų idėjos, įgyvendinimo galimybės, užtikrinant tinkamą vietos išteklių, teritorijos išskirtinumo ir specifinių pranašumų panaudojimą.</p> <p>– <i>užtikrinti ŽVVG teritorijos didesnės pridėtinės vertės kūrimą, kurio bus tiesiogiai siekiama įgyvendinant VPS priemones</i>. Siekiant paskatinti bendras projektų idėjas ir bendradarbiavimą tarp skirtingų sektorių bus organizuojami konsultaciniai renginiai (taip pat ir individualios konsultacijos) potencialiems vietos projektų vykdytojams dėl teritorijos vietos išteklių, išskirtinumo ir specifinių pranašumų tinkamo panaudojimo, užtikrinant vietos interesų grupių veikimą kartu, jų bendradarbiavimą, didesnės pridėtinės vertės kūrimą ir integruotą ŽVVG teritorijos plėtrą.</p>
8.2.	„Iš apačios į viršų“ principas:
8.2.1.	<p>principo laikymasis rengiant VPS:</p> <p>Rengdama VPS, ŽVVG naudojo principą „Iš apačios į viršų“. Buvo sudarytos galimybės visiems norintiems dalyvauti VPS rengime, t. y., susitikimuose, konsultacijose, atliekant ŽVVG teritorijos socialinės, ekonominės ir aplinkos situacijos analizę ir SSGG; nustatant ŽVVG teritorijos gyventojų poreikius ir suteikiant jiems prioritetus; nustatant VPS prioritetus, priemones, įgyvendinimo etapus. Kiekvienas kaimo gyventojas galėjo jam patogiu laiku ir patogioje vietoje dalyvauti susitikimuose ir konsultacijose. Rengiant VPS, buvo atliekamos ŽVVG teritorijos socialinės, ekonominės bei aplinkos situacijos analinės, stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (SSGG) analizės. Atliekant minėtas analizes ŽVVG sudarė sąlygas kiekvienam ŽVVG teritorijos gyventojui dalyvauti susitikimuose. Tai buvo nuotoliniai informaciniai renginiai, susitikimai su skirtingų sektorių – vietos valdžios, pilietinės visuomenės, verslo, jaunimo atstovais. Apie susitikimų laiką ir vietą buvo iš anksto skelbiama ŽVVG internetinėje svetainėje.</p> <p>Atliekant gyventojų anketinę apklausą buvo siekiama išsiaiškinti ŽVVG teritorijos esamą socialinę-ekonominę situaciją, gyventojų poreikius ir opiausias problemas.</p> <p>Susisteminta susitikimuose surinkta informacija ir apklausos anketų duomenys, rezultatų suvestinė buvo pristatyta ŽVVG valdybos posėdyje, buvo identifikuotos pagrindinės ŽVVG teritorijos problemos ir nustatyti poreikiai, numatyti prioritetai ir priemonės, sudarytas finansinių išteklių VPS įgyvendinimui planas. Parengtas VPS projektas 20 darbo dienų buvo skelbiamas interneto svetainėje http://www.vilkauka.lt viešam visuomenės svarstymui/aptarimui ir derinimui. VPS buvo patvirtinta visuotiniame narių susirinkime.</p>
8.2.2.	principo laikymasis įgyvendinant VPS:

	<p>ŽVVG, taikydamą principą „iš apačios į viršų“, per visą VPS įgyvendinimo laiką laikysis šio principo, aktyviai bendradarbiaus su ŽVVG teritorijoje veiklą vykdančiomis nevyriausybinėmis organizacijomis, pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovais:</p> <p>1. <i>Rengiant kvietimų teikti vietos projektus dokumentaciją.</i> ŽVVG administracijos darbuotojai parengs kvietimų teikti projektus dokumentaciją, derins su valdyba, teiks vertinti Agentūrai. Su Agentūra suderinta dokumentacija bus tvirtinama valdybos posėdyje. Patvirtinta dokumentacija bus teikiama Agentūrai. Dokumentacija bus viešinama ŽVVG interneto svetainėje www.vilkanda.lt.</p> <p>2. <i>Kviesdama teikti vietos projektų paraiškas,</i> ŽVVG vykdys aktyvinimo veiklas: organizuos informacinius renginius, mokymus, kvies potencialius pareiškėjus teikti paraiškas. Jų metu teiks informaciją pareiškėjams apie VPS įgyvendinimą pristatydamą VPS prioritetus, priemones, visą kvietimų dokumentaciją, tinkamumo sąlygas pareiškėjams, atrankos kriterijus ir kt. ŽVVG teiks konsultacijas. Kvietimų dokumentacija bus skelbiama viešai interneto svetainėse www.vilkanda.lt, www.nma.lt, regioninėje spaudoje.</p> <p>3. <i>Tvirtinant vietos projektus.</i> ŽVVG administracijos darbuotojams atlikus VP užregistruotų paraiškų kokybės (pridėtinės vertės) vertinimą, bus rengiama galutinė VP vertinimo ataskaita, kviečiamas valdybos projektų atrankos posėdis. Atrankos posėdžio metu vertintojui pateikus vertinimo ataskaitą svarstymui, kiekvienas valdybos narys, laikydamasis reglamente nurodytų reikalavimų, turi teisę išsakyti nuomonę ir užduoti klausimus. Kad į klausimus būtų atsakyta išsamiai, į atrankos posėdžius gali būti kviečiami vietos projektų pareiškėjai. Po svarstymų priimamas sprendimas dėl rekomendacijos perduoti vietos projekto paraišką į kitą vertinimo etapą. Sprendimas priimamas balsuojant, posėdžio eiga protokoluojama. Protokolas derinamas su valdybos nariais, suderintas protokolas pasirašomas susirinkimo pirmininko ir susirinkimo sekretoriaus. Sprendimai, priimti valdybos posėdžio metu (protokolo nutariamoji dalis), viešiami internetinėje svetainėje www.vilkanda.lt.</p> <p>4. <i>Pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus ir vykdant stebėseną,</i> bus taikomas principas „iš apačios į viršų“, nes VPS įgyvendinime, VPS valdyme ir stebėsenoje tiesiogiai dalyvauja VVG nariai ir VVG valdybos nariai. VPS įgyvendinimo rezultatai viešiami internetinėje erdvėje laikantis Taisyklių reikalavimų. VPS metinė įgyvendinimo ataskaita bus teikiama Nacionalinei mokėjimo agentūrai prie Žemės ūkio ministerijos kiekvienais metais, viešinama interneto svetainėse www.vilkanda.lt, www.nma.lt. Su VPS įgyvendinimo rezultatais bei vykdoma stebėseną bus supažindinama visuomenė susitikimų, informacinių renginių, mokymu metu, juose dalyvaujant pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovams.</p> <p>5. <i>Vykdamas ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvinimo veiklas,</i> kiekvienais metais ŽVVG parengs gyventojų aktyvinimo planus, juos vykdys, organizuos mokymus, informacinius renginius, sudarys vienodas sąlygas visiems norintiems dalyvauti ir gauti visą išsamią informaciją apie VPS įgyvendinimą, paraiškų teikimą, jų įgyvendinimą. Bus teikiamos nuolatinės konsultacijos ir metodinė bei techninė pagalba pareiškėjams ir vietos projektų vykdytojams.</p>
8.3.	Partnerystės principas:
8.3.1.	<p>principo laikymasis rengiant VPS:</p> <p>ŽVVG veikla grindžiama partneryste tarp viešųjų ir privačiųjų vietos socialinių ir ekonominių interesų grupių, užtikrinant, kad nė viena interesų grupė nekontroliuotų sprendimo priėmimo, sutelkia ir sujungia esamus valstybinio, privataus, pilietinio sektorių</p>

	<p>žmogiškuosius ir finansinius išteklius bendrai gerovei kurti. Partnerystės principas yra skirtas skatinti įvairių sektorių atstovų tarpusavio diskusijas bei interesų derinimą, siekiant socialinės sanglaudos bei tvaresnių sprendimų ŽVVG teritorijoje.</p> <p>ŽRVVG valdybą sudaro 18 narių, kurių atstovavimas atitinka jai keliamus reikalavimus: 44,44 proc. valdybos narių (8 valdybos nariai) atstovauja pilietinės visuomenės sektorių, 27,78 proc. valdybos narių (5 valdybos nariai) atstovauja verslo sektorių ir 27,78 proc. valdybos narių (5 valdybos nariai) atstovauja vietos valdžios sektorių. ŽRVVG valdyboje išlaikyta lyčių pusiausvyra: 50,00 proc. valdybos sudaro vyrai (9 valdybos nariai) ir 50,00 proc. moterys (9 valdybos nariai). Jaunimo atstovai sudaro 22,22 proc. (4 valdybos nariai iki 40 m. amžiaus).</p> <p>ŽVVG, rengdama VPS, vienijo visų trijų sektorių atstovus nustatant teritorijos opiausias problemas, numatant VPS viziją, prioritetus, priemones ir kt. Siekdama užtikrinti partnerystės principo laikymąsi rengiant VPS, ŽVVG teritorijos poreikių nustatymui organizavo susitikimus su vietos valdžios atstovais, pilietinės visuomenės atstovais ir verslo atstovais. Vykde vietos gyventojų apklausą, ŽVVG valdyboje priėmė sprendimus numatant VPS prioritetus, priemones, paramos dydžius, finansinį planą. Patvirtintas VPS įgyvendinimo veiklos ir finansinis planas. Parengta VPS buvo pateikta visuomenei derinti ir patvirtinta visuotiniame susirinkime.</p>
8.3.2.	<p>principo laikymasis įgyvendinant VPS:</p> <p>VPS įgyvendinimo metu bus išlaikytos sektorių atstovavimo proporcijos. ŽVVG užtikrins, kad nei viena interesų grupė nekontroliuotų sprendimo priėmimo, t. y. kolegialaus valdymo organo sudėtyje ir sprendimų priėmimo metu nei viena interesų grupė negali turėti 50 ir daugiau procentų balsų. ŽVVG užtikrins, kad valdybos nariai keistųsi VPS įgyvendinimo metu, t. y. ne rečiau kaip kas 3 metus pasikeistų mažiausiai 1/3 narių, tačiau ne mažiau kaip po vieną atstovą iš kiekvienos interesų grupės.</p> <p>ŽVVG vykdys viešinimo veiklas. Vykdydys mokymus, kurių metu bus suteikiama visa reikalinga informacija vietos projektams rengti ir įgyvendinti. Organizuos informacinius renginius, susitikimus su potencialiais projektų teikėjais ir vykdytojais, konsultuos įvairiais paraiškų rengimo ir įgyvendinimo klausimais.</p>
8.4.	<p>Vietos finansavimo ir valdymo principas:</p>
8.4.1.	<p>principo laikymasis rengiant VPS:</p> <p>ŽVVG yra parengusi ir įgyvendinusi dvi vietos plėtros strategijas. Sukaupia patirtis parodė, kad paklausa vietos projektų finansavimui yra didesnė nei pasiūla. Atsižvelgusi į tai, ŽVVG, rengdama VPS, ėmėsi priemonių, mažinančių vietos iniciatyvų finansavimo pasiūlos ir paklausos neatitiktį. ŽVVG gavo daugiau projektų idėjų, kuriose nurodytas daug didesnis lėšų poreikis nei numatoma gauti lėšų gyvendinant VPS, tad siūlė ieškoti galimybių teikti paraiškas kitiems fondams, ieškant kitų finansavimo šaltinių.</p> <p>ŽVVG organizavo susitikimus su vietos gyventojais, kurių metu buvo skatinami projektų iniciatoriai, ugdomas vietos bendruomenių bei verslininkų pasitikėjimas jų idėjomis. ŽVVG konsultavo potencialius vietos projektų rengėjus, siekiant skatinti jų tarpusavio bendradarbiavimą sprendžiant vietos problemas ir planuojant ateitį. Renginių metu buvo renkami duomenys apie gyventojų poreikius, t. y. pildomos projektinių idėjų anketos, diskutuojama dėl VPS strateginių prioritetų, priemonių pasirinkimo. Ilgalaiškės plėtros</p>

	<p>strateginiai sprendimai buvo priimti VPS suformuojant prioritetus, priemones pagal ŽVVG teritorijos gyventojų poreikius, atliktą situacijos analizę ir numatyti realiai pasiekiami ŽVVG teritorijos plėtros rezultatai.</p>
8.4.2.	<p>principo laikymasis įgyvendinant VPS:</p> <p>ŽVVG užtikrins šio principo laikymąsi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Vykdydama vietos finansavimo mechanizmų paiešką ir kūrimą, ŽVVG tinklalapyje www.vilkauda.lt ir socialiniame tinkle Facebook sukurs paskyrą, kurioje bus pateikiama visa informacija apie ES ir kitus fondus, jų finansavimo galimybes.</i> - <i>užtikrindama galimybę suvienyti partnerių išteklius, ŽVVG organizuos mokymus/konsultacijas kompetencijų bei įgūdžių ugdymui bendradarbiavimo organizavimo, bendrų projektų rengimo, finansavimo šaltinių paieškos srityse. ŽVVG bus tarpininkė tarp projektų partnerių vystant projektų idėjas, vienijant partnerių išteklius, konsultuos finansavimo klausimais.</i> - <i>užtikrindama bendrą užsibrėžtų vietos plėtros uždavinių sprendimą. ŽVVG turi patirties bendram užsibrėžtų vietos plėtros uždavinių sprendimui, tai įrodo sėkmingai įgyvendintos dvi vietos plėtros strategijos. ŽVVG numato organizuoti mokymus, informacinius renginius, kurių metu siekiama aktyvinti vietos gyventojus projektų idėjoms generuoti ir bendradarbiavimo būdų paieškai, kad projektų idėjos būtų įgyvendintos, maksimaliai prisidedant prie užsibrėžtų vietos plėtros uždavinių sprendimo.</i>
Horizontalieji principai ir prioritetai:	
8.5.	Jaunimas:
8.5.1.	<p>ŽVVG veiksmai, susiję su principo laikymusi rengiant VPS:</p> <p>ŽVVG, rengdama VPS, dėmesį skyrė jauniems žmonėms. Organizuoiant ŽVVG valdymo organo darbą, valdyboje išrinkti 4 asmenys iki 40 metų amžiaus, t. y. 22,22 proc. visų valdybos narių. Jauni asmenys buvo įtraukti į visus VPS rengimo etapus, atliekant ekonominės, socialinės, kultūrinės ir aplinkos situacijos analizę, sudarant SSGG. Buvo organizuojami susitikimai su jaunais asmenimis, jų metu jie galėjo išsakyti savo nuomonę, įvardinti pagrindinius poreikius, teikti siūlymus dėl VPS prioritetų, priemonių pasirinkimo jaunimo problemoms spręsti.</p> <p>Jaunimui buvo sudarytos sąlygos dalyvauti anketinėje apklausoje. VPS buvo patvirtinta visuotiniame narių susirinkime, kuriame dalyvavo ir jaunimo atstovai.</p>
8.5.2.	<p>ŽVVG veiksmai, susiję su principo laikymusi įgyvendinant VPS:</p> <p>Į atskirus VPS administravimo ir įgyvendinimo procesus bus įtraukti jauni žmonės:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>organizuoiant ŽVVG valdymo organo darbą. ŽVVG užtikrins jaunų asmenų dalyvavimą valdyboje visu VPS įgyvendinimo laikotarpiu.</i> - <i>kviečiant teikti vietos projektų paraiškas. Bus teikiamos individualios konsultacijos apie galimybes gauti finansavimą jaunimui ir</i>

	<p>jauniems žmonėms įgyvendinant VPS.</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>atrenkant vietos projektus</i>. Veiklos projektuose papildomi atrankos balai bus skiriami už jaunimo ir jaunų žmonių įsitraukimą į bendruomenių ar kt. organizacijų veiklas, naudos gavėjai bus jaunimas ir jauni žmonės. – <i>pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus, vykdant VPS įgyvendinimo stebėseną</i>. ŽVVG nariai dalyvauja susirinkimuose, priima sprendimus dėl VPS įgyvendinimo ir tiesiogiai dalyvauja VPS įgyvendinimo stebėsenoje. ŽVVG VPS įgyvendinimo rezultatus pristatys ŽVVG interneto puslapyje www.vilkauda.lt, ŽVVG socialinio tinklo Facebook paskyroje, www.nma.lt, taip pat pristatydamą visuotiniame narių susirinkime, valdybos susirinkime, informacinių renginių metu. – <i>vykdant ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiklas</i>. ŽVVG vykdys įvairias aktyvinimo veiklas: informacinius renginius, mokymus, konsultacijas, siekiant, kad kuo daugiau jaunų žmonių įsitrauktų į VPS įgyvendinimą. Informacija bus viešinama internetiniuose portaluose: www.vilkauda.lt, www.nma.lt, vietos ir regiono spaudoje, ŽVVG Facebook paskyroje.
8.6.	Kultūra:
8.6.1.	<p>ŽVVG veiksmai, susiję su prioriteto laikymusi rengiant VPS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>nustatant ŽVVG teritorijos kultūros išteklių plėtros poreikius</i>. ŽVVG atlikta ŽVVG teritorijos kultūros išteklių analizė yra pateikta VPS 2.1. dalyje. Susitikimai su vietos gyventojais patvirtino, kad kultūros renginiai yra svarbūs. – <i>numatant VPS prioritetus, priemones bei lėšas joms įgyvendinti</i>. ŽVVG diskutavo su vietos gyventojais, kokiomis priemonėmis turėtų būti skatinamas vietos gyventojų kūrybiškumas, pilietiškumas, bendruomeniškumas. ŽVVG, atsižvelgusi į tyrimų rezultatus ir vietos gyventojų poreikius, VPS numatė priemones, kurios skatins bendruomenių veiklas, tame tarpe ir kultūrinius renginius.
8.6.2.	<p>ŽVVG veiksmai, susiję su prioriteto laikymusi įgyvendinant VPS:</p> <p>ŽVVG vykdys teritorijos gyventojų aktyvinimo veiklas bendruomenėse įvairių švenčių metu, į kuriuos bus kviečiami vietos ir šalies meno kolektyvai, bendruomenių kultūros aktyvistai.</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>organizuos konsultacinius renginius;</i> – <i>surengs informacinius renginius prieš kvietimus teikti vietos projektų paraiškas;</i> – <i>konsultuos potencialius pareiškėjus asmeniškai.</i>
8.7.	Darnus vystymasis (įskaitant aplinkosaugą ir klimato kaitos švelninimo veiksmus):
8.7.1.	<p>ŽVVG veiksmai, susiję su principo laikymusi rengiant VPS:</p> <p>Rengdama VPS, ŽVVG atliko ekonominę, socialinę, aplinkosauginę analizę, jos rezultatai pateikiami VPS 2 skyriuje. Atsižvelgdama į analizės rezultatus, ŽVVG numatė VPS prioritetus, priemones, kurios turės teigiamai įtakoti ŽVVG teritorijos darnų</p>

	<p>vystymasi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Priemonė. Žuvininkystės verslo plėtra; 1.2. Priemonė. Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas; 1.3. Priemonė. Infrastruktūros pritaikymas rekreacijos ir visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą; 1.4. Priemonė. Bendruomenių veiklos skatinimas. <p>Priemonių, kurios bus neutralios darnaus vystymosi atžvilgiu, ir kurios darniam vystymuisi turės tiesioginę neigiamą įtaką nėra.</p>
8.7.2.	<p>ŽVVG veiksmai, susiję su principo laikymusi įgyvendinant VPS:</p> <p>ŽVVG laikysis darnaus vystymosi principo, siekdama ŽVVG teritorijos darnaus vystymosi ir jos aplinkos būklės gerinimo atskirais VPS įgyvendinimo etapais:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Kvietimų teikti VP metu</i> bus keliamas reikalavimas užtikrinti, kad vietos projektas neturės neigiamos įtakos ŽVVG teritorijos darniam vystymuisi ir jos aplinkos būklei. – <i>Vietos projektų atrankos metu</i> bus vertinama, ar vietos projektui buvo būtinas poveikio aplinkai vertinimas ir ar jis atliktas. – <i>Vietos projektų įgyvendinimo metu</i> vykdytojams bus teikiama metodinė pagalba darniojo vystymosi klausimais. – <i>VPS rezultatų sklaidos metu</i> bus pristatyti geriausi vietos projektai, kurių rezultatai prisideda prie darnaus vystymosi ir (arba) gerina aplinkos būklę ŽVVG teritorijoje. – <i>ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo metu</i> ŽVVG vykdys aktyvinimo veiklas, skatindama gyventojus siekti ŽVVG teritorijos darnaus vystymosi ir aplinkos būklės gerinimo.
8.8.	<p>Moterų ir vyrų lygios galimybės ir nediskriminavimo skatinimas</p>
8.8.1.	<p>ŽVVG veiksmai, susiję su principo laikymusi rengiant VPS:</p> <p>Šalyje pasiekta reikšminga pažanga įtvirtinant moterų ir vyrų lygias galimybes. Tačiau daugelis darbo rinkos rodiklių (nedarbo, skurdo lygis, darbo rinkos susiskaidymas į „vyrishkas“ ir „moterishkas“ ar rasės profesijas, gaunamas atlygis už darbą ir kt.) vis dar rodo, kad praktikoje vyrų ir moterų padėtis skiriasi. Šis principas išlieka tarp svarbiausių horizontaliųjų prioritetų ir naujausiu programavimo laikotarpiu, kuris reiškia, kad lyčių lygybės ir nediskriminavimo prioritetą turi būti įgyvendinamas tiek rengiant, tiek įgyvendinant VPS.</p> <p>ŽVVG, vykdydama veiklą, užtikrina moterų ir vyrų lygybę, lyčių lygybės principo įgyvendinimą ir nediskriminavimą (dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, negalios, lytinės orientacijos, etninės priklausomybės, religijos ir kitų diskriminacinių motyvų). ŽVVG valdyboje moterys sudaro 50,00 proc., vyrai – 50,00 proc. valdybos narių.</p>

	<p>ŽVVG, rengdama VPS, sudarė sąlygas visiems ŽVVG teritorijos gyventojams, neatsižvelgiant į jų lytį, tautybę, rasinę ar etninę kilmę, kalbą, religiją, tikėjimą, įsitikinimus ar pažiūras, negalią, socialinę padėtį, amžių arba seksualinę orientaciją, dalyvauti VPS rengimo procese. Anketinėje apklausoje, susitikimuose su vietos gyventojais, renginiuose ŽVVG kiekvienam norinčiam pareikšti nuomonę, išsakyti poreikius, pateikti siūlymus ir pastabas sudarė galimybes dalyvauti VPS rengimo procese. Tai leido užtikrinti moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo dėl tautinės kilmės, religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus, šeimyninės padėties, lytinės orientacijos skatinimą VPS rengimo metu.</p>
8.8.2.	<p>ŽVVG veiksmai, susiję su principo laikymusi įgyvendinant VPS:</p> <p>ŽVVG užtikrins šio principo taikymą ŽVVG veikloje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>organizuojant ŽVVG administracijos darbą.</i> Tiek vyrams, tiek moterims bus taikomi vienodi atrankos dirbti VVG administracijoje kriterijai, taip pat bus sudarytos vienodos darbo ŽVVG administracijoje ir kvalifikacijos tobulinimo sąlygos. Kliūtimi dirbti ŽVVG administracijoje negalės būti tokie kriterijai kaip tautinė kilmė, religija ar įsitikinimai, negalia, šeimyninė padėtis, lytinė orientacija. – <i>organizuojant ŽVVG valdymo organo darbą.</i> ŽVVG valdybą sudarys įvairaus amžiaus ir abiejų lyčių asmenys santykiu 40:60. Renkamam ŽVVG valdybos nariu kliūtimi negalės būti tautinė kilmė, religija ar įsitikinimai, negalia, šeimyninė padėtis, lytinė orientacija; – <i>kviečiant teikti vietos projektų paraiškas</i> bus taikomas reikalavimas, kad vietos projektas prisideda prie moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo principo įgyvendinimo ir/arba neturės neigiamos įtakos šio principo įgyvendinimui; – <i>bus tvirtinami tik projektai,</i> atitinkantys reikalavimą nepažeisti moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo principo; – <i>pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus.</i> ŽVVG sudarys galimybes visiems asmenims susipažinti su VPS įgyvendinimo rezultatais, visiems naudos gavėjams ir skirtingų tikslinių grupių atstovams (nepriklausomai nuo lyties) bus suteikiamos teisės dalyvauti projektų veiklose ir naudotis jų rezultatais. – <i>vykdant ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiklą.</i> ŽVVG vykdys aktyvinimo veiklas, informacinius renginius, mokymus ir kt. Juose bus sudaryta galimybė visiems norintiems juose dalyvauti ir gauti reikiamą informaciją apie VPS įgyvendinimą. Pristatant VPS rodiklius bei vykdant gyventojų skatinimo veiklas informacija bus teikiama vietinėje spaudoje, internetiniame puslapyje www.vilkanda.lt, www.nma.lt, ŽVVG Facebook paskyroje, informacija bus skleidžiama įvairių renginių, susitikimų metu, kad diskriminaciją patiriančios grupės gautų informaciją apie paramos galimybes.

9. VPS priemonių ir veiklos sričių aprašymas		
9.1.VPS priemonės, neturinčios veiklos sričių		
9.1.1.VPS prioritetas Nr. <1> „<Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste>“		
9.1.2. VPS priemonė „<Žuvininkystės verslo plėtra >“ (kodas <BIVP-1>)		
9.1.3.	VPS priemonės tikslas: Skatinti žuvininkystės verslų įvairinimą ir vietos gyventojų užimtumą.	
9.1.4.	Priemonės apibūdinimas	<p>ŽVVG atliktas vietos gyventojų poreikių tyrimas nustatė pagrindinį poreikį „Įvairinti žuvininkystės verslą, skatinant pridėtinės vertės kūrimą ir vietos gyventojų užimtumą“.</p> <p>Pagal priemonę remiamos veiklos: produktyvios investicijos į akvakultūrą; akvakultūros produkcijos ir auginamų rūšių įvairinimas; akvakultūros ūkių modernizavimas; investicijos į akvakultūros produktų kokybės gerinimą ar pridėtinės vertės kūrimą; akvakultūros įmonių pajamų įvairinimas plėtojant papildomą veiklą; akvakultūros veiklos įvairinimas investuojant į kitus ekonomikos sektorius; veiklos, papildančios žuvininkystę, žvejybos ir akvakultūros veiklų įvairinimui, mėlynosios ekonomikos galimybių išnaudojimui (biotechnologijų, paslaugų, inovacijų, atsinaujinančios energijos) ir reikalingos infrastruktūros kūrimui ir pritaikymui akvakultūros verslo, žvejybos ir rekreacijos poreikiams ir kt. Remiamos veiklos turi būti susijusios su žuvininkyste.</p> <p>Remiama statinių statyba ir/arba atnaujinimas, infrastruktūros įrengimas, įrangos, technikos įsigijimas ir kitos projekto įgyvendinimui reikalingos išlaidos.</p> <p>Priemonė atitinka EJŖŽF specifinį tikslą „Verslo vystymas mėlynojo augimo sektoriuose, pasitelkiant inovacijas, mėlynąsias biotechnologijas, atsinaujinančią energiją, žvejybos ir akvakultūros veiklos įvairinimas remiant turizmo ir kitų paslaugų derinimą su žvejyba ir akvakultūra“.</p> <p>Įvertinus situacijos analizės išvadas ir tenkinant vietos gyventojų įvardintą poreikį priemonei skiriama 38,32 proc. vietos projektams įgyvendinti numatytų lėšų, t.y. 600 000,00 Eur paramos lėšų. Planuojama įgyvendinti 3 projektus. Planuojama sukurti 0,75 naujas darbo vietas. Planuojama, kad vienas projektas sukurs 0,25 naujas darbo vietas (0,25 etatą). Vienos naujos darbo vietos (0,25 etato) kaina 200 000,00 Eur.</p>

		Bus pasiekti rezultato rodikliai: - įdiegtos inovacijos (naujų produktų, paslaugų, procesų, verslo modelių ar metodų skaičius) (CR14) – 1; - sukurtų naujų darbo vietų (naujų etatų) skaičius įgyvendinus vietos projektus (vnt.) (CR06) – 0,75.	
9.1.5.	Pagal priemonę remiamų vietos projektų pobūdis:		
9.1.5.1	<i>pelno</i>	☒	
9.1.5.2.	<i>ne pelno</i>	☐	
9.1.6.	Tinkami paramos gavėjai	Juridiniai asmenys: labai mažos, mažos, vidutinės įmonės, įregistravusios ir vykdančios žuvininkystės veiklą ŽVVG teritorijoje. Fiziniai asmenys yra ne jaunesni nei 18 metų amžiaus.	
9.1.7.	Priemonės tikslinė grupė	Juridiniai asmenys: labai mažos, mažos, vidutinės įmonės, įregistravusios ir vykdančios žuvininkystės veiklą ŽVVG teritorijoje. Fiziniai asmenys yra ne jaunesni nei 18 metų amžiaus, įregistravę ir vykdančios žuvininkystės veiklą ŽVVG teritorijoje.	
9.1.8.	Tinkamumo sąlygos	1. Projektą teikia subjektas, įvardytas tinkamu pareiškėju; 2. Projektu kuriamos darbo vietos; 3. Projektas įgyvendinamas ŽVVG teritorijoje.	
9.1.9.	Vietos projektų atrankos kriterijai	1. Sukurtų darbo vietų skaičius. 2. Sukurtų darbo vietų skaičius jaunimui ir jauniems žmonėms iki 40 m. (imtinai)	
9.1.10.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	Iki 200 000,00	
9.1.11.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	<ul style="list-style-type: none"> - iki 50 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai vietos projektas yra privataus žuvininkystės verslo pobūdžio (po jo įgyvendinimo projekte įsipareigojama gauti grynujų pajamų) ir jį teikia juridinis (privatus arba viešas) arba fizinis asmuo. Fizinį asmenų privataus žuvininkystės verslo pobūdžio vietos projektais laikomi vietos projektai, kurie yra teikiami fizinį asmenų, vietos projekto paraiškos pateikimo dieną arba vietos projekto įgyvendinimo metu veikiančių pagal verslo liudijimą arba individualios veiklos pažymą, arba teikiami uždarytų akcinių bendrovių ar kitą teisinį statusą turinčių juridinių asmenų, kai jų steigėjais yra vienas fizinis asmuo. Šiame papunktyje nurodytas paramos intensyvumas privataus žuvininkystės verslo pobūdžio vietos projektams didinamas arba mažinamas vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 2021/1139 III priedu; - iki 75 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai vietos projektas yra skirtas žuvininkystės verslui plėtoti arba pradėti, jį teikia juridinis arba fizinis asmuo ir pareiškėjas įrodo, kad vietos projektas yra 	

		<p>inovatyvus vietos lygiu. Visuomenei turi būti suteikiama galimybė susipažinti su vietos projekto veiksmis ir rezultatais. Fizinių asmenų privataus žuvininkystės verslo pobūdžio vietos projektais laikomi vietos projektai, kurie yra teikiami fizinių asmenų, vietos projekto paraiškos pateikimo dieną arba vietos projekto įgyvendinimo metu veikiančių pagal verslo liudijimą arba individualios veiklos pažymą, leidžiančią užsiimti žuvininkystės verslu.</p>
--	--	---

9.2.1. VPS prioritetas Nr. <1> „<Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste>“		
9.2.2. VPS priemonė „<Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas>“ (kodas <BIVP-2>)		
9.2.3.	VPS priemonės tikslas: Skatinti perdirbti produkciją ir didinti pridėtinę vertę. <i>Nurodykite VPS priemonės tikslą.</i>	
9.2.4.	Priemonės apibūdinimas	<p>ŽVVG atliktas vietos gyventojų poreikių tyrimas nustatė pagrindinį poreikį „Ivairinti žuvininkystės verslą, skatinant pridėtinės vertės kūrimą ir vietos gyventojų užimtumą“.</p> <p>Pagal priemonę remiamos veiklos: veiklos, kuriančios ir plėtojančios maisto sistemas, pasitelkiant inovacijas vertės grandinėje; veiklos, padedančios sukurti naujus ar patobulintus produktus, veiklos, papildančios žuvininkystę; veiklos žuvininkystės produkcijos perdirbimui; veiklos, kuriančios žuvininkystės produktų ir paslaugų sistemas ir kt. Remiamos veiklos turi būti susijusios su žuvininkyste.</p> <p>Remiama statinių statyba ir/arba atnaujinimas, infrastruktūros įrengimas, įrangos, technikos įsigijimas ir kitos projekto įgyvendinimui reikalingos išlaidos.</p> <p>Priemonė atitinka EJŖŽF specifinį tikslą „Tvairių maisto sistemų plėtojimas, pasitelkiant inovacijas ir skaitmeninimą visoje vertės grandinėje, skatinant mėlynosios bioekonomikos integravimą į vietos bendruomenių ekonomines veiklas, vietos laimikio rinkodarą ir vertės didinimą, bendradarbiavimą“.</p> <p>Įvertinus situacijos analizės išvadas ir tenkinant vietos gyventojų įvardintą poreikį priemonei skiriama 19,16 proc. vietos projektams įgyvendinti numatytų lėšų, t.y. 300 000,00 Eur paramos lėšų. Planuojama įgyvendinti 3 projektus, todėl vienam projektui numatyta didžiausia vietos projektui finansuoti suma yra iki 100 000,00 Eur. Įgyvendinus priemonę, bus kuriama pridėtinė vertė, sukuriamos darbo vietos. Planuojama sukurti 0,75 naujas darbo vietas. Planuojama, kad vienas projektas sukurs 0,25 naujas darbo</p>

		vietas (0,25 etatų). Vienos naujos darbo vietos (0,25 etato) kaina 100 000,00 Eur.	
		Bus pasiekti rezultato rodikliai: - įdiegtos inovacijos (naujų produktų, paslaugų, procesų, verslo modelių ar metodų skaičius) (CR14) – 1; - sukurtų naujų darbo vietų (naujų etatų) skaičius įgyvendinus vietos projektus (vnt.) (CR06) – 0,75;	
9.2.5.	Pagal priemonę remiamų vietos projektų pobūdis:		
9.2.5.1	<i>pelno</i>	☒	
9.2.5.2.	<i>ne pelno</i>	☐	
9.2.6.	Tinkami paramos gavėjai	Juridiniai asmenys: labai mažos, mažos, vidutinės įmonės, įregistravusios ir vykdančios žuvininkystės veiklą ŽVVG teritorijoje. Fiziniai asmenys yra ne jaunesni nei 18 metų amžiaus.	
9.2.7.	Priemonės tikslinė grupė	Juridiniai asmenys: labai mažos, mažos, vidutinės įmonės, įregistravusios ir vykdančios žuvininkystės veiklą ŽVVG teritorijoje. Fiziniai asmenys yra ne jaunesni nei 18 metų amžiaus, įregistravę ir vykdančios žuvininkystės veiklą ŽVVG teritorijoje.	
9.2.8.	Tinkamumo sąlygos	1. Projektą teikia subjektas, įvardytas tinkamu pareiškėju; 2. Projektu kuriamos ir išlaikomos darbo vietos; 3. Projektas įgyvendinamas ŽVVG teritorijoje.	
9.2.9.	Vietos projektų atrankos kriterijai	1. Sukurtų darbo vietų skaičius. 2. Sukurtų darbo vietų skaičius jaunimui ir jauniems žmonėms iki 40 m. (imtinai)	
9.2.10.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	Iki 100 000,00 Eur.	
9.2.11.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	- iki 50 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai vietos projektas yra privataus žuvininkystės verslo pobūdžio (po jo įgyvendinimo projekte išpareigojama gauti grynąjį pajamų) ir jį teikia juridinis (privatus arba viešas) arba fizinis asmuo. Fizinį asmenų privataus žuvininkystės verslo pobūdžio vietos projektais laikomi vietos projektai, kurie yra teikiami fizinį asmenų, vietos projekto paraiškos pateikimo dieną arba vietos projekto įgyvendinimo metu veikiančių pagal verslo liudijimą arba individualios veiklos pažymą, arba teikiami uždarytų akcinių bendrovių ar kitą teisinį statusą turinčių juridinių asmenų, kai jų steigėjais yra vienas fizinis asmuo. Šiame papunktyje nurodytas paramos intensyvumas privataus žuvininkystės verslo pobūdžio vietos projektams didinamas arba mažinamas vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 2021/1139 III priedu;	

		- iki 75 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai vietos projektas yra skirtas žuvininkystės verslui plėtoti arba pradėti, jį teikia juridinis arba fizinis asmuo, ir pareiškėjas įrodo, kad vietos projektas yra inovatyvus vietos lygiu. Visuomenei turi būti suteikiama galimybė susipažinti su vietos projekto veiksmis ir rezultatais. Fizinį asmenų privataus žuvininkystės verslo pobūdžio vietos projektais laikomi vietos projektai, kurie yra teikiami fizinį asmenų, vietos projekto paraiškos pateikimo dieną arba vietos projekto įgyvendinimo metu veikiančių pagal verslo liudijimą arba individualios veiklos pažymą, leidžiančią užsiimti žuvininkystės verslu.
--	--	---

9.3.1. VPS prioritetas Nr. <2> „<Žuvininkystės bendruomenių veiklos stiprinimas didinant vietos gyventojų įtrauktį, sprendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius>“		
9.3.2. VPS priemonė „<Infrastruktūros kūrimas ir pritaikymas visuomenės ir rekreacijos poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą>“ <BIVP-3>)		
9.3.3.	VPS priemonės tikslas: Kurti ir pritaikyti infrastruktūrą visuomenės ir rekreacijos poreikiams, saugant vietos gamtos išteklius	
9.3.4.	Priemonės apibūdinimas	<p>ŽVVG atliktas vietos gyventojų poreikių tyrimas nustatė pagrindinį poreikį „Skatinti žuvininkystės bendruomenių iniciatyvas, pritaikant infrastruktūrą rekreacijos poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą“.</p> <p>Pagal priemonę remiamos veiklos: veiklos, skirtos viešosios infrastruktūros kūrimui ir pritaikymui visuomenės ir rekreacijos poreikiams; veiklos, skirtos biologinės įvairovės saugojimui, švelninančios klimato kaitą; veiklos diegiant inovacijas; veiklos, skatinančios tausų gamtos išteklių naudojimą ir kt.</p> <p>Remiama infrastruktūros įrengimas, atnaujinimas, įrangos įsigijimas ir kitos projekto įgyvendinimui reikalingos išlaidos.</p> <p>Priemonė atitinka EJŖŽF specifinį tikslą „Klimato kaitos švelninimas ir prisitaikymas, biologinės įvairovės išsaugojimas, investuojant į žiedinę ekonomiką, skaitmeninimą, inovacijas, vietos išteklių valdymo stiprinimą“.</p> <p>Įvertinus situacijos analizės išvadas ir tenkinant vietos gyventojų įvardintą poreikį priemonei skiriama 21,26 proc. vietos projektams įgyvendinti numatytų lėšų, t.y. 332 850,00 Eur paramos lėšų. Planuojama įgyvendinti 3 projektus, todėl vienam projektui numatyta didžiausia vietos projektui finansuoti suma yra</p>

		iki 110 950,00 Eur. Bus pasiekti rezultato rodikliai: - projektų, kuriais prisidedama prie geros aplinkos būklės, įskaitant gamtos atkūrimą, išsaugojimą, ekosistemų apsaugą, biologinę įvairovę, gyvūnų sveikatą ir gerovę, skaičius (vnt.) CR10) – 2. - įdiegtos inovacijos (naujų produktų, paslaugų, procesų, verslo modelių ar metodų skaičius) (CR14) – 1.
9.3.5.	Pagal priemonę remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.3.5.1	<i>pelno</i>	
9.3.5.2.	<i>ne pelno</i>	x
9.3.6.	Tinkami paramos gavėjai	Viešieji juridiniai asmenys: bendruomeninė organizacija ar kita asociacija, nevyriausybinė organizacija, viešoji įstaiga, savivaldybė ar savivaldybės įmonė, registruotos ir vykdančios veiklą ŽVVG teritorijoje.
9.3.7.	Priemonės tikslinė grupė	ŽVVG teritorijos gyventojai.
9.3.8.	Tinkamumo sąlygos	1. Projektą teikia subjektas, įvardytas tinkamu pareiškėju; 2. Projektas įgyvendinamas ŽRVVG teritorijoje.
9.3.9.	Vietos projektų atrankos kriterijai	1. Projektas skirtas daugiau nei vienai tikslinei grupei; 2. Projekto veiklose dalyvaus didesnis jaunimo ir jaunų žmonių iki 40 m. (imtinai) skaičius.
9.3.10.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	Iki 110 950,00 Eur.
9.3.11.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	Iki 100 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai vietos projektas yra ne pelno ir jį teikia NVO ar kitas viešasis juridinis asmuo, o remiami veiksmai atitinka vieną iš kriterijų: 1) atitinka kolektyvinius interesus; 2) turi kolektyvinį paramos gavėją arba 3) turi inovacinių aspektų, kai tinkama vietos (ŽVVG teritorijos) lygmeniu ir užtikrina galimybę visuomenei susipažinti su jų rezultatais.

9.4.1. VPS prioritetas Nr. <2> „<Žuvininkystės bendruomenių veiklos stiprinimas didinant vietos gyventojų įtrauktį, sprendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius>“

9.4.2. VPS priemonė „<Bendruomenių veiklos skatinimas>“ (kodas <BIVP-4>)

9.4.3.	VPS priemonės tikslas: Skatinti bendruomeninę veiklą.	
9.4.4.	Priemonės apibūdinimas	ŽVVG atliktas vietos gyventojų poreikių tyrimas nustatė pagrindinį poreikį „Skatinti žuvininkystės bendruomenių iniciatyvas pritaikant infrastruktūrą rekreacijos poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą“.

		<p>Pagal priemonę remiamos veiklos: ekonominė veikla; socialinė veikla; veiklos, nukreiptos NVO gyvybingumo skatinimui; veiklos, kurios užtikrins ekonominių ir socialinių paslaugų teikimą vietos gyventojams; veiklos, nukreiptos vietos gyventojų užimtumo gerinimui didinant socialinę įtrauktį; šioms veikloms materialinės bazės kūrimas ir tvarkymas, infrastruktūros kūrimas ir tvarkymas ir kt.</p> <p>Remiama statinių statyba ir/arba atnaujinimas, infrastruktūros įrengimas, įrangos, technikos įsigijimas ir kitos projekto įgyvendinimui reikalingos išlaidos.</p> <p>Priemonė atitinka EJŖŽF specifinį tikslą „Bendruomenių gyvybingumo stiprinimas, investuojant į saugių ir kokybiškų darbo vietų kūrimą ir socialinės įtraukties didinimą, jaunimo pritraukimą“.</p> <p>Priemonei skiriama 21,26 proc. vietos projektams įgyvendinti numatytų lėšų, t.y. 332 849,00 Eur paramos lėšų, planuojama įgyvendinti 3 projektus, todėl vienam projektui numatyta didžiausia vietos projektui finansuoti suma yra iki 110 950,00 Eur.</p> <p>Bus pasiektas rezultato rodiklis:</p> <ul style="list-style-type: none"> - paremtas bendruomenių gyvybingumo stiprinimas, siekiant, kad naudą gautų kuo daugiau naudos gavėjų (vnt.) (CR08) - 3; - naudą gaunantys asmenys (asmenys) (CR08) - 30.
9.4.5.	Pagal priemonę remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.4.5.1	<i>pelno</i>	☐
9.4.5.2.	<i>ne pelno</i>	☒
9.4.6.	Tinkami paramos gavėjai	Viešieji juridiniai asmenys: bendruomeninė organizacija ar kita asociacija, nevyriausybinė organizacija, viešoji įstaiga, savivaldybė, ar savivaldybės įmonė, registruotos ir vykdančios veiklą ŽVVG teritorijoje.
9.4.7.	Priemonės tikslinė grupė	ŽVVG teritorijos gyventojai.
9.4.8.	Tinkamumo sąlygos	1. Projektą teikia subjektas, įvardytas tinkamu pareiškėju; 2. Projektas įgyvendinamas ŽRVVG teritorijoje.
9.4.9.	Vietos projektų atrankos kriterijai	1. Projektas skirtas daugiau nei vienai tikslinei grupei; 2. Projekto veiklose dalyvaus didesnis jaunimo ir jaunų žmonių iki 40 m. (imtinai) skaičius.
9.4.10.	Didžiausia paramos suma vietos projektui	Iki 110 950,00 Eur.

	(Eur)	
9.4.11.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	Iki 100 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, kai vietos projektas yra ne pelno ir jį teikia NVO ar kitas viešasis juridinis asmuo, o remiami veiksmai atitinka vieną iš kriterijų: 1) atitinka kolektyvinius interesus; 2) turi kolektyvinį paramos gavėją arba 3) turi inovacinių aspektų, kai tinkama vietos (ŽVVG teritorijos) lygmeniu ir užtikrina galimybę visuomenei susipažinti su jų rezultatais.

10. VPS įgyvendinimo veiksmų planas		
	Planuojami veiksmai	Sąsaja su VPS ir priemonėmis
10.1.	2024 m.	
10.1.1.	<p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <p>1. Su VPS administravimu susijusių dokumentų tvarkymas:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ viešųjų pirkimų organizavimas; ❖ buhalterinių dokumentų rengimas; ❖ vietos projektų administravimas ir priežiūra; ❖ vietos pareiškėjų konsultavimas; ❖ VPS ataskaitos rengimas; <p>2. Privalomos viešinimo priemonės.</p> <p>3. Kvietimai Nr. 1, 2, 3, 4 teikti vietos projektų paraiškas (IV ketv.):</p> <p>3.1. kvietimų teikti vietos projektų paraiškas dokumentacijos rengimas, skelbimas;</p> <p>3.2. vietos projektų paraiškų rinkimas ir vertinimas;</p> <p>3.3. vietos projektų atranka ir tvirtinimas;</p> <p>3.4. vietos projektų paramos sutarčių sudarymas.</p>	<p>Kvietimą Nr. 1 planuojama skelbti pagal priemonę „Žuvininkystės verslo plėtra“;</p> <p>Kvietimą Nr. 2 planuojama skelbti pagal priemonę „Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas“;</p> <p>Kvietimą Nr. 3 planuojama skelbti pagal priemonę „Infrastruktūros kūrimas ir pritaikymas rekreacijos ir visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą“;</p> <p>Kvietimą Nr. 4 planuojama skelbti pagal priemonę „Bendruomenių veiklos skatinimas“.</p>
10.1.2.	<p>Susiję su ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:</p> <p>1. 2024 m. viešinimo ir gyventojų aktyvinimo plano sudarymas ir tvirtinimas;</p> <p>2. Interneto svetainės medžiagos rengimas, nuolatinis joje pateikiamos informacijos atnaujinimas, VPS įgyvendinimo eigos ir rezultatų viešinimas;</p> <p>3. Priemonių su išoriniu ženkliniu rengimas ir gaminimas;</p> <p>4. Informacinių skelbimų, pranešimų interneto svetainėje rengimas;</p> <p>5. Informacinių renginių organizavimas;</p>	<p>1-4 ir 6 veiklos, susijusios su visomis VPS priemonėmis.</p> <p>5 veikla, susijusi su kvietimų Nr. 1, 2, 3, 4 VPS priemonėmis.</p>

	6. VPS eigos viešinio pristatymas ŽVVG narių susirinkimuose ir kt. renginiuose.	
10.2.	2025 m.	
10.2.1.	Susiję su VPS įgyvendinimu: 1. Kvietimai Nr. 5, 6, 7, 8 teikti vietos projektų paraiškas (I-IV ketv.): 1.1. kvietimų teikti vietos projektų paraiškas dokumentacijos rengimas, skelbimas; 1.2. vietos projektų paraiškų rinkimas ir vertinimas; 1.3. vietos projektų atranka ir tvirtinimas; 1.4. vietos projektų paramos sutarčių sudarymas. 2. Patvirtintų vietos projektų įgyvendinimas, administravimas ir priežiūra. 3. Su VPS administravimu susijusių dokumentų tvarkymas: <ul style="list-style-type: none"> ❖ viešųjų pirkimų organizavimas; ❖ buhalterinių dokumentų rengimas; ❖ vietos projektų administravimas ir priežiūra; ❖ vietos pareiškėjų konsultavimas. 	Kvietimą Nr. 5 planuojama skelbti pagal priemonę „Žuvininkystės verslo plėtra“; Kvietimą Nr. 6 planuojama skelbti pagal priemonę „Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas“; Kvietimą Nr. 7 planuojama skelbti pagal priemonę „Infrastruktūros kūrimas ir pritaikymas rekreacijos ir visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą“; Kvietimą Nr. 8 planuojama skelbti pagal priemonę „Bendruomenių veiklos skatinimas“.
10.2.2.	Susiję su ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu: 1. 2025 m. viešinio ir gyventojų aktyvinimo plano sudarymas ir tvirtinimas; 2. Interneto svetainės medžiagos rengimas, nuolatinis joje pateikiamos informacijos atnaujinimas, VPS įgyvendinimo eigos ir rezultatų viešinimas; 3. Priemonių su išoriniu ženkliniu rengimas ir gaminimas; 4. Informacinių skelbimų, pranešimų interneto svetainėje rengimas; 5. Informacinių renginių organizavimas; 6. VPS eigos viešinio pristatymas ŽVVG narių susirinkimuose ir kt. renginiuose.	1-4 ir 6 veiklos, susijusios su visomis VPS priemonėmis. 5 veikla, susijusi su kvietimų Nr. 5, 6, 7, 8 VPS priemonėmis.
10.3.	2026 m.	
10.3.1.	Susiję su VPS įgyvendinimu: 1. Kvietimai Nr. 9, 10, 11, 12 teikti vietos projektų paraiškas (I-IV ketv.): 1.1. kvietimų teikti vietos projektų paraiškas dokumentacijos rengimas, skelbimas; 1.2. vietos projektų paraiškų rinkimas ir vertinimas; 1.3. vietos projektų atranka ir tvirtinimas; 1.4. vietos projektų paramos sutarčių sudarymas. 2. Patvirtintų vietos projektų įgyvendinimas, administravimas ir priežiūra. 3. Su VPS administravimu susijusių dokumentų tvarkymas: <ul style="list-style-type: none"> ❖ viešųjų pirkimų organizavimas; 	Kvietimą Nr. 9 planuojama skelbti pagal priemonę „Žuvininkystės verslo plėtra“; Kvietimą Nr. 10 planuojama skelbti pagal priemonę „Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas“; Kvietimą Nr. 11 planuojama skelbti pagal priemonę „Infrastruktūros kūrimas ir pritaikymas rekreacijos ir visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą“;

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ buhalterinių dokumentų rengimas; ❖ vietos projektų administravimas ir priežiūra; ❖ vietos pareiškėjų konsultavimas. 	Kvietimą Nr. 12 planuojama skelbti pagal priemonę „Bendruomenių veiklos skatinimas“.
10.3.2.	<p>Susiję su ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2026 m. viešinimo ir gyventojų aktyvinimo plano sudarymas ir tvirtinimas; 2. Interneto svetainės medžiagos rengimas, nuolatinis joje pateikiamos informacijos atnaujinimas, VPS įgyvendinimo eigos ir rezultatų viešinimas; 3. Priemonių su išoriniu ženkliniu rengimas ir gaminimas; 4. Informacinių skelbimų, pranešimų interneto svetainėje rengimas; 5. Informacinių renginių organizavimas; 6. VPS eigos viešinimo pristatymas ŽVVG narių susirinkimuose ir kt. renginiuose. 	1-4 ir 6 veiklos, susijusios su visomis VPS priemonėmis. 5 veikla, susijusi su kvietimų Nr. 9, 10, 11, 12 VPS priemonėmis.
10.4.	2027 m.	
10.4.1.	<p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kvietimai Nr. 13, 14, 15, 16 teikti vietos projektų paraiškas (I-IV ketv.): <ol style="list-style-type: none"> 1.1. kvietimų teikti vietos projektų paraiškas dokumentacijos rengimas, skelbimas; 1.2. vietos projektų paraiškų rinkimas ir vertinimas; 1.3. vietos projektų atranka ir tvirtinimas; 1.4. vietos projektų paramos sutarčių sudarymas. 2. Patvirtintų vietos projektų įgyvendinimas, administravimas ir priežiūra. 3. Su VPS administravimu susijusių dokumentų tvarkymas: <ul style="list-style-type: none"> ❖ viešųjų pirkimų organizavimas; ❖ buhalterinių dokumentų rengimas; ❖ vietos projektų administravimas ir priežiūra; ❖ vietos pareiškėjų konsultavimas. 	Kvietimą Nr. 13 planuojama skelbti pagal priemonę „Žuvininkystės verslo plėtra“; Kvietimą Nr. 14 planuojama skelbti pagal priemonę „Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas“; Kvietimą Nr. 15 planuojama skelbti pagal priemonę „Infrastruktūros kūrimas ir pritaikymas rekreacijos ir visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą“; Kvietimą Nr. 16 planuojama skelbti pagal priemonę „Bendruomenių veiklos skatinimas“.
10.4.2.	<p>Susiję su ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2027 m. viešinimo ir gyventojų aktyvinimo plano sudarymas ir tvirtinimas; 2. Interneto svetainės medžiagos rengimas, nuolatinis joje pateikiamos informacijos atnaujinimas, VPS įgyvendinimo eigos ir rezultatų viešinimas; 3. Priemonių su išoriniu ženkliniu rengimas ir gaminimas; 4. Informacinių skelbimų, pranešimų interneto svetainėje rengimas; 	1-4 ir 6 veiklos, susijusios su visomis VPS priemonėmis. 5 veikla, susijusi su kvietimų Nr. 13, 14, 15, 16 VPS priemonėmis.

	5. Informacinių renginių organizavimas; 6. VPS eigos viešinio pristatymas ŽVVG narių susirinkimuose ir kt. renginiuose.	
10.5.	2028 m.	
10.5.1.	<p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kvietimai Nr. 17, 18, 19, 20 teikti vietos projektų paraiškas (I-IV ketv.): <ol style="list-style-type: none"> 1.1. kvietimų teikti vietos projektų paraiškas dokumentacijos rengimas, skelbimas; 1.2. vietos projektų paraiškų rinkimas ir vertinimas; 1.3. vietos projektų atranka ir tvirtinimas; 1.4. vietos projektų paramos sutarčių sudarymas. 2. Patvirtintų vietos projektų įgyvendinimas, administravimas ir priežiūra. 3. Su VPS administravimu susijusių dokumentų tvarkymas: <ul style="list-style-type: none"> ❖ viešųjų pirkimų organizavimas; ❖ buhalterinių dokumentų rengimas; ❖ vietos projektų administravimas ir priežiūra; ❖ vietos pareiškėjų konsultavimas. 	<p>Kvietimą Nr. 17 planuojama skelbti pagal priemonę „Žuvininkystės verslo plėtra“;</p> <p>Kvietimą Nr. 18 planuojama skelbti pagal priemonę „Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas“;</p> <p>Kvietimą Nr. 19 planuojama skelbti pagal priemonę „Infrastruktūros kūrimas ir pritaikymas rekreacijos ir visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą“;</p> <p>Kvietimą Nr. 20 planuojama skelbti pagal priemonę „Bendruomenių veiklos skatinimas“.</p>
10.5.2.	<p>Susiję su ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2028 m. viešinio ir gyventojų aktyvinimo plano sudarymas ir tvirtinimas; 2. Interneto svetainės medžiagos rengimas, nuolatinis joje pateikiamos informacijos atnaujinimas, VPS įgyvendinimo eigos ir rezultatų viešinimas; 3. Priemonių su išoriniu ženkliniu rengimas ir gaminimas; 4. Informacinių skelbimų, pranešimų interneto svetainėje rengimas; 5. Informacinių renginių organizavimas; 6. VPS eigos viešinio pristatymas ŽVVG narių susirinkimuose ir kt. renginiuose. 	<p>1-4 ir 6 veiklos, susijusios su visomis VPS priemonėmis.</p> <p>5 veikla, susijusi su kvietimų Nr. 17, 18, 19, 20 VPS priemonėmis.</p>
10.6.	2029 m.	
10.6.1.	<p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Patvirtintų vietos projektų įgyvendinimas, administravimas ir priežiūra. 2. Su VPS administravimu susijusių dokumentų tvarkymas: <ul style="list-style-type: none"> ❖ viešųjų pirkimų organizavimas; ❖ buhalterinių dokumentų rengimas; ❖ vietos projektų administravimas ir priežiūra. 	

10.6.2.	<p>Susiję su ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:</p> <p>1. 2029 m. viešinio plano sudarymas ir tvirtinimas; 2. Interneto svetainės medžiagos rengimas, nuolatinis joje pateikiamos informacijos atnaujinimas, VPS įgyvendinimo eigos ir rezultatų viešinimas; 3. Priemonių su išoriniu ženkliniu (pvz., lipdukai, raštinės reikmenys su Viešinio taisyklių reikalaujama atributika, kt.) rengimas ir gaminimas; 4. Informacinių skelbimų, pranešimų interneto svetainėje rengimas; 5. VPS eigos viešinio pristatymas ŽVVG narių susirinkimuose ir kt. renginiuose.</p>
---------	--

11. VPS finansinis planas					
VPS finansinis planas pagal prioritetus:					
11.1.	Prioriteto Nr.	VPS prioriteto pavadinimas	Planuojama paramos lėšų suma (Eur)	Planuojama lėšų (proc.)	
11.1.1.	I	Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste.	900 000,00	57,48 proc.	
11.1.2.	II	Žuvininkystės bendruomenių veiklos stiprinimas didinant vietos gyventojų įtrauktį, sprendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius.	665 699,00	42,52 proc.	
			Iš viso: 1 565 699,00	Iš viso: 100	
VPS finansinis planas pagal priemones:					
11.2.	VPS priemonės pavadinimas	VPS prioriteto Nr., kuriam priskiriama priemonė	VPS priemonės kodas	Planuojama lėšų suma (Eur)	Planuojama lėšų (proc.)
11.2.1.	Žuvininkystės verslo plėtra	Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste	BIVP-1	600 000,00	38,32 proc.
11.2.2.	Žuvininkystės produktų perdirbimo ir maisto sistemų kūrimas	Žuvininkystės verslo vystymas, tvarių maisto sistemų plėtojimas mėlynosios ekonomikos augimo kontekste	BIVP-2	300 000,00	19,16 proc.

11.2.3.	Infrastruktūros pritaikymas rekreacijos ir visuomenės poreikiams, saugant biologinę įvairovę, švelninant klimato kaitą	Žuvininkystės bendruomenių veiklos stiprinimas didinant vietos gyventojų įtrauktį, sprendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius.	BIVP-3				332 850,00				21,26 proc.	
11.2.4.	Bendruomenių veiklos skatinimas	Žuvininkystės bendruomenių veiklos stiprinimas didinant vietos gyventojų įtrauktį sprendžiant jų problemas, saugant gamtos išteklius.	BIVP-4				332 849,00				21,26 proc.	
							Iš viso: 1 565 699,00				Iš viso: 100 (nuo vietos projektams įgyvendinti planuojamos sumos)	
11.3.	VPS administravimo išlaidų finansinis planas:											
	VPS administravimo išlaidų kategorijos	Planuojama lėšų (Eur)				Planuojama lėšų (proc.)						
11.3.1.	ŽVVG veiklos išlaidos	300 000,00				75 proc.						
11.3.2.	ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvinimo išlaidos	100 000,00				25 proc.						
11.3.3.	Iš viso:	400 000,00				20,35 proc.						
11.4.	Indikatyvus VPS lėšų poreikis pagal metus:	ES fondas	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Iš viso:	
11.4.1.	Planuojamas lėšų poreikis vietos projektams pagal VPS finansuoti pagal metus (proc. nuo vietos projektams numatytos sumos)	EJRŽAF		20,00	20,00	20,00	20,00	20,00			100 proc.	
11.4.2.	Planuojamas lėšų poreikis VPS administravimo išlaidoms pagal metus (proc. nuo VPS administravimui numatytos sumos)	EJRŽAF		16,67	16,67	16,67	16,67	16,66	16,66		100 proc.	
11.5.	Planuojami papildomi VPS finansavimo šaltiniai	Pagrindimas										
11.5.1.												
11.5.2.												
<...>												

12. VPS įgyvendinimo rodikliai	
12.1. VPS pasiekimų rodikliai:	
Eil. Nr.	VPS įgyvendinimo rodiklių pavadinimas
12.1.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.): 12
12.1.1.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.) 12
12.1.1.2.	Paremtų vietos projektų, kuriuos pateikė vietos valdžios institucija (savivaldybė) arba valstybės institucija / organizacija, skaičius (vnt.) 6
12.1.1.3.	Paremtų vietos projektų, kuriuos pateikė mažos ir vidutinės įmonės, skaičius (vnt.) 6
12.1.1.4.	Paremtų vietos projektų, kuriuos pateikė fiziniai asmenys, skaičius (vnt.):
12.1.1.4.1.	<i>iš jų iki 40 m.</i>
12.1.1.4.2.	<i>iš jų vyresni kaip 40 m.</i>
12.1.1.5.	Paremtų vietos projektų, kuriuos pateikė 12.1.1.3–12.1.1.4 papunkčiuose neišvardyti asmenys, skaičius (vnt.)
12.1.2.	Priemonės kodas: BIVP-1
12.1.2.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.) 3
12.1.3.	Priemonės kodas: BIVP-2
12.1.3.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.) 3
12.1.4.	Priemonės kodas: BIVP-3
12.1.4.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.) 3
12.1.5.	Priemonės kodas: BIVP-4
12.1.5.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.) 3
12.1.6.	Priemonės kodas: BIVP-5
12.1.6.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)
12.1.7.	Priemonės kodas: BIVP-6
12.1.7.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)
12.1.8.	Priemonės kodas: BIVP-7
12.1.8.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)

12.1.9.	Priemonės kodas: BIVP-8
12.1.9.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)
12.1.10.	Priemonės kodas: BIVP-9
12.1.10.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)
12.1.11.	Priemonės kodas: BIVP-10
12.1.11.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)
12.1.12.	Priemonės kodas: BIVP-11
12.1.12.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)
12.2. VPS pasiekimų tikslo rodikliai (angl. target)	
Eil. Nr.	VPS įgyvendinimo rodiklių pavadinimas
12.2.1.	Sukurtų naujų darbo vietų (naujų etatų) skaičius įgyvendinus vietos projektus (vnt.) (CR06):1,50
12.2.2.	Išsaugotų darbo vietų skaičius įgyvendinus vietos projektus (vnt.) CR07);
12.2.3.	Įkurtų įmonių skaičius (vnt.) CR03);
12.2.4.	Sudarytos sąlygos inovacijoms – naujų produktų, paslaugų, procesų, verslo modelių ar metodų skaičius (vnt.) CR14); 3
12.2.5.	Paremtų subjektų, didinančių išteklių naudojimo efektyvumą gamybos ir (arba) perdirbimo veikloje, skaičius (vnt.) CR17);
12.2.6.	Paremtų tvarių maisto sistemų plėtojimo remiant suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimo veiklas projektų skaičius (vnt.) CR13);
12.2.7.	
12.2.8.	Projektų, kuriais prisidedama prie geros aplinkos būklės, įskaitant gamtos atkūrimą, išsaugojimą, ekosistemų apsaugą, biologinę įvairovę, gyvūnų sveikatą ir gerovę, skaičius (vnt.) CR10); 2
12.2.9.	Padidintas vietos bendruomenės ir žuvininkystės sektoriaus informuotumas – subjektų, kurie gauna naudos iš skatinimo ir informavimo veiklos, skaičius (vnt.) CR16);
12.2.10.	Paremtas bendruomenių gyvybingumo stiprinimas, siekiant, kad naudą gautų kuo daugiau naudos gavėjų (vnt.) CR08); 3

12.2.11.	Paremtų socialinių tvarumą didinančių subjektų skaičius (vnt.) CR11);
12.2.12.	Vietos projektų, kuriais siekiama gerinti valdymo gebėjimus, skaičius (vnt.) CR19);
12.2.13.	Parengtų duomenų rinkiniai ir suteiktų konsultacijų skaičius (vnt.) CR21).

13. VPS įgyvendinimo vidaus valdymas ir stebėseną		
13.1.	VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos funkcijos pagal subjektus	
13.1.1.	ŽVVG nariai	<ol style="list-style-type: none"> 1. ŽVVG nariai, vadovaudamiesi įstatais ir jų pagrindu, priima sprendimus, susijusius su VPS įgyvendinimu; 2. Aktyviai dalyvauja asociacijos veikloje ir VPS įgyvendinime; 3. Tvirtina valdybos pirmininko metinę ataskaitą bei finansinę atskaitomybę.
13.1.2.	ŽVVG valdymo organo nariai	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tvirtina vietos projektų atrankos darbo reglamentą; 2. Tvirtina vietos projektų kvietimų dokumentaciją; 3. Priima sprendimus dėl vietos projektų finansavimo ir lėšų paskyrimo.
13.1.3.	VPS administravimo vadovas	<ol style="list-style-type: none"> 1. Įgyvendina ŽVVG visuotinio narių susirinkimo, ŽVVG valdybos sprendimus; 2. Pagal kompetenciją užtikrina ŽVVG tikslų ir uždavinių įgyvendinimą įgyvendinant VPS; 3. Užtikrina ŽVVG administracijos darbą, įgyvendinant VPS pagal taisyklių reikalavimus.
13.1.4.	VPS finansininkas (bhalteris)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tvarko VPS ir kitas ŽVVG sąskaitas, finansinius srautus bei apskaitos dokumentus pagal Lietuvos Respublikos įstatymus; 2. Rengia ir teikia finansines ataskaitas Valstybinei mokesčių inspekcijai ir Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai, taip pat kitoms institucijoms, turinčioms teisę reikalauti atitinkamų ataskaitų; 3. Rengia tarpinius ir galutinius VPS mokėjimo prašymus paramos sutartyje numatytu laiku; 4. Renka, sistemina, analizuoja finansinę informaciją iš įvairių šaltinių apie VPS įgyvendinimo pažangą ir problemas ir ją teikia VPS administravimo vadovui.
13.1.5.	kiti ŽVVG administracijos darbuotojai:	
13.1.5.1.	VPS administratorius (-iai)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vykdo VPS įgyvendinimą; 2. Rengia kvietimų teikti vietos projektų paraiškas dokumentaciją; 3. Atlieka vietos projektų paraiškų administracinės atitikties vertinimą; 4. Parengia projektų paraiškos vertinimo ataskaitas; 5. Teikia informacinę, konsultacinę ir metodinę pagalbą pareiškėjams paraiškų rengimo, mokėjimo

		<p>prašymų teikimo bei viešųjų pirkimų klausimais;</p> <p>6. Rengia ir teikia išvadas pareiškėjams dėl viešųjų pirkimų dokumentų vertinimo;</p> <p>7. Vertina tarpines, galutines vietas projektų ataskaitas;</p> <p>8. Vykdo užbaigtų vietos projektų stebėseną.</p>
13.1.5.2.	VPS viešųjų ryšių specialistas (-ai)	<p>1. Renka informaciją apie ŽVVG teritorijos gyventojų aktyvinimo veiksmus, atliktus kiekvienais ataskaitiniais metais, identifikuoja jų sąsajas su VPS įgyvendinimo veiksmų planu;</p> <p>2. Vykdo VPS, kitų vykdomų projektų bei ŽVVG veiklos viešinimą;</p> <p>3. Organizuoja informacinius, mokomuosius renginius, konferencijas, dalyvavimą tarptautiniuose seminaruose;</p> <p>4. Viešina kvietimus teikti vietos projektų paraiškas ir aktyvina kaimo gyventojus teikti vietos projektus;</p> <p>5. Viešina įgyvendintus vietos projektus, ŽVVG veiklą, teikia informaciją spaudai ir žiniasklaidai;</p> <p>6. Formuoja teigiamą ŽVVG įvaizdį;</p> <p>7. Rengia straipsnius ir informacinius pranešimus žiniasklaidai bei ŽVVG internetiniam puslapiui.</p>
13.2.	VVG darbuotojų gebėjimai įgyvendinti VPS	
13.2.1.	VPS administravimo vadovas	Turėti aukštąjį universitetinį arba jam prilygintą išsilavinimą ir ne mažesnę nei 3 m. darbo patirtį projektų valdymo srityje, arba turėti ne mažesnę negu 5 m. darbo patirtį VPS, dvisektorių VPS ar kaimo vietovių vietos plėtros strategijų administravimo ir įgyvendinimo srityje.
13.2.2.	VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	turėti aukštąjį išsilavinimą buhalterinės apskaitos tvarkymo srityje ir ne mažesnę nei 2 m. darbo patirtį buhalterinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje, arba turėti ne mažesnę negu 2 m. darbo patirtį buhalterinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje įgyvendinant VPS, dvisektoriaus VPS ar kaimo vietovių vietos plėtros strategijas.
13.2.3.	kiti ŽVVG administracijos darbuotojai:	
13.2.3.1.	VPS administratorius	Turėti aukštąjį išsilavinimą ir ne mažesnę negu 1 m. darbo patirtį projektų valdymo srityje; arba turėti ne mažesnę negu 2 m. darbo patirtį VPS, dvisektorių VPS ar kaimo vietovių vietos plėtros strategijų administravimo ir įgyvendinimo srityje.
13.2.3.2.	VPS viešųjų ryšių specialistas	Turėti aukštąjį išsilavinimą arba turėti ne mažesnę negu 1 m. darbo patirtį VPS, dvisektorių VPS ar kaimo vietovių vietos plėtros strategijų administravimo ir įgyvendinimo srityje.
13.3.	VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistemos apibūdinimas	
13.3.1.	<p><i>Vaidmuo VPS valdymo ir stebėsenos vidaus sistemoje. VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistema leis nuolatos stebėti ir periodiškai vertinti VPS įgyvendinimo pažangą, kurios tikslas yra sukurti patikimą ir objektyvią ŽVVG atstovaujamos</i></p>	

teritorijos plėtros koordinavimo, VPS įgyvendinimo stebėsenos tvarką, užtikrinti racionalų ES ir nacionalinės paramos lėšų paskirstymą ir savalaikį jų įsisavinimą. VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistema sudarys tinkamas prielaidas ne tik tinkamai koordinuoti, periodiškai vertinti VPS įgyvendinimo eigą, bet ir vertinti VPS įgyvendinimo rezultatyvumą, efektyvumą ir poveikį ŽVVG atstovaujama teritorijai, o prireikus papildyti ar keisti pačią VPS. VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos sistema yra skirta ŽVVG nariams, ŽVVG valdybos nariams ir ŽVVG darbuotojams, atsakingiems už VPS įgyvendinimo administravimą.

Aukščiausias sprendžiamasis vaidmuo, užtikrinant VPS įgyvendinimo valdymą ir stebėseną, tenka ŽVVG valdybai, kuri pagal jai visuotinio ŽVVG narių susirinkimo suteiktą kompetenciją svarsto ir tvirtina VPS įgyvendinimo ataskaitą bei VPS pakeitimus, tvirtina VP finansavimo sąlygų aprašus. Vykdydama VPS stebėseną, ŽVVG teiks NMA metinę VPS įgyvendinimo ataskaitą už praėjusius metus ir ją viešins. NMA, gavusi metinę VPS įgyvendinimo ataskaitą, vertina ir tvirtina VPS įgyvendinimo ataskaitas, sudaro suvestinę VPS įgyvendinimo ataskaitą ir ją teikia ŽŪM.

VPS administravimo vadovas, VPS finansininkas ir VPS viešųjų ryšių specialistas, kurie yra susiję su VPS administravimu, vykdys nuolatinį VPS įgyvendinimo valdymą ir stebėseną pagal funkcijas aprašytas 13.1 punkte.

Informacijos apie VPS įgyvendinimo eigą teikimo tvarka, įgyvendinant VPS dalyvaujantiems ŽVVG subjektams. Informacija apie VPS įgyvendinimo pažangą ir susidariusias VPS įgyvendinimo problemas bus gaunama iš vietos projektų įgyvendinimo ataskaitų. Už informacijos, reikalingos VPS įgyvendinimui užtikrinti ir stebėsenai atlikti bei ataskaitai parengti, rinkimą, sistemimą ir analizę bei papildomų tyrimų, susijusių su VPS įgyvendinimu, organizavimą bus atsakingi ŽVVG administracijos darbuotojai (VPS administravimo vadovas, finansininkas, viešųjų ryšių specialistas).

Informaciją apie VPS įgyvendinimo eigą teikia:

ŽVVG nariams:

- ŽVVG pirmininkas visuotinio susirinkimo metu atsiskaitydamas už ŽVVG veiklą, atsakydamas raštu ar žodžiu į ŽVVG narių paklausimus;

- ŽVVG valdyba, teikdama tvirtinti visuotiniam ŽVVG narių susirinkimui ŽVVG veiklos ataskaitą;

- ŽVVG revizorius, teikdamas tvirtinti visuotiniam ŽVVG narių susirinkimui revizoriaus ataskaitą.

ŽVVG valdymo organo nariams:

- ŽVVG pirmininkas, teikdamas ŽVVG veiklos ataskaitą;

- ŽVVG pirmininkas, VPS administravimo vadovas, VPS finansininkas ir atskiri darbuotojai, susiję su VPS administravimu, ŽVVG valdybos posėdžiuose pateikdami aktualią VPS įgyvendinimo informaciją.

VPS administravimo vadovui:

- ŽVVG nariai, ŽVVG valdyba, ŽVVG pirmininkas, suformuluodami aktualias VPS įgyvendinimo užduotis;

- VPS finansininkas, atskiri darbuotojai, susiję su VPS administravimu, atsiskaitydami už savo veiklą.

VPS finansininkui, atskiriems darbuotojams, susijusiems su VPS administravimu:

- ŽVVG nariai, ŽVVG valdyba, ŽVVG pirmininkas, ŽVVG administracijos vadovas, suformuluodami aktualias VPS įgyvendinimo užduotis.

<p>Ataskaita bus viešinama ŽVVG atstovaujamos teritorijos interneto svetainėje www.vilkauda.lt ir www.nma.lt.</p> <p><i>Atskaitomybė (pavaldumas) tarp atskirų įgyvendinant VPS dalyvaujančių ŽVVG subjektų.</i> ŽVVG valdyba kartu su ŽVVG pirmininku už savo veiklą atsiskaito prieš visuotinį ŽVVG narių susirinkimą, kaip aukščiausią ŽVVG valdymo organą. ŽVVG darbuotojai, susiję su VPS administravimu, bus tiesiogiai pavaldūs ir atskaitingi ŽVVG pirmininkui. Savo ruožtu VPS administravimo vadovas už savo veiklą bus tiesiogiai atskaitingas ŽVVG valdybai.</p> <p><i>Atsakomybės sistemos taikymas, jeigu VPS įgyvendinama netinkamai.</i> ŽVVG administracijos darbą, teises ir pareigas, atsakomybę reglamentuoja ŽVVG administracijos darbo tvarkos taisyklės, pareigybių aprašymai, ŽVVG administravimo vadovo įsakymai. Darbuotojai už funkcijų bei pareigų vykdymą atsako darbo tvarkos taisyklių ir Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka. Pastebėjus ar nustatius ŽVVG administracijos darbuotojų tam tikrą piktnaudžiavimo (neteisėto veikimo arba neveikimo) atvejį, kreipiamasi į ŽVVG valdybą dėl šių darbuotojų atsakomybės. VPS administruojantiems darbuotojams už darbo drausmės pažeidimus gali būti skiriamos drausminės nuobaudos Darbo kodekso nustatyta tvarka.</p>

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

VIEŠOSIOS NUOMONĖS TYRIMO ANKETA

Žuvininkystės regiono vietos veiklos grupė „VILKAUDA“ (toliau - ŽVVG) rengia „Žuvininkystės regiono vietos veiklos grupės „VILKAUDA“ 2023-2029 m. vietos plėtros strategiją“ (toliau - VPS) pagal Lietuvos žuvininkystės 2021-2027 m. programos III prioritetą. Strategija bus įgyvendinama Žuvininkystės regiono vietos veiklos grupės „VILKAUDA“ teritorijoje.

ŽVVG rengdama vietos plėtros strategiją, vykdo vietos gyventojų apklausą, todėl prašo dalyvauti ir atsakyti į anketoje pateiktus klausimus. Jūsų pateikti atsakymai bus naudojami rengiant vietos plėtros strategiją, numatant ŽVVG teritorijos plėtros kryptis ir priemones.

Iš anksto dėkojame už atsakymą

Šios anketos rezultatai viešai nepublikuojami

1. Jūsų amžius?

(prašome pasirinkti 1 galimą atsakymo variantą)

- 18 - 29 m.
- 30 - 45 m.
- 46 - 64 m.
- 65 m. ir vyresnis

2. Jūsų lytis?

(prašome pasirinkti 1 galimą atsakymo variantą)

- Vyras
- Moteris

3. Jūsų išsilavinimas?*

(prašome pasirinkti 1 galimą atsakymo variantą)

- Pradinis
- Pagrindinis
- Vidurinis
- Profesinis
- Aukštesnysis
- Aukštasis

4. Jūsų pareigos arba pagrindinis užsiėmimas?*

(prašome pasirinkti 1 galimą atsakymo variantą)

- Samdomas darbuotojas
- Tarnautojas
- Verslininkas
- Ūkininkas
- Studentas
- Bedarbis
- Namų šeimininkė
- Pensininkas
- Akvakultūros įmonės darbuotojas
- Žuvų perdirbimo įmonės darbuotojas
- Žvejys

Kita

5. Jūsų gyvenamoji vieta?*

(prašome pasirinkti 1 galimą atsakymo variantą)

- Elektrėnų r. sav.
- Molėtų r. sav.
- Šalčininkų r. sav.
- Trakų r. sav.
- Vilniaus r. sav.

6. Pažymėkite tris problemas, kurios Jums yra pačios opiausios jūsų gyvenamojoje vietovėje:*

(Prašome pasirinkti ne daugiau 3 atsakymų variantų)

- Nedarbas
- Galimybė įsidarbinti
- Darbo vietų trūkumas
- Ribotos galimybės pradėti privatų verslą
- Mažos gyventojų pajamos
- Socialinių paslaugų trūkumas
- Didėjanti socialinė atskirtis
- Nepatenkinama viešosios infrastruktūros būklė
- Bendruomeniškumo stoka
-

7. Kokioms ZRVVG teritorijos VPS plėtros sritims teikiate prioritetą?*

(prašome pasirinkti 5 svarbiausius galimus atsakymo variantus)

- 1. Parama infrastruktūros pritaikymui žvejybos, pažintinės žuvininkystės erdvių kūrimui, rekreacijos ir kt. poreikiams
 - 2. Veiklos, papildančios žuvininkystę
 - 3. Žvejybos veiklų įvairinimas
 - 4. Akvakultūros veiklų įvairinimas
 - 5. Mėlynosios ekonomikos galimybių išnaudojimas (biotechnologijos, paslaugos, inovacijos, atsinaujinančioji energija)
 - 6. Akvakultūros produktų perdirbimo plėtra, kurianti didesnę pridėtinę vertę
 - 7. Vietos gamintojų bendradarbiavimas ir naujų rinkų plėtra
 - 8. Vartotojų ir vietos bendruomenės informuotumo didinimas ir informavimas apie tvarią žvejybą ir žuvų auginimą
 - 9. Vietos gamintojų gebėjimų kurti didelės vertės produktus stiprinimas
 - 10. Ekologiškesnių žuvininkystės produktų vietinio vartojimo įpročių skatinimui
 - 11. Vietos biologinės įvairovės apsaugos užtikrinimas
 - 12. Vietos gyventojų įsidarbinimo galimybių didinimas
 - 13. Parama esamoms arba naujoms mėlynosios ekonomikos sektorių įmonėms, galinčioms kurti darbo vietas
 - 14. Socialinės įtraukties skatinimas
 - 15. Galimybių naudotis būtiniausiomis paslaugomis gerinimas
 - 16. Informuotumo, ypač tarp jaunesnių žmonių, apie žvejų, akvakultūros darbuotojų profesiją, ir jos vertę vietinei bendruomenei didinimas
 - 17. Parama jaunų žmonių, besidominčių žvejybos ar akvakultūros sektoriaus profesijomis, mokymui
 - 18. Socialinio verslo skatinimas
-